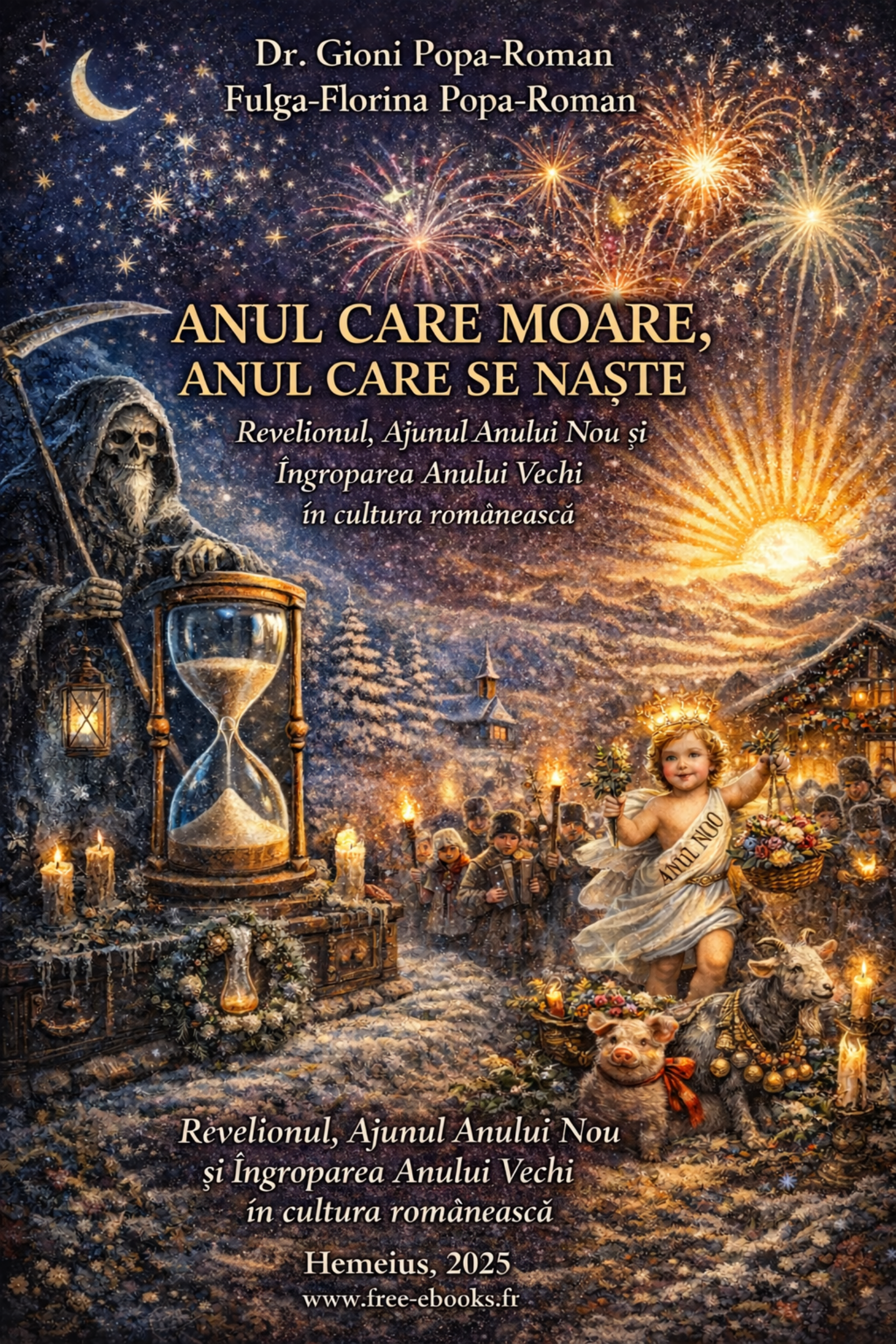

Dr. Gioni Popa-Roman
Fulga-Florina Popa-Roman

ANUL CARE MOARE, ANUL CARE SE NAȘTE

*Revelionul, Ajunul Anului Nou și
Îngroparea Anului Vechi
în cultura românească*

*Revelionul, Ajunul Anului Nou
și Îngroparea Anului Vechi
în cultura românească*

Hemeius, 2025
www.free-ebooks.fr

**Dr. Gioni Popa-Roman
Fulga-Florina Popa-Roman**

ANUL CARE MOARE, ANUL CARE SE NAȘTE

***Revelionul, Ajunul Anului Nou și Îngroparea Anului
Vechi în cultura românească***

(Cartea nr. 15 din colecția “*Cronicile sacre ale iernii românești*”)

Scris și lansat la Hemeiș – la 27 decembrie 2025 – unde și tăcerea a început să vorbească

www.free-ebooks.fr

Cuprins

Prefață.....	5
Capitolul I — Timpul care se închide. Anul vechi ca entitate simbolică.....	8
1. Anul ca ființă simbolică – timp, trup și uzură.....	8
2. Degradarea timpului – oboseala anului în imaginarul popular	11
3. Bilanțul ritual – ce se „ară” și ce se lasă în urmă.....	13
4. Frica de continuitate – de ce anul nu trebuie să curgă neîntrerupt.....	16
5. Necesitatea rupturii – moartea simbolică a timpului.....	19
Capitolul II — Ajunul Anului Nou: noaptea pragului. Liminalitate, veghe și suspendare.....	23
1. Ajunul ca timp suspendat – nici vechi, nici nou.....	23
2. Veghea nocturnă – sensul ritual al statului treaz.....	26
3. Zgomot, foc, mișcare – spargerea inerției timpului.....	28
4. Masa de Ajun – hrană, belșug, continuitate.....	31
5. Miezul nopții – clipa zero a timpului.....	34
Capitolul III — Îngroparea Anului Vechi. Ritual, foc, mască și comunitate.....	38
1. Îngroparea anului – sens, denumiri, arii etnografice.....	38
2. Focul ritual – ardere, purificare, resetare.....	41
3. Maska și jocul – Capra, Ursul, Malanca, Cerbul.....	44
4. Ceata rituală – ordine, ierarhie, roluri.....	47
5. Alungarea răului – funcția apotropaică a ritualului.....	50

Capitolul IV — Anul care se naște. Urări, rod, speranță și ordine nouă.....	54
1. Nașterea simbolică a timpului.....	54
2. Plugușorul și aratul ritual – agricultura ca axă cosmică.....	57
3. Sorcova – ritm, cuvânt, performativitate.....	60
4. Copilul și începutul – puritate și viitor.....	63
5. Primele gesturi ale anului nou – ce se face și ce se evită.....	66
 Capitolul V — De la ritual la Revelion. Metamorfoza modernă a pragului.....	70
1. Revelionul urban – petrecere, spectacol, consum.....	70
2. Mass-media și standardizarea sărbătorii.....	73
3. Ce s-a pierdut și ce a rămas.....	76
4. Revelionul fără ritual – golirea de sens.....	80
5. Posibilitatea recuperării – memoria ca rezistență culturală..	83
 Concluzii generale ale cărții.....	87
 Postfața.....	92
 Note bibliografice.....	96
 Lista cărți PDF Free ale celor doi coautori.....	102
 Conținutul și modul de comandă pentru edițiile Regular și Premium ale prezentei cărți.....	107

Dedicație

Toate volumele din colecția „*Cronicile sacre ale Crăciunului românesc*” sunt dedicate celor trei membri dragi ai familiei mele – mamei, **Rozina Popa**, tatălui, **Gheorghe Popa**, și fratelui meu, **Narcis-Iulian Popa** – plecați prematur în Ceruri, dar rămași veșnic vii în sufletul meu.

Rozina Popa

(04.06.1949-08.01.2025)

Narcis-Iulian Popa

(12.07.1975-17.09.2009)

Gheorghe Popa

(21.01.1941-02.06.2019)

Cu ei am trăit cele mai frumoase și luminoase Crăciunuri, acele sărbători de familie care nu se sting niciodată, ci se transformă în rugăciune, în dor și în lumină.

Amintirea lor și a Crăciunurilor petrecute împreună cu ei mă însoțește și mă va însoți mereu cu nostalgie și drag, până la capătul drumului și Dincolo de el.

Ei sunt rațiunea profundă pentru care s-a născut această colecție – o mică ofrandă de iubire, credință și recunoștință.

Gioni Popa-Roman

Prefață

De ce omul are nevoie să „*omoare*” timpul pentru a putea merge mai departe

Există momente în viața unei comunități care nu pot fi reduse la simple sărbători, la petreceri sau la convenții sociale. Sunt momente-limită, praguri reale, în care omul simte că timpul însuși trebuie oprit, rupt, reconfigurat. Trecerea dintre ani este unul dintre aceste praguri fundamentale. Nu pentru că o cifră se schimbă într-un calendar, ci pentru că, la nivel profund, omul refuză ideea unui timp care curge infinit, fără sens, fără oprire, fără posibilitatea reînnoirii.

Această carte pornește exact de aici: din refuzul continuității brute. Din nevoia omului de a marca simbolic sfârșitul unui timp consumat și începutul unuia nou, curățat, „*născut*”. Revelionul, Ajunul Anului Nou și ceea ce tradiția românească a numit, fără ocol, *Îngroparea Anului Vechi* nu sunt forme folclorice marginale, nici simple obiceiuri pitorești. Ele sunt expresii ale unei *antropologii a pragului*, mecanisme prin care comunitatea gestionează relația cu timpul, cu moartea simbolică și cu speranța renașterii.

Omul tradițional nu a trăit niciodată timpul ca pe o linie abstractă, matematică. Timpul a fost simțit ca o ființă care obosește, care se degradează, care „*se strică*” pe parcursul anului. De aceea, anul vechi nu putea fi lăsat să continue pur și simplu în anul nou. El trebuia *închis, îngropat, ars, alungat*. Această violență simbolică asupra timpului nu este un semn de primitivism, ci unul de luciditate culturală: omul a înțeles foarte devreme că viața fără rupturi rituale devine insuportabilă.

Ajunul Anului Nou este, din această perspectivă, o noapte periculoasă. Nu pentru că ar aduce răul în sine, ci pentru că este o noapte

suspendată, o noapte „între lumi”. Nici anul vechi nu mai are autoritate deplină, nici anul nou nu s-a instalat încă. Este un interval de instabilitate simbolică, în care regulile pot fi inversate, măștile pot apărea, zgomotul devine necesar, iar focul capătă funcție purificatoare. Veghea nocturnă – statul treaz până la miezul nopții – nu este un capriciu sau o distracție, ci un gest ritual: omul refuză să „doarmă” în momentul în care timpul se rupe.

În acest cadru se înscrie și Revelionul modern. Deși astăzi este perceput aproape exclusiv ca o petrecere, ca un eveniment social sau mediatic, Revelionul păstrează, în forme degradate sau mascate, structura vechilor ritualuri de prag. Zgomotul artificierilor, numărătoarea inversă, urările colective, masa comună, dorințele exprimate la miezul nopții – toate sunt ecouri ale unui scenariu mult mai vechi. Diferența este că sensul profund a fost, în mare parte, pierdut sau diluat, iar în locul ritualului s-a instalat spectacolul.

Cartea de față nu își propune să condamne această transformare, dar nici să o romantizeze. Ea își propune să o *înțeleagă*. Să arate ce a fost, ce s-a pierdut, ce a rămas și ce mai poate fi recuperat la nivel de conștiință culturală. Pentru că ritualurile nu dispar cu adevărat. Ele se retrag, se camuflează, se mută în alte registre. Revelionul contemporan nu este un fenomen rupt de tradiție, ci un produs al ei, golit parțial de sens, dar încă recognoscibil în structura sa profundă.

„*Îngroparea Anului Vechi*” este, poate, cea mai sinceră și mai dură formulare a acestui prag. Nu există eufemism aici. Anul vechi trebuie îngropat, nu uitat. Trebuie închis, nu continuat. În multe zone ale României, acest lucru s-a făcut prin foc, prin arderea simbolică a resturilor anului, prin zgomot, prin jocuri cu măști, prin inversarea temporară a ordinii. Comunitatea își permitea, pentru o noapte, să răstoarne regulile, tocmai pentru a le putea reinstaura a doua zi, într-o formă reînnoită.

Anul care se naște nu este, în imaginarul tradițional, o abstracțiune. El este fragil, vulnerabil, asemenea unui copil. De aceea, primele gesturi ale anului nou sunt încărcate de semnificații: cine intră

primul în casă, ce se spune, ce se mănâncă, ce se face și ce se evită. Plugușorul, sorcova, urările nu sunt simple formule repetitive, ci acte performative: prin cuvânt, omul încearcă să modeleze realitatea care urmează să vină.

Această carte este construită pe ideea că *timpul nu este neutru*. El este trăit, încărcat, interpretat. Revelionul, Ajunul Anului Nou și Îngroparea Anului Vechi sunt, împreună, un sistem coerent de gestionare simbolică a timpului. Separarea lor artificială – Ajun religios, Revelion laic, obiceiuri „*folclorice*” – este o invenție modernă, administrativă și culturală, care nu reflectă realitatea profundă a tradiției.

Din punct de vedere metodologic, volumul este construit într-un stil integrat: antropologic, etnologic, istoric, simbolic, eseistic și critic. Nu este o culegere de obiceiuri, nici un manual festiv, nici o lucrare de divertisment cultural. Este o analiză structurată, care tratează ritualul ca mecanism de supraviețuire simbolică și de organizare a sensului.

Prefața aceasta nu este o introducere convențională. Ea este o declarație de intenție. Cartea nu va flata nostalgia, nu va idealiza trecutul și nu va demoniza prezentul. Va arăta, pas cu pas, cum omul românesc – și nu numai – a învățat să trăiască cu timpul, să-l oprească atunci când devine insuportabil și să-l repornească atunci când speranța are nevoie de un nou început.

La capătul acestei lecturi, Revelionul nu va mai fi doar o noapte de artificii, Ajunul nu va mai fi doar o așteptare, iar „*Îngroparea Anului Vechi*” nu va mai părea o formulă arhaică. Ele vor apărea ca ceea ce au fost și sunt în esență: *gesturi fundamentale ale omului în fața timpului*.

Autorii

Capitolul I

Timpul care se închide. Anul vechi ca entitate simbolică

1. Anul ca ființă simbolică – timp, trup și uzură

În imaginarul tradițional românesc, anul nu este o abstracțiune calendaristică și nici o convenție numerică. El este trăit, perceput și reprezentat ca o *ființă simbolică*, cu viață proprie, cu început, maturitate și sfârșit. Anul se naște, crește, rodește, obosește și, în cele din urmă, „moare”.

Această personificare nu este o figură poetică tardivă, ci o structură mentală profundă, prin care omul a încercat să facă suportabilă experiența timpului.

Pentru omul tradițional, timpul nu curge neutru. El apasă, uzează, consumă. Anul este simțit ca un *trup de timp* care poartă în el munca, boala, moartea, recolta, seceta, bucuria și pierderea. De aceea, spre finalul său, anul apare ca „bătrân”, „slăbit”, „stors”. Expresii populare precum „anul s-a dus”, „s-a terminat anul”, „a murit anul” nu sunt metafore întâmplătoare, ci urme lingvistice ale unei percepții ontologice: timpul este viu și, tocmai pentru că este viu, poate muri.

Această concepție este legată direct de experiența corporală a omului. Omul îmbătrânește într-un an, muncește într-un an, se îmbolnăvește într-un an, pierde oameni într-un an. Trupul uman devine astfel *măsura timpului*, iar anul, la rândul său, este gândit ca un trup colectiv.

Ceea ce se întâmplă cu oamenii se proiectează asupra timpului însuși. Dacă oamenii obosesc, atunci și anul obosește. Dacă oamenii se uzează, atunci și anul se uzează.

În acest sens, anul vechi nu este doar „*trecut*”. El este un timp *încărcat*, saturat de evenimente, de efort, de tensiuni. Tocmai această încărcare îl face periculos dacă este lăsat să continue fără o ruptură rituală. Un timp prea plin devine instabil. Un an prea încărcat riscă să își verse reziduurile în anul următor.

De aici apare nevoia profundă de *închidere*, de „*curățare*”, de separare simbolică între ce a fost și ce urmează.

Anul ca ființă simbolică funcționează, așadar, pe aceleași coordonate ca trupul uman: naștere, acumulare, degradare, moarte. Nu este întâmplător că, în multe reprezentări populare europene, anul vechi este figurat ca un bătrân, iar anul nou ca un copil. Această opoziție vizuală și simbolică exprimă exact relația dintre uzură și potențial.

Anul vechi este „*plin*”, dar tocmai această plenitudine îl face greu. Anul nou este „*gol*”, dar tocmai acest gol este promisiune.

În cultura românească, această logică se regăsește nu doar în discursuri, ci în gesturi. Înainte de Anul Nou, casa se curăță, se aruncă lucruri vechi, se încheie socoteli, se iartă sau se cer iertări. Toate aceste practici au un sens comun: ele urmăresc *descărcarea anului vechi* de poverile acumulate. Anul nu trebuie să fie dus mai departe „*așa cum este*”. El trebuie eliberat, golit, închis.

Aici apare diferența fundamentală dintre concepția tradițională și cea modernă asupra timpului. Modernitatea tratează timpul ca pe un flux continuu, abstract, măsurabil, omogen. Anii se succed fără întreruperi reale. Schimbarea cifrei este suficientă. În schimb, tradiția refuză această continuitate mecanică. Pentru ea, trecerea dintre ani nu este automată, ci *problematică*. Dacă nu este gestionată ritualic, ea devine periculoasă.

Anul vechi, ca ființă simbolică, nu poate fi lăsat să „*moară singur*”. Moartea sa trebuie *asistată* ritualic. Aceasta explică de ce apar gesturi violente simbolice: zgomot, foc, mască, inversarea ordinii. Ele nu

sunt semne de barbarie, ci forme de intervenție culturală asupra timpului. Omul nu așteaptă pasiv ca anul să se termine. El îl conduce spre sfârșit.

În lipsa acestei conduceri rituale, anul vechi riscă să se prelungească, să contamineze anul nou cu eșecurile, bolile și nenorocirile sale. Această teamă este adânc înrădăcinată în mentalul popular.

De aceea, există o atenție extremă la ceea ce se face „în ultimele zile” sau „în ultima noapte”. Nu orice gest este permis. Nu orice cuvânt este indiferent. Pentru că anul vechi este încă prezent, încă activ, încă „viu”, chiar dacă se află pe moarte.

A vorbi despre „moartea anului” nu înseamnă a vorbi despre distrugere definitivă, ci despre *încheierea unei forme*. Anul moare pentru ca timpul să poată continua sub o altă formă. Moartea sa este condiția renașterii.

Această logică ciclică este esențială pentru înțelegerea Revelionului, a Ajunului și a Îngropării Anului Vechi. Fără ea, toate aceste practici par fie folclorice, fie festive. Cu ea, ele devin inteligibile ca mecanisme de supraviețuire simbolică.

În acest punct trebuie subliniat un lucru esențial: anul ca ființă simbolică nu aparține doar trecutului rural. Chiar și astăzi, oamenii vorbesc despre „un an greu”, „un an bun”, „un an care m-a rupt”, „un an care m-a salvat”. Limbajul contemporan păstrează, aproape intact, această personalizare a timpului. Doar că, în lipsa ritualului, moartea simbolică a anului nu mai este gestionată colectiv, ci individual, psihologic.

Aceasta este una dintre marile mutații ale modernității: anul nu mai moare în ritual, ci în discurs. Oamenii „lasă în urmă”, „închid capitele”, „își propun rezoluții”. Toate acestea sunt substituiri moderne ale unui mecanism mult mai vechi. Ele arată că nevoia nu a dispărut. Doar forma s-a schimbat.

În concluzie, anul vechi, în cultura românească, este o *entitate simbolică vie*, supusă uzurii, degradării și morții rituale. El nu este doar

o unitate de măsură, ci un corp colectiv de timp, care trebuie închis pentru ca viața să poată continua. Fără această închidere, timpul devine opresiv, continuu, lipsit de sens. De aceea, între anul care moare și anul care se naște există un prag, o noapte, un ritual. Iar această carte începe exact de aici: de la recunoașterea faptului că timpul, pentru a merge mai departe, trebuie mai întâi *lăsat să moară*.

2.Degradarea timpului – oboseala anului în imaginarul popular

Dacă anul este perceput ca o ființă simbolică, atunci el nu poate fi doar „*încheiat*” arbitrar. El trebuie să ajungă, în mod firesc, la o stare de *oboseală*, de *epuizare*, de *degradare*. În imaginarul popular românesc, anul vechi nu moare brusc și nici nu dispare mecanic. El se *tocește* treptat, se încarcă, se îngreunează, până când devine impropriu continuării. Această degradare a timpului este una dintre cele mai subtile și mai profunde intuiții ale culturii tradiționale.

Omul tradițional nu avea nevoie de teorii abstracte pentru a înțelege că timpul se uzează. El vedea uzura în propriul trup, în animale, în pământ, în unelte, în case. Tot ceea ce trăiește și este folosit se degradează.

Timpul nu putea face excepție. Anul care a trecut prin muncă, prin boli, prin secetă sau belșug, prin nașteri și morți nu mai este „*curat*”. El poartă urmele tuturor acestor evenimente. De aceea, anul vechi este descris adesea ca fiind „*greu*”, „*încărcat*”, „*apăsător*”.

Această idee apare în mod implicit în numeroase practici de sfârșit de an. Curățenia generală nu este doar o măsură igienică, ci o operațiune simbolică de *îndepărtare a reziduurilor timpului*. Praful, lucrurile stricate, resturile sunt asociate cu ceea ce anul a lăsat în urmă.

A nu curăța casa înainte de Anul Nou înseamnă a permite degradării anului vechi să se infiltreze în anul nou. De aici apare o presiune rituală extrem de puternică asupra ultimelor zile ale anului.

Oboseala anului nu este doar materială, ci și morală. În imaginarul popular, anul adună nu doar muncă, ci și conflicte, certuri, supărări,

greșeli. Acestea sunt percepute ca poveri care trebuie lăsate în urmă. De aceea, există obiceiul de a „închide socotelile”, de a plăti datoriile, de a face pace, de a cere iertare. Toate aceste gesturi sunt expresii ale aceleiași logici: anul vechi este prea încărcat pentru a fi continuat fără risc.

În multe comunități, ultimele zile ale anului sunt privite cu o atenție specială, uneori chiar cu teamă. Nu se începe nimic nou, nu se iau decizii majore, nu se pornesc lucrări importante. Motivul nu este superstiția în sens superficial, ci convingerea că anul vechi este *instabil*, că forța lui s-a epuizat. A construi ceva nou pe un timp degradat înseamnă a-l condamna la eșec.

Această degradare a timpului este strâns legată de ciclicitatea naturii. Iarna, ca anotimp al sfârșitului, accentuează percepția oboselii. Ziua scurtă, frigul, lipsa vegetației creează un cadru cosmic care confirmă starea anului. Anul vechi se stinge odată cu lumina, cu căldura, cu rodul. În acest sens, degradarea timpului nu este doar o proiecție mentală, ci o experiență trăită concret.

Un element esențial al acestei percepții este *frica de acumulare excesivă*. Un an care nu este „descărcat” riscă să transmită mai departe nu doar experiența, ci și răul. În mentalul popular, boala, ghinionul, moartea pot „trece” dintr-un an în altul dacă nu sunt neutralizate ritualic.

De aici apar practici de alungare, de zgomot, de foc, de mască.

Ele nu sunt menite să creeze spectacol, ci să fragmenteze, să spargă continuitatea unui timp degradat.

Oboseala anului este, paradoxal, și o formă de pericol. Un timp epuizat devine imprevizibil. Nu mai răspunde la reguli, nu mai garantează stabilitate. Această percepție explică de ce Ajunul Anului Nou este văzut ca o noapte „slabă”, vulnerabilă, în care forțele sunt amestecate.

Anul vechi nu mai are puterea de a ține ordinea, iar anul nou nu s-a instalat încă. În acest interval, lumea este expusă.

De aceea, comunitatea reacționează prin intensificarea gesturilor colective. Oamenii nu rămân singuri, nu se izolează. Se adună, mănâncă împreună, fac zgomot împreună, așteaptă împreună. Comunitatea funcționează ca un scut în fața instabilității timpului. Oboseala anului este contracarată prin energia colectivă a oamenilor.

Este important de subliniat că degradarea timpului nu este percepută ca un eșec. Anul nu este „*vinovat*” că se degradează.

Dimpotrivă, uzura sa este naturală și necesară. Un an care nu s-ar degrada ar fi un an mort, fără evenimente, fără viață. Degradarea este semnul că anul a fost trăit intens. Problema nu este degradarea în sine, ci *prelungirea ei* dincolo de limită.

Această limită este marcată simbolic de sfârșitul anului. Dincolo de ea, timpul trebuie resetat. De aceea, degradarea timpului nu este urmată de abandon, ci de intervenție rituală. Anul nu este lăsat să se stingă în mod haotic. El este condus spre sfârșit, asistat, „*îngropat*”. Această îngropare este, de fapt, soluția culturală la problema degradării.

În lipsa ritualului, degradarea timpului se mută în plan psihologic. Oamenii vorbesc despre „*burnout*”, despre „*epuizare*”, despre „*an greu*”.

Limbajul modern confirmă, fără să știe, aceeași intuiție veche: timpul obosește, iar odată cu el obosește și omul. Diferența este că, astăzi, soluțiile sunt individuale, fragmentare, terapeutice, nu colective și rituale.

Această mutație nu anulează însă structura profundă a problemei. Nevoia de a marca sfârșitul unui timp degradat rămâne.

Revelionul modern, cu excesele sale, cu zgomotul său artificial, cu nevoia de „*a face ceva special*”, este un simptom al acestei nevoi. Chiar și atunci când sensul se pierde, gestul persistă.

În concluzie, degradarea timpului este una dintre cheile înțelegerii Anului Vechi. Anul nu este închis arbitrar, ci pentru că a ajuns la limita suportabilității simbolice. Oboseala sa este recunoscută, asumată și tratată ritualic. Fără această recunoaștere, trecerea dintre ani ar fi o simplă convenție. Cu ea, devine un act existențial fundamental.

3. Bilanțul ritual – ce se „cară” și ce se lasă în urmă

În cultura tradițională românească, trecerea dintre ani nu este posibilă fără un *bilanț*. Nu unul contabil, nu unul juridic, ci un bilanț ritual, profund, care privește ceea ce omul și comunitatea au acumulat de-a lungul anului. Anul vechi nu este abandonat pur și simplu, ci este *evaluat*, cântărit, „*desfăcut*” în elementele sale bune și rele.

Din acest proces decurge o întrebare esențială: *ce merită dus mai departe și ce trebuie lăsat în urmă?*

Bilanțul ritual nu se face prin discurs explicit sau prin reflecție teoretică. El se face prin *gesturi, interdicții, curățări, ordonări*. Este un bilanț trăit, nu formulat. Omul nu stă să enumere în cuvinte ce a fost bun sau rău, dar acționează ca și cum ar ști foarte bine diferența.

Tot ceea ce ține de anul vechi este supus unei triere simbolice.

Un prim nivel al acestui bilanț este *material*.

Curățenia generală de la sfârșit de an nu este un obicei banal. Ea funcționează ca un ritual de separare. Lucrurile stricate, vechi, inutile sunt aruncate sau arse. Prin acest gest, anul vechi este „*descărcat*” de reziduuri. A păstra lucruri nefolositoare în prag de an nou înseamnă a accepta ca trecutul să apese asupra viitorului. De aceea, curățenia nu este opțională, ci încărcată de o presiune simbolică puternică.

La acest nivel material se adaugă unul *social*.

Relațiile sunt și ele evaluate. Datoriile se plătesc, conflictele se sting, promisiunile se încheie sau se clarifică. A intra într-un an nou cu datorii neplătite sau cu conflicte deschise este perceput ca un risc. Nu pentru că anul nou ar „*pedepsi*”, ci pentru că reziduurile relaționale ale anului vechi ar continua să macine ordinea comunității.

În acest context, gestul de a cere iertare sau de a oferi iertare înainte de Anul Nou nu este o dovadă de slăbiciune, ci o *strategie de igienă simbolică*. Iertarea funcționează ca un act de ștergere a urmelor negative ale timpului. Ea nu schimbă trecutul, dar îi anulează capacitatea de a se propaga în viitor.

Un alt nivel al bilanțului ritual este *moral și existențial*.

Anul vechi adună nu doar fapte, ci și stări: frică, rușine, eșec, speranță, resemnare. În prag de an nou, aceste stări sunt resimțite acut. De aceea, multe tradiții populare pun accent pe ceea ce se spune și pe ceea ce nu se spune în noaptea de trecere. Cuvântul este considerat performativ. A rosti lucruri rele înseamnă a le „*cara*” mai departe. A rosti urări înseamnă a selecta conștient ceea ce se dorește transferat în anul nou.

Bilanțul ritual funcționează, așadar, prin *selecție*.

Nu tot ce a fost trăit este acceptat în viitor. Anumite lucruri trebuie să rămână în urmă. De aici apare ideea de „*a lăsa anul vechi să plece*”. Această plecare nu este pasivă, ci asistată. Omul se asigură că anul pleacă fără să ia cu el lucruri esențiale și fără să lase în urmă toxine.

În multe comunități, această selecție este simbolizată prin gesturi simple, dar încărcate de sens. De pildă, se acordă o atenție deosebită primului gest din anul nou. Cine intră primul în casă, ce se mănâncă prima dată, ce se spune la primul salut. Aceste gesturi sunt considerate „*semințe*” ale noului an. Prin ele, bilanțul este pus în practică: din tot ce a fost, se alege doar ceea ce se dorește multiplicat.

Un aspect esențial al bilanțului ritual este *refuzul continuității brute*. Omul nu acceptă ca tot ce a fost să curgă automat mai departe.

Această atitudine arată o formă de responsabilitate simbolică.

Trecutul nu este lăsat să decidă singur viitorul. El este filtrat. În acest sens, bilanțul ritual este un act de putere culturală: comunitatea își afirmă dreptul de a interveni asupra timpului.

Este important de subliniat că bilanțul ritual nu are ca scop perfecțiunea. Omul tradițional nu caută un an „*fără greșală*”. El caută un an *viabil*. De aceea, nu tot ce este negativ este eliminat, ci doar ceea ce este considerat periculos. Suferința, munca, efortul nu sunt negate.

Ele sunt recunoscute ca parte a vieții. În schimb, ghinionul, boala, dezordinea, conflictul sunt lucrurile care trebuie lăsate în urmă.

În acest punct apare legătura directă dintre bilanț și *ritualurile de alungare*. Zgomotul, focul, masca nu sunt simple spectacole. Ele funcționează ca instrumente de separare. Răul este scos din spațiul

comunității și împins simbolic în afara lui, odată cu anul vechi. A nu face acest lucru înseamnă a accepta contaminarea.

Bilanțul ritual are și o dimensiune *comunitară* profundă.

El nu se face individual, în tăcere, ci colectiv, prin participare.

Chiar și atunci când gesturile sunt personale, ele se înscriu într-un cadru comun. Toată lumea curăță, toată lumea așteaptă, toată lumea rostește urări. Această sincronizare este esențială. Ea creează senzația că bilanțul este corect, că nimeni nu rămâne „în urmă”.

În modernitate, acest bilanț a fost în mare parte interiorizat.

Oamenii fac liste mentale, rezoluții, planuri. Dar structura rămâne aceeași: selecția. Ce păstrez? Ce las? Diferența este că, în lipsa ritualului colectiv, bilanțul devine fragil, instabil, ușor de abandonat. De aici și sentimentul de eșec care apare adesea după primele luni ale anului nou.

În concluzie, bilanțul ritual este un mecanism esențial al trecerii dintre ani. El permite comunității și individului să nu fie prizonierii trecutului. Prin gesturi aparent simple, omul își afirmă capacitatea de a decide ce merge mai departe și ce se oprește aici. Fără acest bilanț, anul nou ar fi doar o prelungire obosită a anului vechi. Cu el, timpul capătă din nou sens, direcție și speranță.

4.Frica de continuitate – de ce anul nu trebuie să curgă neîntrerupt

Una dintre cele mai puțin înțelese, dar decisive, intuiții ale culturii tradiționale românești este *frica de continuitate*. Nu frica de schimbare, așa cum ar crede omul modern, ci frica de un timp care curge fără întrerupere, fără prag, fără oprire rituală. Pentru omul tradițional, continuitatea absolută nu este o virtute, ci un pericol. Un timp care nu se oprește devine opresiv, imprevizibil și, în cele din urmă, inuman.

Această frică nu este formulată explicit, nu este teoretizată, dar este *activă* în toate ritualurile de trecere dintre ani. Ea explică de ce anul nu este lăsat să se „*prelunghească*” firesc în anul următor. Continuitatea trebuie *spartă, fracturată, resetată*. Altfel, ceea ce a fost va continua să fie, indiferent de dorința omului.

Omul tradițional știe, din experiență, că timpul nu este neutru.

Timpul acumulează. Timpul poartă urme. Un timp care a fost martor al morții, al bolii, al foametei sau al conflictului nu poate fi lăsat să curgă nestingherit în viitor. Continuitatea ar însemna contaminare. Anul nou ar deveni doar o extensie obosită a anului vechi. De aici apare nevoia de *discontinuitate controlată*.

Această discontinuitate nu este haos.

Dimpotrivă, este una dintre cele mai sofisticate forme de ordine simbolică. Prin ritual, comunitatea decide unde se oprește timpul și unde începe din nou. Această decizie nu este arbitrară. Ea este concentrată într-un interval precis: noaptea dintre ani. Acea noapte nu este o simplă trecere, ci o *tăietură* în fluxul temporal.

Frica de continuitate se manifestă și prin interdicții.

În ultimele zile ale anului, nu se începe nimic nou. Nu se construiește, nu se pornesc afaceri, nu se fac schimbări majore. Motivul nu este conservatorismul, ci convingerea că un timp care se apropie de sfârșit nu mai are stabilitate. A construi ceva pe un timp muribund înseamnă a-l condamna de la început.

Aceeași logică explică de ce există o atenție obsesivă asupra primelor gesturi din anul nou. Dacă continuitatea ar fi acceptabilă, aceste gesturi nu ar conta. Dar tocmai pentru că anul trebuie să înceapă „*altfel*”, fiecare detaliu devine important. Primul cuvânt, primul pas, prima masă sunt investite cu o semnificație enormă. Ele marchează direcția noului timp, tocmai pentru a preveni alunecarea în vechiul tipar.

Frica de continuitate este, în esență, frica de *fatalism*.

Un timp care curge fără întrerupere sugerează că nimic nu se poate schimba cu adevărat. Că ceea ce a fost va fi mereu la fel. Cultura tradițională refuză această idee. Ea introduce, prin ritual, posibilitatea *reînnoirii reale*. Nu o promisiune abstractă, ci o resetare simbolică efectivă.

Această resetare nu este una psihologică, individuală, ci una *cosmică și comunitară*.

Timpul nu aparține individului, ci comunității și lumii. De aceea, ruptura trebuie să fie publică, vizibilă, sonoră. Zgomotul, focul, masca nu sunt doar mijloace de alungare a răului, ci instrumente de *fracturare a continuității*. Ele spun timpului: „*până aici*”.

Este esențial de înțeles că această frică nu este patologică.

Ea este o formă de *înțelepciune culturală*. Omul a observat că, fără opriri, viața devine mecanică, repetitivă, lipsită de sens. Ritualul introduce pauză, reflecție, reconfigurare. Anul nu este lăsat să curgă pentru că omul nu este o roțiță într-un mecanism cosmic impersonal. El cere dreptul la un nou început.

În lipsa ritualului, frica de continuitate nu dispare. Ea se mută.

În modernitate, ea apare sub forma anxietății, a epuizării cronice, a sentimentului că „*nimic nu se schimbă cu adevărat*”. Rezoluțiile de Anul Nou sunt, în acest sens, o încercare stângace de a recrea ruptura rituală. Omul modern simte că are nevoie de o discontinuitate, dar nu mai dispune de instrumentele colective pentru a o produce.

Revelionul contemporan, cu excesele sale, cu zgomotul artificial și cu nevoia de spectacol, este un simptom al aceleiași frici. Chiar și atunci când sensul este diluat, structura persistă. Oamenii simt că trebuie să facă „*ceva diferit*”, „*ceva special*”, „*ceva memorabil*”.

Această nevoie nu vine din dorința de distracție, ci din frica profundă că anul nou va începe exact la fel ca anul vechi.

Frica de continuitate explică și de ce există o tensiune atât de mare în jurul miezului nopții. Numărătoarea inversă nu este un joc. Este un ritual de control asupra timpului. Secunde sunt numărate, fixate, împlânzite. Omul încearcă să prindă clipa în care continuitatea se rupe și să o transforme într-un moment de putere simbolică.

În tradiția românească, această ruptură este dublată de gesturi de *expulzare*. Anul vechi este gonit, alungat, îngropat. El nu este lăsat să se dizolve lent. Această brutalitate simbolică este necesară pentru a evita ambiguitatea. Un timp ambiguu este periculos.

De aceea, ritualul nu este delicat. El este clar, uneori dur, tocmai pentru a asigura ruptura.

În concluzie, frica de continuitate este una dintre cheile fundamentale ale înțelegerii Anului Nou. Anul nu trebuie să curgă neîntrerupt pentru că omul refuză să fie prizonierul trecutului. Prin ritual, el introduce o pauză în curgerea timpului, o breșă în fatalitate.

Această pauză este scurtă, dar decisivă. În ea se concentrează speranța, voința și dorința de schimbare.

Fără această ruptură, anul nou nu ar fi un început, ci doar o repetare. Cu ea, timpul devine din nou locuibil.

5.Necesitatea rupturii – moartea simbolică a timpului

Timpul, lăsat să curgă neîntrerupt, nu este o binecuvântare.

Din perspectivă tradițională, el devine o amenințare. Nu pentru că ar curge, ci pentru că *se acumulează*. Se îngroașă. Se încarcă de uzură, de resturi, de eșecuri, de lucruri neterminate. În imaginarul arhaic, timpul nu este neutru și nici infinit; el este *trup*. Iar trupul, dacă nu este curățat, îmbătrânește, se îmbolnăvește, moare prost.

De aceea, anul nu poate fi lăsat să se prelungească pur și simplu în anul următor. Continuitatea absolută este o formă de pericol simbolic.

Ea înseamnă că ceea ce a fost rău, stricat, ratat, impur, rămâne activ. Că trecutul nerezolvat continuă să apese asupra viitorului. Că greșeala se perpetuează. Cultura tradițională nu acceptă această idee. Ea nu crede într-un timp care se repară singur. Crede într-un timp care *trebuie oprit, rupt, ucis și refăcut*.

Moartea simbolică a timpului este, în acest sens, o operație de igienă cosmică. Nu este distrugere gratuită, ci *condiție a regenerării*.

Nimic nou nu se poate naște într-un timp vechi care nu a murit.

De aceea, la capătul anului, nu avem doar bilanț, nici doar melancolie. Avem nevoie de un act radical: anul trebuie declarat epuizat, consumat, terminat. El trebuie „îngropat”, „ars”, „scos din uz”, chiar batjocorit uneori, pentru a i se retrage orice pretenție de continuitate.

Această nevoie de ruptură apare constant în ritualurile de trecere.

Nu doar la schimbarea anului, ci la orice prag major: inițiere, nuntă, moarte, intrarea într-o nouă vârstă socială. Structura este aceeași: vechiul statut trebuie să moară pentru ca noul să poată exista. Nimeni nu trece lin dintr-o stare în alta. *Trecerea fără ruptură este suspectă*. Ea indică fie impostură, fie pericol.

În cazul timpului, pericolul este dublu.

Pe de o parte, un timp neîntrerupt devine opresiv. El apasă prin repetiție, prin acumulare, prin memorie negativă. Pe de altă parte, un timp care nu moare își pierde sacralitatea. Devine banal, mecanic, lipsit de sens. Ritualul intervine tocmai pentru a evita această degradare. El nu sărbătorește trecerea timpului; o *controlează*.

Moartea simbolică a timpului este marcată prin gesturi care pot părea violente sau absurde pentru ochiul modern: zgomot excesiv, ardere, mască grotescă, parodie, inversare a ordinii, ridiculizare a autorității, alungarea simbolică a anului vechi. Toate acestea au o funcție clară: *dezactivarea* vechiului timp. El trebuie scos din circuit, desacralizat, redus la nimic.

Abia după aceea poate fi introdus un timp nou.

Important este că această moarte nu este niciodată tăcută.

Ea nu se produce discret. Dimpotrivă, este zgomotoasă, publică, comunitară. Comunitatea trebuie să asiste la moartea timpului, să o confirme, să o valideze. Dacă anul vechi nu este recunoscut ca mort, el rămâne prezent, activ, contaminant. De aceea, ritualurile de sfârșit de an sunt colective. Nu se pot face în singurătate. Moartea timpului este un act social, nu intim.

În această logică, râsul are un rol fundamental.

Anul vechi este adesea batjocorit, caricaturizat, redus la o figură ridicolă. Nu este vorba de lipsă de respect, ci de o tehnică simbolică precisă: ceea ce este ridiculizat își pierde puterea. Râsul omoară simbolic. El dezarmează.

De aceea, în multe tradiții, sfârșitul anului este marcat de farsă, de travesti, de exagerare grotescă. Este ultima lovitură dată timpului vechi, pentru a-l face inofensiv.

Focul apare, la rândul său, ca instrument privilegiat al acestei morți. Arderea nu este doar distrugere; este transformare ireversibilă.

Ce a ars nu mai poate reveni în forma inițială.

Prin foc, timpul vechi este scos definitiv din ordinea lumii. Cenușa lui nu mai are identitate. Din ea se poate naște altceva, dar nu același lucru. Aceasta este logica profundă a ritualului: nu continuitate, ci *discontinuitate creatoare*.

Moartea simbolică a timpului are și o dimensiune morală.

Ea permite suspendarea vinei. Greșelile anului trecut nu mai sunt active.

Datoriile simbolice sunt anulate. Conflictele pot fi resetate. Nu pentru că ar fi fost rezolvate rațional, ci pentru că timpul în care ele au existat a murit. Este o formă arhaică, dar eficientă, de justiție simbolică. Nu repară trecutul, dar *eliberează viitorul*.

De aceea, lipsa acestei rupturi produce anxietate.

În societățile moderne, unde anul se schimbă doar printr-un artificiu de calendar și o petrecere standardizată, fără moarte simbolică reală, oamenii resimt adesea începutul anului ca pe o continuare obosită, nu ca pe un nou început. Rezoluțiile eșuează tocmai pentru că timpul vechi nu a fost dezactivat. El continuă să tragă după sine aceleași tipare, aceleași blocaje.

Cultura tradițională știa ceva esențial: *nu poți începe fără să termini radical*. Nu poți adăuga fără să ștergi. Nu poți construi pe un timp nerezolvat. Moartea simbolică a timpului nu este o superstiție, ci o tehnologie culturală de gestionare a schimbării. Ea protejează comunitatea de inerție, de stagnare, de repetiție sterilă.

În acest sens, sfârșitul anului nu este un apus liniștit, ci o *execuție rituală*. Anul este scos din funcțiune pentru că și-a consumat sensul. Iar această execuție trebuie să fie clară, vizibilă, ireversibilă. Numai astfel timpul nou poate intra în lume fără să fie contaminat de cel vechi.

Moartea simbolică a timpului nu este, așadar, un capriciu cultural.

Este o necesitate structurală. Fără ea, timpul devine o povară. Cu ea, timpul devine din nou locuibil. Numai un timp care a murit poate face loc unui timp care începe cu adevărat.

Dr. Gioni Popa-Roman & Fulga-Florina Popa-Roman -ANUL CARE MOARE, ANUL CARE SE NAȘTE - Revelionul, Ajunul Anului Nou și Îngroparea Anului Vechi în cultura românească

Capitolul II

Ajunul Anului Nou: noaptea pragului. Liminalitate, veghe și suspendare

1. Ajunul ca timp suspendat – nici vechi, nici nou

Ajunul Anului Nou ocupă un loc aparte în arhitectura simbolică a timpului. El nu aparține nici anului vechi, dar nici anului nou. Este o *noapte suspendată*, un interval ambiguu, instabil, lipsit de apartenență clară. Tocmai această lipsă de apartenență îl transformă într-un spațiu ritual extrem de puternic. Ajunul nu este o simplă așteptare cronologică a miezului nopții, ci un *timp de prag*, în care ordinea obișnuită a lumii este slăbită, iar regulile sunt temporar puse între paranteze.

În mentalul tradițional românesc, timpul nu este omogen.

Există timp „tare” și timp „slab”, timp sigur și timp periculos.

Ajunul Anului Nou este un timp slab prin excelență. Nu pentru că ar fi rău în sine, ci pentru că *autoritatea anului vechi este pe sfârșite*, iar cea a anului nou nu s-a instalat încă. Lumea se află, simbolic, fără un „stăpân al timpului”. Această stare de interregnum temporal creează anxietate, dar și oportunitate.

Ajunul este momentul în care vechiul nu mai poate comanda, iar noul nu poate încă proteja. De aceea, este o noapte care cere vigilență, participare, gesturi rituale. A lăsa Ajunul să treacă neobservat înseamnă a expune comunitatea riscului de dezordine.

Timpul suspendat trebuie *locuit*, nu abandonat.

Această suspendare este percepută în primul rând ca o *ruptură de continuitate*.

Ajunul nu face parte din curgerea normală a zilelor. El nu este „*încă o zi*”. Este o zi-noapte ieșită din ritm. De aici și sentimentul de tensiune specific acestei perioade. Oamenii simt că „*ceva urmează să se întâmple*”, chiar dacă nu pot formula exact ce anume. Această așteptare nu este pasivă, ci încărcată de semnificații.

Un element central al Ajunului ca timp suspendat este *ambiguitatea morală și simbolică*. În această noapte, anumite lucruri devin permise tocmai pentru că nu mai aparțin ordinii obișnuite.

Masca, zgomotul, jocul, inversarea rolurilor nu ar fi tolerate în alte momente ale anului. În Ajun, ele devin legitime. Această legitimitate nu vine din haos, ci din statutul special al timpului. Ajunul permite ceea ce timpul „*normal*” interzice.

Această ambiguitate explică de ce Ajunul este asociat, în multe tradiții, cu apariția forțelor instabile: spirite, strigoi, energii răătăitoare.

Nu este vorba despre credințe naive, ci despre o *reprezentare simbolică a instabilității*. Dacă timpul este slab, atunci și granițele dintre lumi sunt slăbite. Ajunul devine un moment de permeabilitate maximă.

De aceea, în această noapte, oamenii nu se retrag, nu se izolează, nu dorm. Dormitul în Ajun este perceput ca un act de vulnerabilitate. A dormi înseamnă a lăsa timpul suspendat să te traverseze fără apărare.

De aici apare veghea, statul treaz, adunarea comunitară. Ajunul trebuie „*ținut sub observație*”. Timpul trebuie supravegheat până când noul an își asumă autoritatea.

Ajunul este, așadar, un timp *fără identitate proprie*.

El există doar ca interval de trecere. Nu produce rod, nu aparține niciunei ordini stabile. Tocmai această lipsă de identitate îl face periculos, dar și fertil din punct de vedere simbolic. În Ajun se pot reseta lucruri, se pot alunga poveri, se pot formula dorințe. Este momentul în care viitorul nu este încă fixat.

Această suspendare a timpului se reflectă și în comportamentele cotidiene. Munca este oprită sau redusă. Activitățile productive sunt suspendate. Oamenii se ocupă de pregătiri, de ritual, de așteptare.

Timpul Ajunului nu este un timp „*util*”. Este un timp *funcțional simbolic*. El nu produce bunuri, ci sens.

În plan social, Ajunul suspendă și anumite ierarhii. Copiii capătă un rol central, colindătorii intră în case, masca permite anonimatul.

Toate aceste inversări temporare sunt posibile tocmai pentru că timpul nu mai este „*fixat*”. Ordinea poate fi slăbită pentru a fi refăcută ulterior, mai solid.

Este esențial de înțeles că această suspendare nu este haotică.

Ea este strict delimitată. Ajunul începe și se termină clar. Odată cu miezul nopții, timpul își recapătă consistența. Noul an se instalează, iar ambiguitatea este închisă. Tocmai de aceea, Ajunul este intens trăit.

Este singura noapte în care timpul nu aparține nimănui.

În modernitate, această percepție nu a dispărut, ci s-a transformat.

Ajunul este încă simțit ca „*altceva*”. Programul obișnuit este suspendat. Oamenii nu merg la culcare la ora normală. Ritmul este inversat. Chiar și cei care nu cunosc sensul tradițional al Ajunului resimt această diferență. Este o noapte care nu seamănă cu celelalte.

Numărătoarea inversă, specifică Revelionului modern, este o expresie clară a acestei suspendări. Timpul nu mai curge înainte, ci este „*întors*” simbolic. Secunde sunt numărate înapoi, semn că ordinea obișnuită a timpului este suspendată. Această inversare este o relicvă clară a logicii de prag.

Ajunul ca timp suspendat explică de ce această noapte este atât de încărcată emoțional. Oamenii simt nevoia să fie împreună, să marcheze momentul, să nu-l lase să treacă în anonimat. Chiar și atunci când ritualul este golit de sens, nevoia de participare rămâne. Ajunul nu poate fi tratat ca o noapte obișnuită fără a produce un disconfort difuz.

În concluzie, Ajunul Anului Nou este un *interval liminal*, un timp fără apartenență clară, în care vechiul a murit simbolic, iar noul nu s-a născut încă. Este o noapte de suspendare, de vigilență, de tensiune și de posibilitate. Fără această noapte, trecerea dintre ani ar fi un simplu artificiu calendaristic. Cu ea, timpul devine din nou inteligibil, controlabil și, mai ales, *uman*.

2.Veghea nocturnă – sensul ritual al statului treaz

Veghea nocturnă din Ajunul Anului Nou este unul dintre cele mai persistente și mai prost înțelese comportamente rituale din cultura românească. La nivel superficial, ea este interpretată astăzi ca o formă de distracție, de rezistență la oboseală sau de simplă convenție socială.

În realitate, *statul treaz* în această noapte nu este un accident cultural, ci un gest cu funcție precisă, adânc înrădăcinată în logica pragului temporal. Omul nu veghează pentru că „*așa se face*”, ci pentru că *a dormi ar însemna a abdica de la controlul asupra timpului*.

În imaginarul tradițional, somnul este o formă de retragere din lume. A dormi înseamnă a lăsa corpul și conștiința vulnerabile, a ceda controlul. În nopțile obișnuite, acest lucru nu reprezintă un pericol. În Ajunul Anului Nou însă, când timpul este suspendat și instabil, somnul devine riscant. A dormi înseamnă a traversa pragul temporal fără protecție, fără martori, fără participare.

De aceea, veghea nu este opțională, ci *imperativă*.

Veghea nocturnă are, în primul rând, o funcție de *supraveghere simbolică a timpului*. Omul nu lasă trecerea dintre ani să se producă singură. El asistă la ea. O veghe fără martori este o veghe pierdută. Prin statul treaz, comunitatea se asigură că ruptura dintre ani este văzută, trăită și validată. Nimeni nu trebuie să „*lipsească*” din momentul în care timpul se rupe și se reînnoiește.

Această idee apare și în expresii populare precum „*să prinzi Anul Nou*”, „*să apuci anul*”, „*să-l vezi cum vine*”. Toate presupun o prezență conștientă. Anul nu vine pentru cei care dorm. El vine pentru cei care sunt treji, atenți, pregătiți. Veghea devine, astfel, o condiție simbolică a *apartenenței la noul timp*.

Veghea nocturnă are și o funcție de *protecție*.

Ajunul este perceput ca un timp slab, permeabil, în care granițele dintre lumi sunt subțiate. Forțele instabile, reziduurile anului vechi, energiile rătăcitoare pot pătrunde în spațiul comunității. A rămâne treaz,

a face zgomot, a fi în grup sunt forme de apărare. Somnul ar deschide porțile exact în momentul în care acestea trebuie păzite.

De aceea, veghea nu este solitară. Ea este colectivă.

Oamenii se adună în familie, în ceată, în comunitate. Chiar și în formele moderne, Revelionul este rar petrecut singur. Nevoia de companie în această noapte nu este doar emoțională, ci *structural ritualică*. Comunitatea veghează împreună pentru a se proteja de instabilitatea timpului.

Veghea nocturnă funcționează și ca o *suspendare a ritmurilor biologice obișnuite*. Corpul este forțat să iasă din ciclul său normal.

Această ieșire este intenționată. Ea marchează ruptura dintre vechi și nou și la nivel fizic. Dacă trupul ar funcționa exact la fel ca în orice altă noapte, ruptura ar rămâne abstractă. Prin oboseală, prin inversarea ritmului, corpul participă la ritual.

Oboseala din Ajun nu este un efect secundar nedorit, ci parte a experienței. Ea amplifică starea de liminalitate. Omul nu mai este complet „*în formă*”, dar nici nu este inert. Se află într-o stare intermediară, exact ca timpul însuși. Această stare facilitează deschiderea simbolică, atenția sporită, sensibilitatea față de gesturi și semne.

În multe tradiții, se spune că *a dormi în Ajun aduce ghinion sau „te face leneș tot anul”*. Dincolo de formularea moralizatoare, sensul profund este altul: cine doarme în Ajun ratează ruptura simbolică și riscă să rămână ancorat în tiparele anului vechi. Veghea este o formă de *angajament față de schimbare*.

Veghea nocturnă este strâns legată de *așteptare*.

Ajunul nu este doar o noapte de stat treaz, ci o noapte de așteptare activă. Oamenii așteaptă miezul nopții, dar nu pasiv. Așteaptă prin pregătiri, prin mâncare, prin conversație, prin joc, prin ritual. Așteptarea devine un mod de a încărca momentul cu sens. Miezul nopții nu vine „din senin”, ci este construit prin veghe.

În plan simbolic, veghea este și o formă de *respect față de timp*.

Omul arată că recunoaște importanța momentului. Nu îl tratează ca pe o simplă trecere mecanică. A sta treaz înseamnă a acorda atenție.

Este o formă de recunoaștere a faptului că ceva semnificativ se întâmplă.

În modernitate, această veghe s-a transformat, dar nu a dispărut.

Oamenii stau treji nu doar până la miezul nopții, ci mult după.

Petrecerea, muzica, artificiile sunt mecanisme moderne de menținere a stării de veghe. Chiar și excesele pot fi citite ca tentative de a evita somnul, de a nu „cădea” înainte ca ruptura să se producă.

Numărătoarea inversă este un instrument central al veghii moderne. Ea concentrează atenția, sincronizează comunitatea și marchează clipa exactă a trecerii. În acel moment, nimeni nu doarme, nimeni nu este absent. Toți sunt martori. Această sincronizare este esențială pentru funcția rituală a veghii.

Veghea nocturnă are și o dimensiune *inițiativă*.

Pentru copii și tineri, a fi lăsați să stea treji până târziu este un semn de trecere. Ei sunt integrați simbolic în comunitatea celor care „țin timpul”. Ajunul devine astfel un moment de inițiere discretă, în care generațiile se aliniază în jurul aceluiași prag.

În lipsa veghii, trecerea dintre ani ar fi o non-experiență.

Ar trece „peste noapte”, fără martori, fără conștiință. Veghea transformă trecerea într-un eveniment. Ea fixează momentul în memorie, îl face recognoscibil și repetabil.

În concluzie, veghea nocturnă din Ajunul Anului Nou este un *act ritual fundamental*, prin care comunitatea refuză să lase timpul să se schimbe în absența sa. A sta treaz în această noapte înseamnă a participa activ la nașterea noului an, a păzi pragul temporal și a confirma, prin prezență conștientă, că ruptura dintre vechi și nou a fost asumată. Fără veghe, Ajunul își pierde sensul. Cu ea, timpul devine din nou un spațiu locuibil, supraviețuiește și uman.

3.Zgomot, foc, mișcare – spargerea inerției timpului

În Ajunul Anului Nou, lumea nu este lăsată să tacă.

Dimpotrivă, ea este forțată să *sune*, să *ardă*, să *se miște*.

Zgomotul, focul și mișcarea nu-s elemente decorative ale sărbătorii, ci *instrumente rituale* precise, menite să rupă inerția timpului. Dacă anul vechi este obosit, degradat și periculos prin continuitatea sa, atunci el nu poate fi lăsat să se stingă lent, în liniște.

Liniștea ar permite prelungirea. Liniștea ar conserva. De aceea, Ajunul este zgomotos.

Zgomotul ritual are, în primul rând, funcția de *fracturare a timpului*. Sunetul puternic, repetitiv, excesiv nu este o manifestare haotică, ci o formă de intervenție. El întrerupe curgerea obișnuită, sparge ritmul vechi, introduce discontinuitate. În mentalul tradițional, un timp care curge în liniște este un timp care se prelungește. Zgomotul îl oprește, îl zgâlțâie, îl forțează să se desprindă de sine.

De aceea, instrumentele zgomotului sunt simple, dar eficiente: clopote, talângi, bice, strigăte, tobe, buhai. Ele produc sunete brute, nearmonioase, adesea agresive. Nu este muzică, este *intervenție sonoră*. Aceste sunete nu sunt menite să încânte, ci să alunge, să rupă, să destabilizeze. Ele se adresează nu urechii estetice, ci timpului însuși.

Zgomotul are și o funcție *apotropaică*: alungarea răului.

Dar acest „*rău*” nu trebuie înțeles doar ca entitate malefică personalizată. Răul este, aici, *reziduul timpului vechi*: boala, ghinionul, moartea, stagnarea.

Zgomotul este un mecanism de evacuare. Prin intensitate și repetiție, el creează impresia că nimic nu poate rămâne ascuns, nimic nu poate supraviețui liniștit într-un timp care se prăbușește.

Focul completează zgomotul printr-o altă formă de violență simbolică: *arderea*. Dacă zgomotul sparge, focul transformă. Focul este, în toate culturile, agentul purificării radicale. El nu mută, nu curăță superficial, ci distruge forma veche pentru a face loc uneia noi. În Ajunul Anului Nou, focul este folosit pentru a marca definitiv sfârșitul.

Focurile rituale, artificiile, torțele, chiar și lumânările aprinse în mod colectiv au rolul de a *consuma simbolic anul vechi*. Arderea nu este un gest de furie, ci unul de necesitate. Un timp degradat nu poate fi

reparat. El trebuie transformat. Focul face acest lucru ireversibil. Ceea ce a ars nu mai poate reveni.

În imaginarul popular, focul are și rolul de a *lumina pragul*.

Ajunul este o noapte periculoasă tocmai pentru că este întunecată, ambiguă. Focul introduce ordine vizuală. El trasează limite, creează centre, adună oamenii. În jurul focului, comunitatea se reface, se adună, se protejează. Focul este un nucleu de stabilitate într-un timp instabil.

Mișcarea este al treilea element esențial al acestui trio ritualic.

Dacă timpul este obosit și stagnant, atunci el trebuie pus în mișcare. Jocurile, dansurile, alergarea cetii, mersul din casă în casă sunt forme de *dinamizare simbolică a lumii*. Lumea nu stă pe loc în Ajun.

Ea circulă, se agită, se deplasează. Această mișcare nu este aleatorie. Ea urmează trasee rituale, repetate an de an, tocmai pentru a reactiva ordinea.

Mișcarea cetii are un sens precis: *reactivarea spațiului*. Casele sunt vizitate, pragurile sunt traversate, curțile sunt străbătute. Spațiul comunității este re-parcurs, re-luat în posesie. Anul vechi este astfel scos din toate colțurile, din toate ungherele. Nimic nu rămâne neatins.

Mișcarea asigură că ruptura este completă.

Este important de observat că zgomotul, focul și mișcarea sunt aproape întotdeauna *excesive*. Ele depășesc măsura cotidiană. Această depășire nu este întâmplătoare. Doar excesul poate rupe inerția. Un gest moderat nu ar fi suficient. De aceea, Ajunul este perceput ca o noapte „nebună”, „altfel”, „fără reguli”. Tocmai această lipsă temporară de măsură este cea care permite resetarea.

În modernitate, aceste elemente nu au dispărut, ci s-au transformat. Zgomotul a devenit muzică puternică, artificii, claxoane.

Focul a devenit foc de artificii, lumini, efecte pirotehnice.

Mișcarea a devenit dans, aglomerație urbană, migrație simbolică spre centrele de petrecere. Chiar dacă sensul nu mai este conștientizat, structura rămâne intactă.

Artificiile, de pildă, sunt o formă modernă de *zgomot + foc + mișcare* concentrate într-un singur act. Ele luminează cerul, produc

sunet, creează mișcare vizuală. Sunt perfect adaptate logicii pragului, chiar dacă sunt percepute ca divertisment. Ele marchează ruptura într-un mod spectaculos, public, sincronizat.

Zgomotul are și rolul de a *sincroniza comunitatea*.

Toți aud, toți reacționează, toți sunt implicați. Nu există Ajun tăcut. Tăcerea ar permite fragmentarea, izolarea, rămânerea în urmă.

Zgomotul creează o experiență comună, imposibil de ignorat. El forțează participarea.

Focul, la rândul său, are rolul de a *fixa memoria*.

Lumina focului este memorabilă. Ea marchează evenimentul ca fiind diferit de orice altă noapte. Mișcarea, în fine, imprimă evenimentul în corp. După Ajun, corpul este obosit, dar „știe” că a trecut prin ceva. Această oboseală este semnul unei tranziții reușite.

În lipsa zgomotului, focului și mișcării, Ajunul ar rămâne un timp suspendat prea mult. Ar risca să se transforme în stagnare. Prin aceste trei elemente, comunitatea forțează ieșirea din suspendare și intrarea într-un nou ritm.

În concluzie, zgomotul, focul și mișcarea sunt *instrumente rituale de spargere a inerției timpului*. Ele nu sunt excese inutile, ci gesturi necesare pentru a împiedica anul vechi să se prelungească și pentru a permite noului timp să se instaleze. Prin sunet, ardere și mișcare, lumea este zguduită suficient cât să se poată reordona.

Fără aceste intervenții, Ajunul ar rămâne un prag blocat. Cu ele, timpul este forțat să meargă mai departe.

4.Masa de Ajun – hrană, belșug, continuitate

În Ajunul Anului Nou, masa nu este un act banal de hrănire.

Ea nu are ca scop principal potolirea foamei și nici desfătarea gustului. *Masa de Ajun este un ritual de stabilizare a lumii*, un gest prin care comunitatea încearcă să introducă ordine, continuitate și belșug într-un timp suspendat și instabil. Dacă Ajunul este o noapte slabă, fără stăpân temporal, masa devine unul dintre puținele puncte de *ancorare simbolică*.

În cultura tradițională românească, mâncarea nu este neutră. Ea poartă semnificații, transmite stări, fixează destine. De aceea, ceea ce se mănâncă în Ajun, cum se mănâncă și cu cine se mănâncă sunt chestiuni de maximă importanță. Masa nu este improvizată, ci pregătită cu grijă, cu anticipare, cu respect. Ea funcționează ca o *declarație de intenție* pentru anul care urmează.

Într-un timp în care munca este suspendată și vechiul an se destramă, masa devine singurul act care afirmă *continuitatea vieții*.

Oamenii mănâncă pentru a arăta că lumea nu se prăbușește odată cu anul vechi. Hrana spune: viața merge mai departe. Într-o noapte în care totul este în mișcare, zgomot și ardere, masa introduce o pauză, o așezare, o respirație.

Masa de Ajun este, în primul rând, *colectivă*.

A mânca singur în această noapte este perceput ca un semn rău. Singurătatea este asociată cu fragmentarea, cu lipsa de protecție. Comunitatea se adună în jurul mesei pentru a-și reafirma unitatea exact în momentul în care timpul este fragmentat. Masa devine un mic centru de stabilitate într-un univers aflat în tranziție.

Ordinea mesei este, de asemenea, importantă.

În multe zone, masa de Ajun nu este haotică, ci urmează o rânduială: cine se așază, cine începe, ce se mănâncă prima dată. Această rânduială nu este un protocol rigid, ci o *miniatură a ordinii dorite pentru anul nou*. Acolo unde timpul mare este instabil, timpul mic al mesei trebuie să fie ordonat.

Hrana consumată în Ajun este adesea încărcată simbolic.

Chiar și atunci când meniul diferă regional, logica rămâne aceeași: mâncăruri care semnifică belșug, rotunjime, continuitate.

Forma rotundă, consistența, abundența sunt preferate. Mâncarea trebuie să „*țină*”, să sature, să sugereze stabilitate. Foamea în Ajun este un semn rău, pentru că foamea simbolizează lipsa și instabilitatea.

Este esențial de înțeles că masa de Ajun nu este o masă de exces individual, ci una de *confirmare colectivă a belșugului*. Chiar și atunci când resursele sunt limitate, masa este făcută „*cum se poate*”, dar nu

este omisă. Lipsa mesei ar însemna recunoașterea simbolică a eșecului anului care urmează. Prin masă, comunitatea afirmă că are suficiente resurse pentru a intra în noul timp.

Masa funcționează și ca un act de *legare a generațiilor*.

Copiii, adulții și bătrânii se regăsesc la aceeași masă.

Această reunire nu este întâmplătoare. Într-o noapte de prag, generațiile trebuie să fie prezente simultan pentru ca timpul să poată fi transmis. Masa devine un spațiu de transfer simbolic: cei bătrâni „predau” timpul, cei tineri îl „preiau”.

În acest sens, masa de Ajun are și o funcție pedagogică.

Copiii învață, prin simpla participare, că acest moment este diferit. Ei sunt lăsați să stea treji, să mănânce împreună cu adulții, să participe la conversații care, în alte seri, le-ar fi fost interzise. Această includere marchează o inițiere discretă în rânduiala timpului.

Masa de Ajun este, totodată, un act de *echilibrare a exceselor*.

După zgomot, foc și mișcare, masa aduce calm. Ea temperează violența simbolică a ritualurilor de alungare. Fără masă, Ajunul ar rămâne doar o noapte de destrămare. Cu masa, destrămarea este contrabalansată de reconstruire. Se distruge vechiul, dar se consolidează prezentul.

În modernitate, această funcție nu a dispărut, ci s-a transformat.

Cina de Revelion, masa festivă, bufetul bogat sunt expresii contemporane ale aceleiași nevoi: *a mânca împreună într-un moment de tranziție*. Chiar și atunci când sensul ritual nu este conștientizat, oamenii simt că masa este indispensabilă. Un Revelion fără masă este perceput ca incomplet.

Excesul culinar modern poate fi interpretat ca o *hiper-compensare* a pierderii sensului ritual. Când nu mai știm de ce mâncăm, mâncăm mai mult. Abundența devine substitut pentru semnificație. Cu toate acestea, structura rămâne recognoscibilă: masa marchează pragul.

Masa de Ajun are și o dimensiune *oraculară*.

În unele tradiții, felul în care decurge masa, ce se varsă, ce se termină primul, cine mănâncă mai mult sau mai puțin sunt interpretate

ca semne pentru anul care vine. Aceste interpretări arată cât de mult este investită masa cu putere simbolică. Ea nu este doar consum, ci *citire a viitorului*.

Un element esențial este *momentul mesei*.

Este plasat înainte de miezul nopții sau chiar în jurul acestuia.

Masa nu vine după instalarea noului an, ci în prag. Ea face parte din procesul de trecere, nu din rezultatul lui. Prin masă, comunitatea se pregătește să întâmpine noul timp într-o stare de stabilitate și coeziune.

De asemenea, masa de Ajun este adesea însoțită de urări, de tăceri semnificative, de gesturi mici, dar atent controlate. Nimic nu este complet întâmplător. Chiar și în formele moderne, există o atenție specială asupra atmosferei. Masa trebuie să fie „*frumoasă*”, „*bogată*”, „*bine pusă*”. Aceste adjective nu sunt estetice, ci *proiective*: așa cum este masa, așa se dorește să fie anul.

În concluzie, masa de Ajun este un *ritual de continuitate într-un timp suspendat*. Ea afirmă viața în mijlocul destrămării, ordinea în mijlocul haosului, belșugul în fața incertitudinii.

Prin hrană, comunitatea se stabilizează și își dă curaj să pășească în noul an. Fără această masă, Ajunul ar fi o noapte de ruptură pură. Cu ea, ruptura devine suportabilă și fertilă.

5.Miezul nopții – clipa zero a timpului

Miezul nopții dintre ani este unul dintre cele mai încărcate momente simbolice din experiența umană colectivă. El nu este doar o secundă care separă două date din calendar, ci *clipa zero a timpului*, momentul în care continuitatea este suspendată definitiv și în care ordinea temporală este reconfigurată. În imaginarul tradițional românesc, miezul nopții nu este un punct neutru, ci un *nod existențial*, un loc de concentrare maximă a sensului.

Această clipă nu aparține nici anului vechi, nici anului nou.

Ea este, propriu-zis, *în afara timpului*. Tocmai de aceea este atât de temută, dar și atât de dorită. În miezul nopții, vechiul a murit deja simbolic, iar noul nu a preluat încă pe deplin autoritatea. Lumea se află,

pentru o fracțiune de timp, într-o stare de vid ontologic. Acest vid nu este lipsă, ci potențial pur.

În tradiție, miezul nopții este momentul în care *totul se poate întâmpla*. De aceea, atenția comunității se concentrează obsesiv asupra acestei clipe. Nimeni nu trebuie să lipsească. Nimeni nu trebuie să fie inconștient, neatent, adormit. Miezul nopții trebuie „prins”, „văzut”, „marcat”. A rata acest moment înseamnă a rata nașterea timpului.

Această obsesie pentru miezul nopții explică numărătoarea inversă, prezentă astăzi în formele moderne ale Revelionului.

Numărătoarea nu este un joc recent, ci o *tehnică de domesticire a timpului*. Omul nu așteaptă pasiv schimbarea. El o anticipează, o măsoară, o încadrează. Prin numărare, clipa zero este făcută vizibilă și controlabilă.

În imaginarul popular, miezul nopții este și un moment de *permeabilitate maximă*. Granițele dintre lumi sunt cele mai subțiri.

De aceea, multe credințe spun că în această clipă se pot face dorințe, se pot rosti urări decisive, se pot citi semne. Viitorul este deschis pentru o fracțiune de timp. După aceea, el se va închide treptat în destin.

Acest lucru explică de ce cuvântul rostit la miezul nopții este investit cu o putere enormă. Urarea, promisiunea, jurământul nu sunt simple formule. Ele sunt acte performative, rostite într-un moment în care timpul nu opune rezistență. De aceea, se acordă o atenție extremă la ce se spune și ce nu se spune în acel moment. Cuvântul poate fixa direcția noului an.

Miezul nopții este și momentul în care *zgomotul atinge apogeul*.

Clopotе, artificii, strigăte, muzică – toate explodează simultan.

Această explozie nu este haotică, ci concentrată. Ea marchează exact clipa rupturii. Este semnalul colectiv că vechiul timp a fost definitiv închis și că noul timp poate începe să curgă.

În plan simbolic, miezul nopții este momentul în care *haosul este maximal*, pentru ca ordinea să poată fi reconstituită. Înainte și după această clipă, lucrurile sunt mai clare. Doar în miez există ambiguitate

totală. Această ambiguitate este necesară. Fără ea, nu ar exista adevărată reînnoire, ci doar ajustare superficială.

În cultura tradițională, miezul nopții este asociat și cu *pericolul*.

Este momentul în care forțele reziduale ale anului vechi încearcă să se agațe de lume. De aceea, ritualurile de alungare, zgomotul, focul sunt concentrate în jurul acestei clipe. Comunitatea nu lasă miezul nopții să fie tăcut sau gol. El este ocupat, saturat de gesturi și sunete.

Miezul nopții are și o funcție de *egalizare socială*.

În acel moment, diferențele dintre oameni se estompează.

Toți sunt supuși aceleiași rupturi temporale. Bogat sau sărac, tânăr sau bătrân, copil sau adult – toți intră simultan în noul timp. Această simultaneitate creează un sentiment de egalitate rar întâlnit în alte contexte sociale.

În modernitate, acest aspect nu a dispărut.

La miezul nopții, oamenii se îmbrățișează, își urează, își trimit mesaje, indiferent de ierarhii. Acest comportament reflectă exact funcția arhaică a clipei zero: *resetarea relațiilor*. Conflictele sunt suspendate, chiar dacă temporar. Noul timp cere un început curat.

Miezul nopții este și momentul în care *timpul reîncepe să curgă*, dar într-o formă nouă. După această clipă, lucrurile revin treptat la ordine. Zgomotul scade, masa se reia, conversațiile se liniștesc. Această tranziție arată că miezul nopții nu este un scop în sine, ci un prag. Odată trecut, el își pierde puterea.

În plan existențial, miezul nopții este o *lecție despre fragilitatea timpului*. Oamenii văd cum un an întreg dispare într-o clipă. Toate eforturile, suferințele, bucuriile sunt înglobate într-un trecut ireversibil.

Această conștientizare produce emoție, melancolie, uneori tristețe. Dar produce și speranță: dacă timpul se poate închide, se poate și redeschide.

Această ambivalență explică intensitatea emoțională a miezului nopții. Lacrimi, râsete, îmbrățișări, tăceri – toate coexistă. Nu este o emoție simplă, ci un amestec profund. Miezul nopții nu este doar

început, ci și doliu pentru ceea ce a fost. De aceea, el este atât de memorabil.

În lipsa ritualului, miezul nopții ar fi o secundă ca oricare alta.

Dar cultura l-a transformat într-un *moment sacralizat*. Chiar și în societățile secularizate, această sacralizare persistă. Oamenii simt că „*nu e o noapte obișnuită*”. Această intuiție este moștenirea directă a logicii rituale.

Miezul nopții este, în fond, *punctul de sutură al timpului*.

Aici se leagă ceea ce s-a rupt, dar într-o formă nouă. Fără această sutură, timpul ar rămâne fragmentat. Cu ea, continuitatea este restaurată, dar purificată.

În concluzie, miezul nopții din Ajunul Anului Nou este *clipa zero a timpului*, momentul în care vechiul este definitiv închis și noul este invitat să înceapă. Este o clipă de maximă vulnerabilitate și maximă putere simbolică. Prin zgomot, cuvânt, prezență și gest, comunitatea transformă această fracțiune de timp într-un eveniment fondator. Fără miezul nopții ritualizat, Ajunul ar rămâne suspendat. Cu el, timpul își recapătă direcția, iar lumea poate merge mai departe.

Capitolul III

Îngroparea Anului Vechi. Ritual, foc, mască și comunitate

1. Îngroparea anului – sens, denumiri, arii etnografice

Îngroparea Anului Vechi reprezintă unul dintre cele mai radicale și mai explicate ritualuri de trecere din cultura românească.

Dacă Ajunul și miezul nopții operează prin suspendare și ruptură simbolică, *îngroparea anului introduce un gest definitiv*: moartea asumată, vizibilă, publică a timpului vechi. Nu este vorba despre o metaforă discretă, ci despre o *dramaturgie rituală* în care anul este tratat ca un corp care trebuie scos din circuitul vieții.

În mentalul tradițional, anul nu poate fi lăsat să dispară de la sine.

Un timp degradat, obosit, încărcat de evenimente nu se dizolvă natural. El trebuie *expulzat*. Îngroparea este răspunsul cultural la această nevoie. Este un ritual de închidere totală, fără ambiguități. Anul vechi nu este doar „*lăsat în urmă*”, ci *înmormântat*, cu tot ceea ce implică acest gest: separare, doliu, evacuare, tăcere finală.

Sensul profund al îngropării anului este acela de a împiedica *revenirea*. În lipsa ritualului, anul vechi ar putea continua să influențeze prezentul, să se strecoare în noul timp sub forma ghinionului, a bolii, a conflictului sau a stagnării.

Îngroparea funcționează ca un sigiliu simbolic. Ceea ce este îngropat nu mai are acces la suprafață. Ritualul produce o *barieră între timpuri*.

Denumirile acestui ritual diferă în funcție de zonă, dar toate converg spre aceeași idee: anul trebuie scos din lume. Se vorbește

despre „îngroparea anului”, „moartea anului”, „alungarea anului vechi”, „gonirea anului”. Chiar și atunci când termenul „îngropare” nu este folosit explicit, structura rituală rămâne aceeași. Anul este personificat, tratat ca o entitate care poate fi dusă, arsă, mascată, batjocorită și, în final, eliminată.

Această personificare este esențială.

Un timp abstract nu poate fi îngropat. De aceea, cultura populară transformă anul într-o *ființă simbolică*. El poate fi reprezentat printr-o păpușă, o mască, un personaj grotesc, un animal ritualic. Aceste reprezentări nu sunt simple ornamente. Ele oferă un „corp” anului, făcând posibil gestul final: eliminarea sa.

Ariile etnografice în care ritualul îngropării anului este atestat sunt vaste și variate. În Moldova, Bucovina, Maramureș, Transilvania și în zonele de interferență culturală, ritualul apare sub forme adaptate contextului local. Deși detaliile diferă, *logica de bază este aceeași*: comunitatea trebuie să participe activ la dispariția anului vechi.

În Moldova și Bucovina, îngroparea anului este adesea legată de jocurile cu măști, de ceata de urători și de ritualurile zgomotoase. Anul este „gonit” prin zgomot, foc și mișcare, iar această gonire echivalează cu o îngropare simbolică. Nu există neapărat un mormânt, dar există o *expulzare colectivă*.

În Maramureș, ritualurile sunt adesea mai elaborate, cu personaje clar definite, cu roluri bine stabilite. Anul vechi poate fi ridiculizat, judecat, batjocorit înainte de a fi eliminat. Această batjocură nu este lipsă de respect, ci o formă de *dezacralizare finală*. Un timp care a fost sacru prin funcția sa trebuie desacralizat pentru a putea fi îngropat.

În Transilvania, influențele central-europene se împletesc cu fondul arhaic local, generând forme de ritual în care îngroparea este mascată sub joc, carnaval sau procesiune. Dar chiar și aici, structura rămâne recunoscută: un personaj sau un obiect simbolizează anul vechi și este scos din spațiul comunității.

Un element comun tuturor acestor arii este *caracterul public al ritualului*.

Îngroparea anului nu se face în taină. Ea trebuie văzută, auzită, recunoscută de toți. Timpul vechi nu este eliminat pe ascuns. El este expus, confruntat, apoi scos afară. Această publicitate este esențială pentru eficiența ritualului. Un an îngropat fără martori riscă să se întoarcă.

Ritualul implică adesea și o *dimensiune ludică*.

Jocul, masca, ironia, exagerarea sunt instrumente prin care comunitatea își permite să se apropie de moarte fără teamă. Îngroparea anului nu este un ritual funebru solemn, ci unul ambivalent, situat între râs și seriozitate. Această ambivalență reflectă relația complexă a omului cu timpul: anul a fost greu, dar a fost și al lui; trebuie să dispară, dar nu fără recunoaștere.

Este important de subliniat că îngroparea anului nu este un ritual al disperării, ci al *controlului*.

Comunitatea nu se supune timpului, ci îl gestionează. Prin îngropare, oamenii afirmă că timpul nu este o forță autonomă, ci un ciclu care poate fi închis și redeschis. Acest gest oferă un sentiment de putere simbolică într-o lume altfel supusă hazardului.

Îngroparea anului are și o funcție *psihologică profundă*. Ea permite descărcarea tensiunilor acumulate. Tot ce a fost greu, nedrept, dureros este proiectat asupra anului vechi și eliminat odată cu el. Ritualul funcționează ca o *catharsis colectivă*. Fără acest mecanism, comunitatea ar intra în noul an încărcată de resentimente și eșecuri.

În modernitate, ritualul explicit al îngropării anului a fost în mare parte abandonat sau redus la forme simbolice slabe. Cu toate acestea, ideea persistă. Expresii precum „*să lăsăm anul vechi în urmă*”, „*să uităm ce a fost*” sunt ecouri ale acestui ritual. Chiar și distrugerea obiectelor, aruncarea hainelor vechi sau „*resetările*” simbolice moderne sunt variante degradate ale aceleiași nevoi: *închiderea definitivă a unui ciclu*.

Este relevant de observat că acolo unde ritualul a dispărut complet, anxietatea de început de an este mai mare. Oamenii simt că nu au „*închis*” corect trecutul. Îngroparea anului, chiar și sub forme ludice

sau simbolice, oferă un sentiment de finalitate pe care simpla schimbare de dată nu îl poate produce.

În concluzie, îngroparea Anului Vechi este un ritual fundamental de *eliminare simbolică a timpului degradat*.

Prin personificare, publicitate, joc și expulzare, comunitatea se asigură că vechiul nu mai are acces la nou. Indiferent de denumire sau de variațiile regionale, acest ritual exprimă o intuiție profundă: timpul nu trebuie doar lăsat să treacă, ci *închis*, pentru ca viața să poată continua în ordine.

2.Focul ritual – ardere, purificare, resetare

În arhitectura ritualurilor de trecere dintre ani, focul ocupă o poziție centrală, aproape inevitabilă. Dacă îngroparea anului fixează gestul final al despărțirii, *focul este instrumentul prin care despărțirea devine ireversibilă*. Arderea nu negociază, nu lasă resturi simbolice negociabile, nu permite întoarcerea. Ceea ce a ars nu mai poate reveni sub aceeași formă.

De aceea, focul este chemat atunci când comunitatea simte nevoia unui final adevărat.

În cultura românească tradițională, focul nu este doar o sursă de lumină sau căldură, ci o *forță ontologică*. El transformă substanța lucrurilor, schimbă stările, trece materia dintr-o condiție în alta. Prin ardere, vechiul este consumat, redus la cenușă, adică la un stadiu neutru, lipsit de identitate. Anul vechi, odată ars simbolic, nu mai este „an”. Devine materie inertă, fără putere asupra prezentului.

Focul ritual din contextul Anului Nou nu este un foc utilitar.

El nu este aprins pentru gătit, nici pentru încălzire. Este un foc *gratuit din punct de vedere practic*, dar indispensabil din punct de vedere simbolic.

Acest caracter neutilitar îi conferă sacralitate. Comunitatea acceptă consumul de resurse pentru a produce sens. Arderea devine un act de investiție simbolică.

Un aspect esențial este *momentul* aprinderii focului.

Focul nu este aprins oricând. El apare în Ajun, în jurul miezului nopții sau imediat după, adică exact în intervalul de maximă instabilitate temporală. Focul nu precedă ruptura, ci o *însoțește* și o consfințește. El marchează vizual și fizic ceea ce ritualul afirmă simbolic: vechiul timp nu mai este acceptabil.

În multe zone, focul este asociat direct cu elemente care reprezintă anul vechi: obiecte uzate, resturi, măști, păpuși rituale.

Arderea acestora nu este întâmplătoare. Obiectele au acumulat uzură, istorie, memorie. Prin foc, această memorie este ștearsă. Comunitatea scapă nu doar de obiect, ci de *încărcătura temporală* a acestuia.

Focul are o funcție clară de *purificare*.

În imaginarul popular, tot ce a fost atins de foc este curățat. Boala, ghinionul, răul sunt „*arse*”.

Această purificare nu este morală, ci existențială. Nu se judecă faptele anului vechi, ci se elimină efectele sale negative. Focul nu iartă și nu condamnă. El transformă.

Este important de remarcat că focul ritual nu este discret.

El este *vizibil*, uneori ostentativ. Flăcările trebuie să fie văzute, să lumineze, să impresioneze. Această vizibilitate este esențială pentru funcția sa comunitară. Arderea trebuie să fie confirmată public. Un foc ascuns nu îndeplinește rolul ritual. Comunitatea trebuie să știe că anul vechi a fost consumat.

Focul produce și *sunet*: trosnet, pocnituri, explozii mici.

Acest sunet completează zgomotul ritual despre care s-a vorbit anterior. Arderea nu este un proces silențios. Ea semnalează activ că o transformare are loc. Sunetul focului este un mesaj: ceva se termină definitiv.

În multe ritualuri, focul este însoțit de *mișcare circulară*: oamenii se adună în jurul lui, dansează, îl ocolesc. Cercul este o formă de protecție, dar și de control. Focul este puternic, periculos, dar ținut sub supraveghere. Comunitatea nu se supune focului, ci îl integrează într-o

ordine simbolică. Această integrare arată că distrugerea este controlată, nu haotică.

Din punct de vedere simbolic, focul are o dublă valență: *distruge și regenerează*. Cenușa rămasă este uneori împrăștiată pe câmpuri sau în grădină, ca semn de fertilitate. Această practică sugerează că din distrugerea anului vechi se naște potențialul anului nou.

Arderea nu este final absolut, ci *transformare ciclică*.

Această logică explică de ce focul este atât de prezent în ritualurile agricole și de început de ciclu. Anul vechi este ars pentru ca noul an să poată fi roditor. Cenușa devine substrat. Moartea timpului vechi devine condiția vieții timpului nou. Focul face legătura dintre sfârșit și început.

În plan psihologic, focul oferă un sentiment de *ușurare*.

A vedea ceva arzând, dispărând, produce impresia de descărcare. Oamenii simt că povara anului vechi se consumă efectiv. Acest efect nu este imaginar.

El funcționează prin participare emoțională și corporală. Căldura, lumina, mirosul ardent sunt stimuli puternici care marchează finalul.

În modernitate, focul ritual a fost transformat, dar nu eliminat.

Artificiile sunt cea mai clară dovadă. Ele combină focul cu zgomotul și spectacolul vizual. Deși sunt percepute ca divertisment, ele îndeplinesc aceeași funcție: *ard simbolic vechiul timp* într-o formă acceptabilă pentru societatea urbană. Cerul luminat devine spațiul în care ard resturile anului.

Este semnificativ că oamenii simt nevoia artificiilor chiar și atunci când nu le pot explica sensul. Fără foc, Revelionul pare incomplet. Această intuiție colectivă arată cât de adânc este înrădăcinată logica arderii în ritualul de trecere.

Focul are și o funcție de *separare definitivă*.

După ardere, nu se mai întoarce nimeni la anul vechi. Ritualul nu permite nostalgii excesive. După foc, urmează reorganizarea, urările, începutul. Focul este ultimul gest adresat trecutului.

În lipsa focului, ritualul îngropării ar rămâne incomplet.

Îngroparea fără ardere riscă să lase resturi, urme, posibilitatea revenirii. Arderea sigilează procesul. De aceea, în multe ritualuri, îngroparea și focul sunt inseparabile. Se îngroapă ceea ce a ars sau se arde ceea ce urmează să fie îngropat. Cele două gesturi se susțin reciproc.

În concluzie, focul ritual este *instrumentul radical al resetării timpului*. Prin ardere, anul vechi este consumat, purificat și transformat într-o materie lipsită de putere. Comunitatea nu lasă trecutul să se dizolve pasiv, ci îl arde activ, sub privirea tuturor.

Focul nu este un exces festiv, ci o necesitate simbolică.

Fără el, ruptura nu ar fi completă. Cu el, timpul vechi este definitiv închis, iar noul timp poate începe fără reziduuri.

3.Masca și jocul – Capra, Ursul, Malanca, Cerbul

Masca este unul dintre cele mai sofisticate instrumente rituale ale culturii românești de Anul Nou. Ea nu este un accesoriu folcloric și nici o formă de divertisment arhaic, ci un *dispozitiv simbolic de tranziție*, menit să permită comunității să opereze asupra timpului vechi fără a fi contaminată de acesta. Prin mască, omul iese temporar din identitatea sa obișnuită și intră într-o *zonă de ambiguitate controlată*, exact acolo unde anul vechi trebuie confruntat și eliminat.

În ritualurile de îngropare a anului, masca îndeplinește o funcție esențială: *dezindividualizarea*.

Anul vechi nu poate fi alungat de indivizi izolați, ancorați în identitățile lor cotidiene. El este o entitate colectivă, rezultatul unui timp trăit de întreaga comunitate. De aceea, confruntarea cu el trebuie să fie colectivă și simbolică. Masca permite această colectivizare a acțiunii. Sub mască, omul nu mai este el însuși, ci devine purtătorul unei funcții rituale.

Jocul măștilor apare exact în acest context de final de ciclu.

Capra, Ursul, Malanca, Cerbul nu sunt simple personaje pitorești.

Ele sunt *arhetipuri funcționale*, fiecare purtând o încărcătură simbolică specifică legată de moartea și renașterea timpului. Prin joc,

aceste figuri intră în sat, îl traversează, îl zguduie și îl curăță, pregătindu-l pentru anul nou.

Capra este, poate, cea mai răspândită și mai ușor de recunoscut mască rituală. Ea este o figură a *fertilității, vitalității și excesului*.

În jocul Caprei, animalul moare și învie simbolic. Această moarte nu este una definitivă, ci una ciclică, legată de ritmul naturii. Capra cade, este plânsă, apoi se ridică și joacă din nou. Acest scenariu este o *miniatură rituală a anului*: degradare, moarte, renaștere.

Prin Capră, comunitatea exprimă speranța că din moartea anului vechi va ieși un timp nou, fertil. Dar Capra nu este doar promisiune. Ea este și exces, zgomot, dezordine. Mișcările ei sunt sacadate, uneori agresive. Capra nu mângâie spațiul, ci îl invadează. Acest caracter invaziv este necesar pentru a scoate reziduurile timpului vechi din ascunzători.

Ursul, spre deosebire de Capră, aduce în ritual *forța brută și puterea regeneratoare a naturii*. Ursul este un animal liminal prin excelență: trăiește între sălbăcie și familiaritate, între viață activă și hibernare. Jocul Ursului este un ritual de *trezire a pământului*. Bătăile tobelor, pașii grei, mișcările ritmate au rolul de a zgudui lumea, de a o scoate din amorțeala anului vechi.

Ursul moare și el simbolic în unele variante ale jocului, pentru a reveni la viață. Această revenire este esențială. Ea arată că moartea timpului nu este un sfârșit absolut, ci o etapă necesară pentru regenerare. Ursul este un garant al continuității vieții, dar numai după ce vechiul a fost eliminat.

Malanca este una dintre cele mai complexe și mai teatrale forme de joc mascat. Ea combină travestiul, parodia, inversarea rolurilor și satira socială. În Malancă, ordinea obișnuită este răsturnată: bărbații joacă roluri feminine, tinerii joacă roluri de bătrâni, autoritatea este ridiculizată. Această inversare nu este o blasfemie, ci o *strategie rituală de dezamorsare a tensiunilor*.

Prin Malancă, comunitatea își permite să râdă de sine, să își expună defectele, să scoată la suprafață conflictele ascunse. Tot ce a fost

reprimat în cursul anului este exprimat într-o formă controlată. Această expresie este esențială pentru ca anul vechi să poată fi îngropat fără resentimente. Râsul devine un instrument de purificare.

Cerbul, prezent mai ales în anumite zone din Transilvania și Moldova, este o mască a *regalității naturale și a ciclului solar*. Coarnele sale simbolizează ramificarea timpului, creșterea, puterea.

Jocul Cerbului este adesea mai solemn decât al Caprei sau al Ursului. El introduce o dimensiune de ordine cosmică în haosul ritualic al îngropării anului.

Prin Cerb, comunitatea afirmă că, dincolo de dezordine și moarte simbolică, există o *ordine superioară* care va fi restabilită. Cerbul este mesagerul acestui nou echilibru. El nu zguduie lumea, ci o traversează cu demnitate, marcând sfârșitul și începutul ca pe un proces legitim.

Masca are și rolul de a permite *contactul cu periculosul* fără riscuri directe.

Anul vechi este periculos tocmai pentru că este încărcat de evenimente, de suferințe, de eșecuri. A-l confrunta direct ar fi copleșitor. Masca creează o distanță. Sub mască, omul poate face lucruri pe care nu le-ar putea face în identitatea sa obișnuită. Această distanță este esențială pentru eficiența ritualului.

Jocul este inseparabil de mască.

Fără joc, masca ar fi inertă. Jocul introduce mișcare, zgomot, interacțiune. Prin joc, masca devine activă, pătrunde în spațiu, interacționează cu oamenii, provoacă reacții. Jocul este forma prin care masca își exercită funcția de *curățare simbolică* a comunității.

Este important de remarcat că aceste jocuri nu sunt improvizate.

Ele urmează scenarii transmise din generație în generație. Chiar și atunci când apar variații, structura de bază rămâne recognoscibilă.

Această stabilitate arată că jocurile măștilor sunt *tehnologii culturale* testate în timp, nu simple distracții.

În modernitate, masca a fost adesea redusă la spectacol folcloric sau atracție turistică. Dar chiar și în aceste forme degradate, ea păstrează ceva din forța sa originară. Publicul simte că nu asistă doar la un dans,

ci la ceva mai vechi, mai adânc. Această senzație este semnul că masca încă funcționează simbolic.

Masca și jocul sunt, în fond, *modalități de a spune ceea ce nu poate fi spus direct*. Ele vorbesc despre moarte, despre degradare, despre frică și speranță, fără a folosi limbajul abstract. Prin corp, mișcare și sunet, ele exprimă ceea ce comunitatea știe intuitiv: anul vechi trebuie scos din lume pentru ca noul să poată intra.

În concluzie, Capra, Ursul, Malanca și Cerbul nu sunt simple relicve folclorice, ci *instrumente rituale esențiale ale îngropării Anului Vechi*.

Prin mască și joc, comunitatea își permite să confrunte moartea timpului fără a fi distrusă de ea. Râsul, zgomotul, travestiul și dramatizarea creează un spațiu sigur în care vechiul poate fi eliminat, iar noul pregătit. Fără mască și joc, ritualul ar fi prea dur. Cu ele, el devine suportabil, eficient și memorabil.

4.Ceata rituală – ordine, ierarhie, roluri

În centrul ritualurilor de Anul Nou din cultura românească nu se află individul, ci *ceata*. Ceata rituală este structura prin care comunitatea își organizează intervenția asupra timpului. Fără ceată, îngroparea Anului Vechi ar fi o sumă de gesturi disparate, lipsite de coerență și forță simbolică. Cu ceată, ritualul capătă *ordine, ritm și autoritate*.

Ceata nu este un grup ad-hoc, ci o *instituție temporară* a comunității, activată exclusiv în momentele de prag.

Ceata apare acolo unde este nevoie de acțiune colectivă coordonată. Îngroparea anului nu poate fi realizată de un singur om, oricât de puternic ar fi. Timpul vechi este rezultatul trăirii comune, iar eliminarea lui cere o *voință comună*. Ceata este expresia organizată a acestei voințe. Ea funcționează ca un corp ritual unic, în care fiecare membru are un rol precis.

Structura cetii este, de regulă, *ierarhică*, chiar dacă această ierarhie este temporară și simbolică.

Există conducători, executanți, personaje centrale și personaje secundare. Această ierarhie nu este arbitrară. Ea reflectă nevoia de ordine într-un moment de dezordine controlată. În Ajun și în ritualurile de îngropare, lumea este zguduită. Tocmai de aceea, ceata trebuie să fie bine organizată. Haosul nu este lăsat să se extindă, ci este canalizat.

Conducătorul cetei, adesea numit vătaf sau cap de ceată, are o funcție esențială. El nu este doar un coordonator logistic, ci un *garant al corectitudinii rituale*. El se asigură că jocurile sunt respectate, că traseul este urmat, că momentele-cheie sunt bine marcate. În lipsa lui, ritualul ar risca să se fragmenteze sau să devină pur divertisment.

Rolurile din ceată sunt distribuite în funcție de vârstă, experiență și capacitate. Tinerii sunt adesea cei care poartă măștile grele, care fac zgomot, care dansează intens. Această distribuție nu este întâmplătoare.

Tinerii sunt asociați cu energia, forța și capacitatea de efort. Ei sunt cei chemați să zguduie lumea, să alunge vechiul, să suporte efortul fizic al ritualului.

Bătrânii, chiar dacă nu participă direct la joc, au un rol de *validare*. Prezența lor, privirea lor, aprobarea lor tacită conferă legitimitate acțiunii cetei. Fără această validare, ceata ar fi doar un grup de tineri gălăgioși. Cu ea, ceata devine purtătoarea tradiției și a autorității comunitare.

Un aspect esențial este faptul că ceata funcționează pe baza unor *reguli stricte*, chiar dacă din exterior pare haotică.

Există momente când se intră într-o gospodărie și momente când se iese, momente când se joacă și momente când se tace, momente când se cere și momente când se oferă. Aceste reguli sunt cunoscute de participanți și respectate cu seriozitate. Ele garantează eficiența ritualului.

Ceata este și un spațiu de *inițiere socială*.

Pentru tineri, participarea la ceată nu este doar o distracție, ci un pas important în integrarea lor deplină în comunitate. Prin ceată, ei învață regulile nescrise ale vieții colective: cooperarea, respectul

ierarhiei, responsabilitatea față de ceilalți. Ritualul devine, astfel, un instrument educativ profund.

În același timp, ceata oferă un cadru controlat pentru *exprimarea agresivității simbolice*. Zgomotul, invazia spațiului, mișcările bruște ar fi inacceptabile în alte contexte. În cadrul cetei, ele sunt permise și chiar încurajate. Această permisivitate temporară previne acumularea tensiunilor pe termen lung. Comunitatea își descarcă energiile într-un mod ritualizat.

Ceata nu acționează la întâmplare în spațiu. Traseul ei este adesea bine stabilit. Ea merge din casă în casă, din margine în centru, sau invers, confirmând astfel *posesia simbolică a spațiului comunitar*. Prin trecerea cetei, fiecare gospodărie este inclusă în procesul de îngropare a anului. Nimeni nu trebuie să rămână „neatins” de ritual.

Această includere este esențială.

Un an vechi care nu a fost îngropat în toate colțurile comunității riscă să supraviețuiască fragmentar. Ceata asigură *completitudinea procesului*. Ea este instrumentul prin care ritualul devine total.

Este important de remarcat că ceata nu este o structură permanentă. Ea se dizolvă după încheierea ritualului. Această dizolvare este la fel de importantă ca formarea. Ceata există doar pentru a rezolva o problemă punctuală: eliminarea anului vechi. Odată rezolvată această problemă, structura nu mai este necesară. Această temporaritate previne rigidizarea socială.

În modernitate, rolul cetei a fost parțial preluat de alte forme de organizare: grupuri de prieteni, echipe de spectacol, instituții culturale.

Cu toate acestea, esența rămâne. Oamenii simt nevoia să fie împreună, organizați, coordonați în momentul trecerii dintre ani.

Revelionul modern, cu mesele mari, petrecerile colective și sincronizările publice, este o formă adaptată a aceleiași logici.

Ceata rituală este, în fond, *mecanismul prin care comunitatea își exercită suveranitatea asupra timpului*. Prin ordine, ierarhie și roluri, ea arată că schimbarea nu este lăsată la voia întâmplării. Timpul este întâmpinat, gestionat și reconfigurat prin acțiune colectivă.

Fără ceată, ritualul ar deveni fragil, individualizat, lipsit de forță.

Cu ceată, el devine robust, memorabil și eficient. Ceata este garanția că îngroparea anului nu este doar o idee, ci un *act comunitar deplin*.

În concluzie, ceata rituală reprezintă *scheletul organizatoric al îngropării Anului Vechi*. Prin ordine, ierarhie și distribuția rolurilor, ea transformă haosul pragului într-o acțiune controlată. Ceata nu este o simplă adunare de oameni, ci o instituție temporară a timpului de tranziție. Prin ea, comunitatea dovedește că știe nu doar să trăiască timpul, ci și să-l închidă atunci când este nevoie.

5. Alungarea răului – funcția apotropaică a ritualului

În centrul tuturor ritualurilor de Anul Nou din cultura românească se află o funcție fundamentală, adesea invizibilă pentru privirea modernă: *funcția apotropaică*, adică rolul ritualului de a alunga, respinge și neutraliza răul.

Îngroparea Anului Vechi nu este doar o despărțire de timp, ci o *operațiune de curățare radicală a lumii*, menită să împiedice transferul negativului dintr-un ciclu temporal în altul.

În mentalul tradițional, răul nu este o abstracțiune morală, ci o *prezență activă*, acumulativă. El se adună în timp, se lipește de oameni, de case, de drumuri, de relații. Anul vechi, prin simplul fapt că a existat, a acumulat inevitabil boală, ghinion, moarte, conflicte, eșecuri. Acestea nu pot fi lăsate să se transfere automat în anul nou.

De aceea, ritualul nu se mulțumește să marcheze trecerea, ci intervine agresiv asupra răului.

Funcția apotropaică a ritualului presupune *acțiune*, nu contemplare. Răul nu este analizat, nu este discutat, nu este explicat. El este *gonit, ars, ridiculizat, zgomotat, expulzat*. Cultura tradițională nu caută să înțeleagă răul în noaptea de Anul Nou, ci să-l scoată din lume.

În acest context, ritualul devine o formă de igienă existențială.

Zgomotul, despre care am vorbit anterior, este unul dintre cele mai vechi instrumente apotropaice. Sunetele puternice, repetitive, dezordonate sunt considerate intolerabile pentru entitățile negative.

Răul este asociat cu ascunsul, cu liniștea, cu colțurile nevăzute.

Zgomotul îl scoate la suprafață și îl alungă. De aceea, Ajunul nu este niciodată tăcut. Tăcerea ar permite răului să rămână.

Focul este al doilea mare instrument apotropaic. Arderea nu doar distruge, ci *purifică*. Tot ce trece prin foc este considerat curățat. Răul nu poate traversa focul fără a fi neutralizat. De aceea, focurile rituale sunt aprinse la răscruci, la marginea satului, în spații de trecere. Aceste locuri sunt considerate vulnerabile, puncte prin care răul ar putea pătrunde sau ieși. Focul le sigilează.

Masca are, de asemenea, o funcție apotropaică profundă. Ea sperie, derutează, destabilizează. Răul este imaginat ca fiind ordonat, repetitiv, previzibil. Masca introduce haos, exagerare, grotesc. Prin formele sale exagerate, sunetele stridente și mișcările imprevizibile, masca creează un mediu ostil pentru negativ. Răul nu știe cum să reacționeze în fața unei lumi răsturnate.

Jocul, în special jocul grotesc și parodic, are rolul de a *dezarma răul prin ridiculare*. Răul trăiește din frică. Atunci când este luat în râs, când este caricaturizat, el își pierde puterea. De aceea, multe jocuri de Anul Nou conțin elemente obscene, exagerate, absurde. Acestea nu sunt deviații morale, ci strategii rituale. Prin râs, comunitatea își afirmă superioritatea simbolică asupra răului.

Ceata rituală este instrumentul prin care funcția apotropaică devine eficientă. Un individ singur este vulnerabil. O comunitate organizată este protectoare. Prin ceată, alungarea răului devine *totală*.

Nimeni nu rămâne în urmă, nimeni nu este exclus. Ceata intră în fiecare gospodărie pentru a curăța nu doar spațiul public, ci și spațiul intim. Răul nu trebuie să aibă unde să se ascundă.

Un aspect esențial al funcției apotropaice este *liminalitatea*.

Răul este alungat exact în momentul în care ordinea este suspendată. În alte zile ale anului, ritualul apotropaic ar fi inefficient sau

chiar periculos. În Ajun și în noaptea de Anul Nou, însă, lumea este deschisă, granițele sunt permeabile. Această deschidere este exploatată pentru a scoate răul afară, înainte ca noua ordine să se fixeze.

Alungarea răului este adesea însoțită de *gesturi de închidere*: închiderea ușilor, ferestrelor, porților după trecerea cetei, stingerea focurilor, oprirea zgomotului. Aceste gesturi marchează finalizarea procesului. Răul a fost scos, acum lumea poate fi închisă din nou, protejată.

Fără aceste gesturi de închidere, alungarea ar rămâne incompletă.

Este important de observat că ritualul nu face distincții fine între tipurile de rău. Boala, ghinionul, moartea, conflictele, sărăcia sunt tratate laolaltă. Toate sunt considerate reziduuri ale timpului vechi.

Această abordare holistică este extrem de eficientă din punct de vedere simbolic. Comunitatea nu fragmentează negativul, ci îl elimină în bloc.

În modernitate, funcția apotropaică a ritualului a fost în mare parte desacralizată, dar nu eliminată. Superstițiile, rezoluțiile, dorințele rostite la miezul nopții sunt forme slabe ale aceleiași nevoi: *a ține răul la distanță*. Chiar și evitarea anumitor gesturi sau persoane în prima zi a anului este o reminiscență clară a logicii apotropaice.

Este revelator faptul că, în lipsa ritualurilor tradiționale, anxietatea legată de începutul de an crește. Oamenii simt că „ceva rău” s-ar putea întâmpla, fără să știe exact ce. Această anxietate este semnul unei funcții apotropaice neîmplinite. Ritualul nu este un capriciu cultural, ci un *mecanism de reglare a fricii colective*.

Alungarea răului nu este, însă, un act de violență oarbă. Ea este strict ritualizată, limitată în timp și spațiu. După ce răul a fost gonit, lumea revine la ordine. Această limitare este esențială. O comunitate care trăiește permanent în stare apotropaică ar fi paralizată de frică.

Ritualul concentrează frica într-un interval scurt și o neutralizează.

Funcția apotropaică a îngropării Anului Vechi este, în fond, o *afirmație de speranță*. Alungarea răului nu ar avea sens dacă oamenii

nu ar crede că lumea poate fi mai bună după. Ritualul nu neagă existența răului, ci refuză dominația lui. Prin zgomot, foc, mască și ceată, comunitatea spune: „*până aici*”.

În concluzie, alungarea răului este *miezul funcțional al ritualului de îngropare a Anului Vechi*. Fără această dimensiune apotropaică, toate celelalte gesturi ar fi goale. Ritualul există pentru a proteja lumea în momentul ei cel mai vulnerabil: trecerea dintre timpuri. Prin acțiune colectivă, simbolică și controlată, răul este scos din circuit, iar anul nou poate începe într-un spațiu curățat, stabil și locuibil.

Dr. Gioni Popa-Roman & Fulga-Florina Popa-Roman -ANUL CARE MOARE, ANUL CARE SE NAȘTE - Revelionul, Ajunul Anului Nou și Îngroparea Anului Vechi în cultura românească

Capitolul IV

Anul care se naște. Urări, rod, speranță și ordine nouă

1.Nașterea simbolică a timpului

După ce anul vechi a fost îngropat, ars, ridiculizat și alungat, lumea nu rămâne goală. Vidul creat prin moartea simbolică a timpului trebuie umplut rapid, controlat și orientat.

De aceea, în cultura tradițională românească, Anul Nou nu este doar început cronologic, ci o *naștere simbolică*, tratată cu o grijă comparabilă cu nașterea unui copil.

Timpul nu „începe”, ci *se naște*, iar această naștere cere protecție, ordine și semnificație.

Nașterea simbolică a timpului este răspunsul cultural la pericolul vidului. Un timp fără identitate, fără direcție, fără nume ar fi periculos.

El ar putea deveni haotic, ostil, improductiv. Prin ritualuri, urări și gesturi atent controlate, comunitatea oferă noului an un *cadru de existență*. Anul nu este lăsat să se formeze singur, ci este întâmpinat, modelat, orientat încă din primele clipe.

Această naștere nu este biologică, ci *cosmologică și socială*.

Anul nou este perceput ca o entitate fragilă, încă nefixată. Primele ore și primele zile sunt decisive. Tot ceea ce se face în acest interval este proiectiv. Gesturile nu descriu realitatea, ci o creează simbolic. De aceea, începutul anului este tratat cu o seriozitate care poate părea exagerată privirii moderne.

În mentalul tradițional, timpul nou este *inocent*, dar vulnerabil.

El nu a acumulat încă experiență, memorie, uzură. Această inocență este o șansă, dar și un risc. Un an prost început poate deveni un an prost trăit. De aceea, comunitatea se mobilizează pentru a oferi noului timp cele mai bune condiții de „creștere”.

Nașterea simbolică a timpului este marcată prin *urări*, nu prin constatări. Nu se spune „*anul va fi bun*”, ci „*să fie anul bun*”. Această formulare arată clar că viitorul nu este considerat fix, ci influențabil.

Cuvântul rostit are rol performativ. El nu descrie, ci cheamă.

Urările sunt, în acest sens, echivalentul ritualic al moașei care asistă la naștere.

Un element esențial al nașterii timpului este *ordinea*.

După haosul controlat al Ajunului și al ritualurilor de alungare, lumea trebuie reșezată. Anul nou nu poate începe în dezordine. De aceea, după miezul nopții, zgomotul scade, gesturile devin mai calme, ritualurile se transformă în urări, binecuvântări și semne de stabilitate.

Lumea „*se așază*” pentru a primi noul timp.

Nașterea timpului este inseparabilă de ideea de *rod*. Anul nou este așteptat să fie roditor, nu doar în sens agrar, ci existențial. Sănătatea, belșugul, pacea, continuitatea familiei sunt toate subsumate ideii de rodire. Un an neroditor este un an ratat. De aceea, simbolurile fertilității sunt omniprezente: grâne, verdeață, mișcare, copii.

În acest context, este semnificativ faptul că *agricultura* joacă un rol central în ritualurile de Anul Nou. Chiar și în comunități unde viața agrară nu mai este dominantă, limbajul și gesturile agricole persistă.

Aratul ritual, plugușorul, semințele simbolice sunt modalități de a spune timpului: „*crește, rodește, dă*”.

Nașterea simbolică a timpului este, de asemenea, o *naștere socială*. Anul nou nu este un eveniment individual. El aparține comunității. De aceea, urările sunt colective, ritualurile sunt publice, gesturile sunt sincronizate. Timpul nou este primit de toți în același moment. Această simultaneitate creează sentimentul de apartenență și continuitate comunitară.

Este important de observat că această naștere nu este lipsită de *teamă*. Speranța și frica coexistă. Un timp nou înseamnă posibilitate, dar și incertitudine. Ritualurile nu elimină frica, ci o gestionează. Prin ordine, cuvânt și repetiție, frica este ținută sub control. Comunitatea nu neagă riscurile viitorului, dar refuză să le lase să domine începutul.

Nașterea timpului este însoțită de *gesturi de protecție*.

Anul nou este „*ferit*” de influențe negative prin interdicții și recomandări: ce este bine să faci, ce este bine să eviți. Aceste reguli nu sunt superstiții gratuite, ci forme de *educare simbolică a timpului*. Ele stabilesc limitele în care noul an trebuie să se dezvolte.

Un aspect esențial este *repetiția*.

Nașterea simbolică a timpului se repetă anual, dar nu devine redundantă. Fiecare an este diferit, fiecare naștere este unică. Repetiția nu anulează sensul, ci îl întărește. Prin repetiție, comunitatea își reafirmă capacitatea de a lua viața de la capăt.

În modernitate, această naștere simbolică a timpului a fost parțial secularizată, dar nu anulată. Rezoluțiile, planurile, obiectivele de început de an sunt forme moderne ale aceleiași nevoi: *a da formă noului timp înainte ca el să se impună singur*. Chiar și cei care resping ritualurile tradiționale simt nevoia unui început marcat.

Diferența este că, în lipsa ritualului colectiv, nașterea timpului devine individualizată și fragilă. Fiecare își „*naște*” propriul an, fără sprijinul comunității. Această fragmentare explică de ce entuziasmul de început de an se stinge rapid. Fără confirmare colectivă, nașterea rămâne incompletă.

În cultura tradițională, nașterea timpului este *confirmată public*.

Urările sunt auzite, acceptate, întearse. Există un circuit al cuvântului. Această circulație consolidează realitatea simbolică a noului an. Timpul nou nu este doar dorit, ci *recunoscut*.

Nașterea simbolică a timpului presupune și *responsabilitate*.

Odată născut, anul trebuie trăit. Ritualul nu garantează succesul, dar creează condițiile pentru el. Comunitatea știe că, după început,

urmează munca, efortul, adaptarea. Ritualul nu înlocuiește viața, ci o face suportabilă și orientată.

În concluzie, nașterea simbolică a timpului este *momentul fondator al Anului Nou*. După moartea și îngroparea anului vechi, lumea nu se mulțumește cu un simplu „început”, ci creează o naștere ritualizată, protejată și orientată. Prin urări, ordine, rod și speranță, comunitatea oferă noului timp o identitate și o direcție.

Fără această naștere simbolică, anul ar începe gol, instabil și ostil. Cu ea, timpul devine din nou locuibil.

2.Plugușorul și aratul ritual – agricultura ca axă cosmică

În cultura tradițională românească, nașterea timpului nu este niciodată abstractă. Ea nu se face prin concepte generale, ci printr-un gest fundamental, concret și recunoscut: *aratul*.

Plugușorul nu este un simplu obicei folcloric, nici o poezie recitată mecanic de copii, ci *un ritual de fondare a timpului nou*, în care agricultura devine axa prin care cosmosul, comunitatea și anul se aliniază.

Plugușorul apare exact în momentul în care anul nou trebuie „pornit”. Nu mai suntem în faza alungării răului, nici în haosul controlat al măștilor și focurilor. Suntem într-o etapă nouă: *fixarea direcției timpului*.

Aratul ritual nu este despre pământul fizic, ci despre *deschiderea simbolică a viitorului*.

În mentalitatea tradițională, anul nu poate rodi dacă nu este „arătat” mai întâi. A ară înseamnă a deschide, a sparge suprafața inertă, a crea un spațiu în care viața poate intra. Fără această deschidere rituală, timpul rămâne închis, opac, neroditor. De aceea, Plugușorul este unul dintre cele mai vechi și mai stabile ritualuri de început de an.

Este esențial să înțelegem că, în logica tradițională, *agricultura* nu este o *ocupație*, ci o *structură cosmică*. Omul nu lucrează doar pământul, ci participă la ordinea lumii. Aratul ritual de Anul Nou reface

simbolic gestul originar prin care lumea a fost pusă în mișcare. Plugul devine o extensie a voinței comunității de a intra într-un timp roditor.

Plugușorul este, în primul rând, *cuvânt*. Textul său nu descrie, ci acționează. El spune ce trebuie să se întâmple pentru ca anul să fie bun: brazde adânci, grâne bogate, ploi la timp, muncă răsplătită. Cuvântul nu este decorativ. În logica arhaică, ceea ce este rostit corect, la momentul potrivit, are forță creatoare.

Ritmul Plugușorului este la fel de important ca sensul său.

Repetiția, cadența, interjecțiile („*Aho, aho, copii și frați*”) creează un cadru sonor care stabilizează timpul nou. Ritmul nu este ales întâmplător. El imită mișcarea plugului, pașii animalelor, respirația muncii. Prin ritm, timpul este învățat să curgă ordonat.

Plugușorul este rostit *în mers*, nu static. Această mobilitate este esențială. Anul nou nu trebuie să fie fix, rigid, blocat. El trebuie să înainteze. Ceata care merge din casă în casă nu doar urează, ci *activează spațiul*. Fiecare gospodărie este atinsă de același gest fondator. Astfel, întreg satul intră sincronizat în noul timp.

Un element fundamental este *plugul însuși*, chiar și atunci când este simbolic. Prezența lui, fie reală, fie mimată, indică faptul că timpul nou este conceput ca *muncit*, nu ca primit de-a gata. Anul bun nu vine din noroc pur, ci din colaborarea dintre om, natură și ordine cosmică.

Plugușorul educă, prin ritual, această etică a efortului.

Agricultura apare aici ca *axă cosmică* deoarece ea conectează cerul, pământul și comunitatea. Plugușorul vorbește despre soare, ploi, vânt, dar și despre boi, plugari, holde. Toate aceste elemente sunt puse în relație. Anul nou este bun doar dacă această relație rămâne echilibrată. Ritualul nu promite abundență nelimitată, ci *armonie funcțională*.

Este semnificativ faptul că Plugușorul este rostit *la început de an*, nu la recoltă. El nu sărbătorește ceea ce s-a obținut, ci *ceea ce urmează să fie construit*. Această orientare spre viitor este esențială. Comunitatea nu intră în anul nou cu satisfacție, ci cu responsabilitate. Ritualul nu încheie munca, ci o inaugurează.

Plugușorul are și o funcție clară de *legitimare a ordinii sociale*.

El evocă ierarhii: gospodar harnic, boi puternici, câmp roditor.

Aceste imagini nu sunt neutre. Ele transmit un model de viață. Anul bun este asociat cu ordine, muncă, disciplină. Astfel, ritualul nu doar deschide timpul, ci și reafirmă valorile comunității.

Un aspect adesea ignorat este *caracterul pedagogic* al Plugușorului. Copiii sunt adesea cei care îl rostesc. Prin acest fapt, comunitatea transmite generației următoare sensul timpului ciclic, al muncii și al răspunderii. Copilul care spune Plugușorul nu este doar mesager, ci *viitor participant* la ordinea agrară și temporală.

În modernitate, Plugușorul a fost redus adesea la o formă folclorică, golită de profunzime. Totuși, persistența lui arată că nevoia simbolică pe care o acoperă nu a dispărut. Chiar și în spații urbane, unde agricultura nu mai este o realitate cotidiană, Plugușorul continuă să fie rostit. Aceasta demonstrează că el funcționează ca *metaforă a începutului ordonat*, nu doar ca ritual agrar.

În lipsa Plugușorului sau a unor ritualuri echivalente, începutul de an devine vag, dezorientat. Planurile sunt formulate, dar nu sunt ancorate într-un gest simbolic puternic. Plugușorul oferă exact această ancorare. El transformă viitorul dintr-o abstracțiune într-un câmp „arat”, pregătit pentru acțiune.

Este important de subliniat că Plugușorul nu garantează succesul.

El nu este magie în sens vulgar. El este *angajament ritualic*.

Comunitatea spune timpului: „*noi suntem pregătiți să muncim, tu fii pregătit să rodești*”. Această relație de reciprocitate este esența agriculturii ca axă cosmică.

Plugușorul stabilește, astfel, un *contract simbolic* între om și timp. Anul nou este acceptat, întâmpinat și orientat. În schimb, oamenii își asumă munca, disciplina și continuitatea. Fără acest contract, timpul ar fi ostil sau indiferent.

În concluzie, Plugușorul și aratul ritual nu sunt relicve ale unei lumi apuse, ci *mecanisme fundamentale de ordonare a începutului*. Prin agricultură, timpul nou este deschis, direcționat și umanizat.

Agricultura devine axă cosmică pentru că leagă cerul de pământ, viitorul de muncă și speranța de responsabilitate.

Anul care se naște nu este lăsat să rățăcească. El este „*tras la brazdă*” încă din primele clipe.

3.Sorcova – ritm, cuvânt, performativitate

În economia ritualurilor de Anul Nou din cultura românească, Sorcova ocupă un loc aparte, discret la suprafață, dar fundamental în adâncime. Dacă Plugușorul deschide timpul prin muncă și arat simbolic, Sorcova *fixează timpul prin ritm și cuvânt*, într-o formă concentrată, precisă și profund performativă. Sorcova nu descrie anul care vine; *îl cheamă să fie*.

Sorcova este, înainte de toate, *ritm*.

Gestul repetitiv al atingerii ușoare, cadența versurilor, mișcarea sincronizată creează o pulsație care „*învață*” anul nou cum să curgă. În tradiția arhaică, ritmul precede sensul. Lumea nu este mai întâi explicată, ci pusă în mișcare. Sorcova face exact acest lucru: pune timpul în mișcare, într-un tempo controlat, benefic, ordonat.

Ritmul Sorcovei nu este violent, ca zgomotul de Ajun, și nici amplu, ca mersul cetei cu Plugușorul. El este *blând, constant, repetitiv*.

Această blândețe este esențială pentru momentul în care apare Sorcova: după nașterea simbolică a timpului, anul nou trebuie stabilizat, liniștit, așezat într-o curgere suportabilă. Ritmul Sorcovei face exact această operație de reglaj fin.

Dincolo de ritm, Sorcova este *cuvânt performativ*.

Versurile sale nu exprimă dorințe vagi, ci formule precise: sănătate, viață lungă, rod, bucurie. În logica tradițională, cuvântul rostit corect, la momentul potrivit, are putere creatoare. Sorcova nu „*urează*” în sens modern; ea *instituie*.

Performativitatea Sorcovei constă în faptul că *spune și face simultan*. A spune „*să trăiți, să-mbătrâniți*” nu este o metaforă, ci o intervenție simbolică asupra destinului. Cuvântul nu este un ornament al realității, ci un instrument de modelare a ei. De aceea, Sorcova trebuie

spusă integral, fără omisiuni, fără glumă excesivă. Seriozitatea ei este structurală, chiar dacă este rostită de copii.

Un element esențial al Sorcovei este *repetiția*.

Aceleași formule sunt rostite an de an, fără variații majore.

Această repetitivitate nu indică stagnare, ci stabilitate. Prin repetiție, comunitatea reafirmă valorile considerate fundamentale: sănătatea, viața, belșugul, continuitatea. Anul nou este chemat să se conformeze acestui set de așteptări.

Sorcova este strâns legată de *corp*.

Atingerea ușoară cu sorcova nu este decorativă. Ea marchează corpul ca loc al trecerii timpului. Sănătatea, vitalitatea, rezistența sunt proiectate direct asupra trupului. Într-o cultură în care boala și moartea erau prezențe constante, această investiție simbolică a corpului cu energie pozitivă era esențială.

Este semnificativ faptul că Sorcova este rostită, în mod tradițional, de *copii*. Copilul este purtătorul ideal al cuvântului performativ pentru că este perceput ca fiind aproape de început, de puritate, de neînceputul vieții. Prin vocea copilului, urarea capătă o forță sporită. Nu experiența dă putere cuvântului, ci *neîntinarea* lui.

Copilul care sorcovește nu este doar un mesager, ci un *agent ritualic*. El aduce cu sine energia începutului, a viitorului. Prin acest mecanism, comunitatea își proiectează speranța în generația următoare.

Sorcova devine, astfel, un act de transmitere intergenerațională a sensului timpului.

Un alt aspect esențial este *caracterul domestic* al Sorcovei.

Spre deosebire de Plugușor, care se desfășoară în mișcare și în spațiul public, Sorcova intră în casă. Ea este un ritual al interiorului, al familiei, al intimității. Anul nou nu este doar un eveniment comunitar, ci și unul personal. Sorcova face legătura dintre cele două planuri.

Prin Sorcovă, timpul nou este invitat să se așeze în *interiorul casei*, nu doar în câmp sau pe drumuri. Sănătatea, viața lungă, bucuria sunt cerute pentru oameni concreți, nu pentru o abstracțiune colectivă. Această personalizare este esențială pentru acceptarea noului timp.

Sorcova funcționează și ca *ritual de confirmare*.

După ce anul nou a fost născut simbolic și orientat prin Plugușor, Sorcova vine să confirme această naștere la nivel individual. Fiecare persoană este atinsă, fiecare corp este inclus. Astfel, anul nou nu rămâne un concept general, ci devine realitate trăită.

Din punct de vedere simbolic, Sorcova este o *miniatură a ordinii cosmice*. Ritmul, cuvântul, gestul sunt perfect aliniate. Nu există exces, nu există haos. Această miniaturizare face ritualul extrem de eficient. Într-un spațiu mic și într-un timp scurt, se concentrează o cantitate mare de sens.

În modernitate, Sorcova a fost adesea banalizată, transformată în pretext pentru recompense sau tratată ca joc copilăresc. Totuși, persistența ei indică faptul că funcția profundă nu a dispărut.

Chiar și în forme simplificate, Sorcova continuă să îndeplinească rolul de *stabilizare simbolică a începutului de an*.

Interesant este că, în lipsa Sorcovei sau a unor ritualuri echivalente, începutul de an devine mai abstract, mai anxios. Oamenii își doresc sănătate și fericire, dar nu le mai rostesc ritualic, nu le mai „pun în mișcare”. Această lipsă de performativitate explică, în parte, sentimentul de gol care apare adesea după primele zile ale anului.

Sorcova arată clar că *timpul are nevoie să fie vorbit*.

Un timp care nu este rostit rămâne străin. Prin cuvânt, anul nou este recunoscut, acceptat și integrat în viața oamenilor. Cuvântul creează relație. Fără relație, timpul este doar succesiune inertă.

În structura generală a ritualurilor de Anul Nou, Sorcova este *punctul de echilibru* dintre colectiv și individual, dintre gest și cuvânt, dintre ritm și sens. Ea nu deschide anul și nu îl închide, ci îl *așază*. Fără Sorcovă, începutul ar fi prea brutal sau prea abstract.

În concluzie, Sorcova este un ritual de o finețe extraordinară, în care ritmul, cuvântul și gestul lucrează împreună pentru a fixa timpul nou într-o formă locuibilă. Ea nu promite miracole, ci cere stabilitate.

Nu garantează fericirea, ci creează cadrul pentru ea. Prin performativitatea cuvântului și blândețea ritmului, Sorcova transformă anul care se naște într-un timp care poate fi trăit.

4.Copilul și începutul – puritate și viitor

În arhitectura simbolică a Anului Nou din cultura românească, copilul nu este un simplu participant decorativ, ci *personaj central al începutului*. Prezența copilului în ritualurile de trecere dintre ani nu este întâmplătoare, nici sentimentală, ci profund funcțională.

Copilul reprezintă, simultan, *puritatea începutului și garanția viitorului*. Prin el, timpul nou capătă chip, voce și direcție.

În mentalitatea tradițională, copilul este cel mai apropiat de originea vieții. El nu poartă încă poverile trecutului, nu este încă „încărcat” de greșeli, eșecuri, compromisuri. Această lipsă de uzură îl face purtător ideal al *energiei începutului*.

De aceea, ritualurile de Anul Nou îl plasează pe copil în poziții-cheie: el urează, el bate Sorcova, el deschide anul prin cuvânt și gest.

Copilul este perceput ca *intermediar* între lumi. Nu mai este în totalitate din lumea nenăscută, dar nici complet integrat în lumea maturilor. Această poziție liminală îl face potrivit pentru momentele de trecere. Anul Nou este, la rândul său, un timp liminal.

Întâlnirea dintre copil și începutul de an nu este o coincidență, ci o *corespondență structurală*.

În ritualurile tradiționale, copilul nu explică, nu argumentează, nu interpretează. El *rostește*. Puterea lui nu stă în rațiune, ci în prezență.

Vocea copilului este considerată curată, nealterată. Cuvântul rostit de el nu este suspectat de interes sau manipulare. De aceea, urarea spusă de copil este percepută ca mai eficientă, mai „adevărată”.

Copilul nu aduce cu sine doar puritate, ci și *viitor*.

Prin participarea lui la ritual, comunitatea afirmă continuitatea.

Anul nou nu este doar despre cei de acum, ci despre cei care vor veni. Copilul este dovada vie că lumea nu se încheie odată cu anul vechi. El este promisiunea că timpul are unde să meargă.

În acest sens, ritualurile de Anul Nou funcționează și ca *acte de investiție simbolică* în generația următoare. Copilul nu este doar purtător de urări, ci și destinatar implicit al lumii care se construiește.

Prin el, comunitatea își asumă responsabilitatea față de viitor. Anul bun nu este doar cel care aduce belșug acum, ci cel care permite copiilor să crească.

Un aspect esențial este faptul că ritualurile de Anul Nou *nu cer copilului efort fizic*, ci prezență și cuvânt. Aceasta arată clar că rolul său nu este productiv, ci simbolic. Copilul nu muncește pământul, nu conduce ceata, nu poartă mască grea. El este protejat, plasat într-un spațiu sigur. Această protecție este parte din mesaj: viitorul trebuie îngrijit, nu exploatat.

Copilul reprezintă și *măsura timpului*.

Creșterea lui este cea mai vizibilă formă de trecere a anilor. Prin prezența copilului în ritualurile de început, comunitatea recunoaște această relație profundă dintre timp și viață. Anul nou este important pentru că mai adaugă un strat de existență copilului, nu doar pentru că schimbă o cifră în calendar.

Este semnificativ faptul că, în multe tradiții, se acordă atenție *primului copil* care intră într-o casă de Anul Nou.

Acest „*prim pas*” este considerat determinant pentru anul care vine. Copilul este ales pentru că este perceput ca aducător de noroc, sănătate și lumină. Din nou, nu este vorba de superstiție, ci de o logică simbolică: începutul trebuie să fie curat.

Copilul este, de asemenea, *oglindea comunității*.

Felul în care este tratat în ritual spune multe despre valorile societății respective. O comunitate care își pune copiii în centrul începutului de an afirmă, implicit, că viitorul contează. Ritualul devine astfel o declarație etică, nu doar culturală.

În plan psihologic, participarea copilului la ritualurile de Anul Nou are un efect profund. El învață, fără explicații teoretice, că timpul este ciclic, că începuturile sunt importante, că există momente speciale

în care lumea se reconfigurează. Aceste învățături timpurii creează un *cadru de înțelegere a vieții* care va persista la maturitate.

Copilul nu este doar purtător al viitorului, ci și *protejat al comunității*. Ritualurile de Anul Nou reafirmă obligația colectivă de a crea condiții bune pentru creștere. Anul nou este evaluat nu doar prin belșug, ci și prin capacitatea de a asigura sănătate și stabilitate copiilor.

Astfel, începutul de an devine un test moral.

În modernitate, rolul copilului în ritualurile de Anul Nou a fost parțial golit de sens. El este adesea transformat în simplu actor folcloric sau în pretext pentru recompense materiale. Totuși, persistența prezenței copilului indică faptul că funcția simbolică nu a dispărut complet. Chiar și atunci când este banalizat, copilul continuă să fie asociat cu ideea de început.

Problema apare atunci când copilul este scos complet din ritual sau când ritualul este golit de conținut. În aceste situații, începutul de an devine exclusiv adult, raționalizat, planificat. Această maturizare forțată a timpului nou poate genera anxietate și lipsă de sens. Copilul aduce cu sine o *ușurință existențială* de care începutul are nevoie.

Copilul simbolizează și *încrederea*.

El nu anticipează eșecul, nu se teme de viitor. Prin el, comunitatea își permite să sper. Această speranță nu este naivitate, ci mecanism de supraviețuire. Fără speranță, anul nou ar fi doar o continuare obositoare a celui vechi. Copilul rupe această continuitate prin simpla sa prezență.

În ritualurile tradiționale, copilul este adesea răsplătit, dar recompensa nu este scopul ritualului. Ea este un semn de recunoaștere a rolului său simbolic. Prin daruri, comunitatea confirmă că viitorul este prețuit. Acest schimb simbolic consolidează legătura dintre generații.

Copilul este, în cele din urmă, *garanția că timpul merită început din nou*. Fără copii, ciclurile temporale ar fi inutile. Nașterea simbolică a anului nou este strâns legată de nașterea biologică a vieții. Ambele afirmă continuitatea în fața morții și a uzurii.

În concluzie, copilul ocupă un loc central în ritualurile de Anul Nou pentru că întruchipează, simultan, puritatea începutului și

promisiunea viitorului. Prin vocea, gestul și prezența lui, anul nou este primit nu ca o abstracțiune, ci ca o *posibilitate vie*. Copilul nu explică timpul, ci îl face locuibil. Fără el, începutul ar fi incomplet, lipsit de speranță și orientare. Cu el, anul care se naște capătă sens, direcție și continuitate.

5.Primele gesturi ale anului nou – ce se face și ce se evită

După ce anul nou a fost născut simbolic, orientat prin arat ritual, stabilizat prin Sorcovă și încredințat viitorului prin copil, urmează o etapă esențială și adesea subestimată: *primele gesturi ale anului nou*.

Acestea nu sunt simple obiceiuri sau superstiții izolate, ci *mecanisme fine de reglare a timpului*, prin care comunitatea stabilește direcția concretă a anului abia început. În cultura tradițională românească, începutul nu este niciodată lăsat la voia întâmplării.

Primele gesturi ale anului nou au un statut aparte pentru că sunt considerate *fondatoare*. Ele nu reflectă anul, ci îl modelează. Timpul este văzut ca fiind încă „moale”, maleabil, nefixat. Orice acțiune are un efect amplificat. De aceea, primele ore și primele zile sunt înconjurare de reguli clare: ce trebuie făcut și ce trebuie evitat.

Această logică nu pornește din frică irațională, ci dintr-o *concepție coerentă despre timp*. Timpul nou nu este neutru. El învață din primele semnale pe care le primește. Gesturile inițiale sunt, simbolic, *instrucțiuni*. Ele spun anului cum să curgă, ce să aducă, ce să evite.

Un principiu fundamental este *deschiderea pozitivă*.

În prima zi a anului, omul trebuie să se miște, să fie activ, să iasă din casă, să vorbească. Inerția este periculoasă. A sta închis, a dormi prea mult, a evita contactul cu ceilalți sunt percepute ca semne ale stagnării. Anul nou trebuie să fie „pus în mișcare” încă de la început.

Un alt principiu este *integritatea*.

Ce se face la început trebuie să fie complet, nu fragmentar. De aceea, anumite gesturi sunt evitate: a rupe, a sparge, a arunca lucruri, a

certa. Fragmentarea simbolică este asociată cu un an fragmentat. Ordinea, curățenia și coerența sunt prioritare.

Munca ușoară este adesea recomandată, dar nu efortul excesiv.

Anul nou trebuie să fie activ, dar nu apăsător. Această nuanță este importantă. Cultura tradițională nu idealizează munca oarbă, ci *echilibrul*. A începe anul cu muncă simbolică – hrănirea animalelor, îngrijirea casei, gesturi gospodărești – este considerat benefic.

La fel de importante sunt *interdicțiile*.

Ele nu sunt pedepse, ci forme de protecție. Anumite gesturi sunt evitate pentru că ar „*învața*” anul lucruri nedorite: a plânge, a se certa, a vorbi despre moarte sau lipsuri, a da lucruri din casă fără măsură. Toate acestea sunt considerate semnale negative transmise timpului nou.

Interdicția de a arunca lucruri în prima zi a anului este una dintre cele mai răspândite. Ea nu vizează obiectele în sine, ci *ideea de pierdere*. A arunca simbolizează risipa, lipsa, golirea. Anul nou nu trebuie asociat cu pierderea, ci cu acumularea și stabilitatea.

Un rol esențial îl joacă *prima persoană întâlnită*.

Aceasta este percepută ca purtătoare de influență pentru anul întreg. De aceea, se preferă oameni veseli, sănătoși, echilibrați. Această practică nu este o superstiție arbitrară, ci o expresie a convingerii că *relațiile umane modelează timpul*. Anul bun este un an al relațiilor bune.

Alimentația din prima zi a anului este, de asemenea, atent reglementată. Se preferă alimentele asociate cu belșugul, continuitatea, rotunjimea: grâne, carne, pâine. Se evită mâncărurile asociate cu lipsa sau fragilitatea. Mâncarea devine un *limbaj simbolic*, prin care se vorbește timpului.

Primele gesturi includ și *rostirea intenționată a dorințelor*.

Nu orice dorință este rostită, ci cele considerate fundamentale: sănătate, pace, rod. Dorințele superficiale sunt evitate. În acest context, cuvântul este tratat cu responsabilitate. A spune ceva la început de an înseamnă a-l „*înscris*” în cursul timpului.

Un aspect adesea ignorat este *evitarea excesului*.

Chiar dacă Revelionul modern favorizează exagerarea, tradiția avertizează împotriva dezechilibrului. Beția excesivă, risipa, zgomotul necontrolat sunt considerate periculoase după miezul nopții. Haosul este permis doar înainte de nașterea timpului, nu după. După început, este nevoie de stabilitate.

Primele gesturi sunt, așadar, *gesturi de așezare*.

După ruptura dintre ani, lumea trebuie reconstruită. Casa este aerisită, ordonată, focul este controlat, relațiile sunt reconfirmate. Anul nou nu începe cu distrugere, ci cu *reconstrucție simbolică*.

În plan social, aceste gesturi funcționează ca *mecanisme de coeziune*. Ele creează un comportament sincronizat. Toți știu ce se face și ce nu se face. Această sincronizare reduce anxietatea și întărește sentimentul de apartenență. Anul nou nu este trăit solitar, ci comunitar.

În modernitate, multe dintre aceste gesturi au fost reduse la clișee sau abandonate. Totuși, nevoia de reguli de început persistă. Rezoluțiile personale, evitarea conflictelor în primele zile, dorința de „*start curat*” sunt forme actualizate ale aceleiași logici arhaice. Chiar și fără conștientizare, omul continuă să trateze începutul ca moment special.

Problema apare atunci când începutul este complet desacralizat.

Fără gesturi de orientare, anul nou devine o simplă schimbare de calendar. Această lipsă de semnificație explică sentimentul de gol și dezorientare care apare frecvent după sărbători. Fără prime gesturi simbolice, timpul rămâne rece și străin.

Primele gesturi ale anului nou sunt, în fond, *lecții despre responsabilitate*. Ele arată că viitorul nu este doar așteptat, ci construit. Fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare relație contează. Anul nu este bun sau rău în sine; el devine astfel prin modul în care este întâmpinat.

În structura rituală completă, aceste gesturi sunt ultima verigă a nașterii timpului. Ele transformă simbolul în practică. După ele, viața obișnuită poate continua. Timpul a fost născut, orientat, stabilizat și pus la lucru.

În concluzie, primele gesturi ale anului nou reprezintă *momentul în care simbolul devine viață trăită*. Ele nu sunt superstiții naive, ci forme concentrate de înțelepciune culturală.

Prin ceea ce se face și ceea ce se evită, comunitatea își asumă direcția anului care începe. Fără aceste gesturi, începutul ar rămâne abstract. Cu ele, anul care se naște devine un timp locuibil, orientat și responsabil.

Dr. Gioni Popa-Roman & Fulga-Florina Popa-Roman -ANUL CARE MOARE, ANUL CARE SE NAȘTE - Revelionul, Ajunul Anului Nou și Îngroparea Anului Vechi în cultura românească

Capitolul V

De la ritual la Revelion. Metamorfoza modernă a pragului

1.Revelionul urban – petrecere, spectacol, consum

Revelionul urban reprezintă una dintre cele mai spectaculoase transformări ale unui ritual arhaic într-un eveniment modern de masă.

Nu este vorba despre dispariția ritualului, ci despre *metamorfoza lui într-o formă secularizată*, adaptată logicii orașului, economiei de consum și culturii spectacolului. Revelionul urban nu este anti-ritual; el este *ritual degradat, fragmentat și redistribuit*.

În spațiul tradițional, trecerea dintre ani era o operațiune comunitară de mare densitate simbolică: moartea timpului vechi, purificarea, nașterea timpului nou, orientarea și stabilizarea lui.

În spațiul urban modern, aceste funcții nu dispar, ci sunt *reîmpachetate* în forme noi: petrecerea, artificii, numărătoarea inversă, masa festivă, divertismentul televizual. Sub aceste forme aparent frivole se află aceeași nevoie fundamentală: *a marca ruptura dintre timpuri*.

Revelionul urban mută centrul de greutate de pe *ritualul comunitar activ pe spectacolul consumat pasiv*. Dacă în sat oamenii erau actori direcți ai trecerii, în oraș ei devin spectatori ai unui eveniment produs pentru ei. Această schimbare nu este accidentală, ci structurală. Orașul este un spațiu al delegării funcțiilor simbolice: altcineva produce, altcineva consumă.

Petrecerea de Revelion este, în esență, *o simulare a haosului ritualic*, lipsită însă de funcția sa profundă. Zgomotul, dansul, alcoolul,

aglomerația reproduc superficial haosul de Ajun, dar fără scop apotropaic clar.

Haosul nu mai alungă răul, ci *amorțește conștiința*. În loc să curețe, el distrage.

Spectacolul devine element central.

Focurile de artificii sunt urmașii moderni ai focurilor rituale, dar cu o diferență crucială: *nu mai ard nimic*. Ele luminează, impresionează, emoționează, dar nu purifică.

Focul nu mai este instrument, ci decor. El nu mai transformă, ci încântă. Această esteticizare a focului este una dintre cele mai clare dovezi ale pierderii funcției rituale.

Numărătoarea inversă este probabil cel mai evident reziduu al conștiinței pragului. Cele zece secunde finale sunt tratate cu o seriozitate disproporționată față de restul seriei. Toată lumea tace, privește, așteaptă.

Pentru câteva clipe, Revelionul urban *redevine ritual*. Acel moment suspendat este echivalentul modern al pragului dintre lumi. Problema este că el rămâne izolat, fără continuitate simbolică.

Masa de Revelion păstrează, într-o formă degradată, ideea de belșug ritualic. Abundența alimentară nu mai are rol simbolic, ci compensatoriu. Nu se mai mănâncă pentru a „*asigura rodul*”, ci pentru a consuma excesiv. Totuși, persistența ideii de masă specială arată că *nevoia de a marca începutul prin hrană* nu a dispărut.

Consumul devine axa centrală a Revelionului urban. Nu doar consum alimentar, ci consum de experiență, de emoție, de imagine.

Revelionul este „*reușit*” dacă a fost intens, spectaculos, memorabil. Această logică înlocuiește vechea axă a *eficacității rituale* cu axa *satisfacției imediate*. Anul nu mai trebuie să fie bun, ci noaptea trebuie să fie bună.

Revelionul urban este profund individualizat.

Chiar și atunci când este trăit în grup, el este evaluat prin prisma experienței personale. „*M-am distrat?*” devine criteriul suprem. În ritualul tradițional, criteriul era colectiv: „*a fost anul bine început?*”.

Această mutație explică fragilitatea simbolică a Revelionului modern. El produce amintiri, dar nu *structuri de sens durabile*.

Petrecerea colectivă, fie în piețe publice, fie în cluburi, creează o iluzie de comunitate. Oamenii sunt împreună, dar nu sunt legați simbolic. Nu există roluri, nu există ierarhii rituale, nu există responsabilitate colectivă. Comunitatea este una de moment, dizolvabilă imediat după miezul nopții. Aceasta este diferența fundamentală față de comunitatea rituală.

Un element revelator este *dispariția copilului* din centrul Revelionului urban.

Copilul devine spectator marginal sau este trimis la culcare înainte de miezul nopții. Într-o cultură în care începutul este centrat pe viitor, această excludere ar fi fost de neconceput. Revelionul urban este un ritual al adulților obosiți, nu al continuității.

Alcoolul joacă un rol ambiguu.

În ritualurile tradiționale, băutura avea funcție de deschidere, de dezlegare controlată. În Revelionul urban, alcoolul devine *substitut de sens*. El nu facilitează trecerea, ci amortește conștiința ei. De aceea, după miezul nopții, apare adesea un sentiment de gol sau dezamăgire.

Revelionul urban produce o *hiper-așteptare* urmată de o *cădere bruscă*. Toată încărcătura simbolică este concentrată într-o noapte, fără pregătire și fără continuitate. Ritualul tradițional începea înainte și continua după. Revelionul modern se consumă și se epuizează rapid.

Este esențial să subliniem că Revelionul urban nu este „*prost*” sau „*fals*” în mod absolut. El răspunde unei nevoi reale, într-un context social diferit. Problema nu este existența lui, ci *pretenția că el ar fi suficient*. Fără structurile rituale profunde, Revelionul rămâne un eveniment, nu un prag autentic.

Revelionul urban este, în fond, *un ritual fără cosmologie*.

El marchează timpul, dar nu îi mai oferă sens. Nu mai spune de ce trebuie să moară anul vechi și ce trebuie să facă anul nou. El doar constată schimbarea. Această neutralitate simbolică explică anxietatea difuză care însoțește adesea începutul de an în societatea modernă.

În concluzie, Revelionul urban este o *formă degradată, dar recognoscibilă*, a vechiului ritual de trecere. Petrecerea, spectacolul și consumul nu sunt invenții arbitrare, ci substituții ale unor funcții rituale pierdute. Ele arată că nevoia de prag nu a dispărut, ci a fost *reorientată către divertisment*.

Revelionul urban nu ucide ritualul; îl ascunde sub straturi de zgomot și lumină.

2. Mass-media și standardizarea sărbătorii

Dacă Revelionul urban a transformat ritualul în petrecere și spectacol, *mass-media* este mecanismul care a *standardizat această transformare* la scară națională și globală. Prin televiziune, radio, platforme online și rețele sociale, începutul de an a fost decupat, ambalat și distribuit într-o formă uniformă, repetabilă și ușor de consumat. Nu este vorba doar despre transmiterea sărbătorii, ci despre *rescrierea ei*.

Mass-media nu reflectă pur și simplu Revelionul; ea *îl produce*.

În momentul în care milioane de oameni privesc același program, ascultă aceeași muzică, numără aceleași secunde și aplaudă aceleași artificii, sărbătoarea devine un *eveniment sincronizat artificial*. Această sincronizare creează iluzia unei comunități, dar, în realitate, uniformizează trăirea și reduce diversitatea rituală.

Standardizarea începe cu *structura temporală*.

Revelionul mediatic are un scenariu fix: introducere festivă, retrospectivă a anului, momente de divertisment, numărătoarea inversă, artificii, urări, reluarea muzicii. Această schemă se repetă an de an, cu variații minore. Timpul nu mai este trăit, ci *programat*. Pragul nu mai este negociat simbolic, ci bifat în grilă.

Un efect major al mass-mediei este *externalizarea funcțiilor rituale*. În tradiție, comunitatea făcea ritualul. În modernitate, ecranul îl face pentru tine. Altcineva cântă, altcineva urează, altcineva numără.

Participarea devine pasivă. Omul nu mai „trece” anul; *îl privește trecând*. Această pasivizare este una dintre cele mai profunde rupturi față de logica rituală arhaică.

Mass-media transformă sărbătoarea într-un *produs standard*.

Revelionul trebuie să fie „*pentru toată lumea*”, ceea ce înseamnă, inevitabil, că nu mai este pentru nimeni în mod profund. Conținutul este neutralizat simbolic pentru a evita conflicte, diferențe, tensiuni.

Ritualul, însă, trăiește din tensiuni și semnificații puternice. Standardizarea le șterge.

Un alt efect este *uniformizarea emoției*.

Mass-media dictează când trebuie să râdă, când să fim nostalgici, când să aplaudăm. Emoția devine ghidată. În loc să apară organic din comunitate, ea este indusă prin cadre, muzică, comentarii. Această regizare a emoției produce o trăire intensă, dar superficială, care se evaporă rapid.

Retrospectivele de final de an sunt un exemplu clar.

Ele oferă un „*bilanț*” gata făcut, selectat și interpretat de alții.

Comunitatea nu mai își face propriul bilanț ritual, nu mai separă ce se lasă în urmă de ce se păstrează. Mass-media decide ce a fost important, ce a fost tragic, ce a fost memorabil. *Memoria colectivă este delegată*.

Standardizarea afectează și *limbajul*.

Urările devin clișee, formule reciclate, golite de forță performativă. „*La mulți ani*” repetat mecanic, pe bandă rulantă, își pierde caracterul de invocație și devine semnal social. Cuvântul nu mai creează realitate; *confirmă apartenența la flux*.

Un rol esențial îl joacă *reclama*.

Revelionul mediatic este înconjurat de mesaje comerciale care se lipsesc de sărbătoare: branduri, promoții, promisiuni de fericire instantanee. Consumul nu mai este doar asociat Revelionului; el *îl colonizează*. Sărbătoarea devine vehicul de vânzare, iar sensul ei se subordonează interesului economic.

Mass-media creează și un *model aspirational unic*.

Revelionul „*reușit*” arată într-un anumit fel: muzică, artificii, șampanie, zâmbete. Ce nu se potrivește acestui model pare ratat. Astfel, experiențele alternative — liniștea, reflecția, ritualul discret — sunt marginalizate. Standardul devine normă, iar norma devine presiune.

Un efect subtil, dar profund, este *ștergerea diferențelor locale*.

Ritualurile regionale, practicile specifice, timpii diferiți ai sărbătorii sunt înlocuite de un Revelion „*național*” sau „*global*”.

Această omogenizare produce eficiență mediatică, dar *pierdere de identitate culturală*. Pragul devine același peste tot, deși sensurile ar trebui să fie diferite.

Mass-media modifică și *raportul cu timpul*.

Timpul nu mai este ciclic și simbolic, ci *linear și accelerat*. După artificii, fluxul continuă: muzică, emisiuni, postări, stories. Nu există pauză, nu există așezare. Ritualul cere oprire și tăcere după prag. Media cere continuitate și atenție constantă. Această incompatibilitate erodează funcția de stabilizare a începutului.

Un alt aspect este *înlocuirea comunității reale cu audiența*.

Audiența nu are responsabilități, nu are memorie, nu are obligații reciproce. Ea există doar cât timp ecranul este aprins. Ritualul tradițional crea legături care durau. Revelionul mediatic creează *căprezență fără legătură*.

Este important de subliniat că mass-media nu acționează din revoință. Ea răspunde unei cereri reale de sincronizare și spectacol într-o societate fragmentată. Problema apare atunci când *standardizarea devine singura formă de sărbătoare*. Când oamenii nu mai știu să marcheze pragul fără ecran, ritualul este în pericol.

Mass-media produce și o *amnezie rituală*.

Pentru că oferă în fiecare an aceeași structură, fără legătură cu trecutul profund al sărbătorii, ea rupe Revelionul de rădăcinile sale. Sărbătoarea devine eveniment anual, nu proces cultural. Se repetă, dar nu se adâncește.

În plan psihologic, această standardizare generează un paradox: *intensitate mare, sens mic*.

Oamenii simt mult în noaptea de Revelion, dar înțeleg puțin.

Emoția nu se transformă în orientare existențială. De aceea, după sărbătoare apare adesea dezorientarea sau melancolia.

Cu toate acestea, mass-media păstrează și *urme ale vechiului ritual*.

Numărătoarea inversă, urările, focul, muzica colectivă sunt reminiscențe clare. Ele arată că ritualul nu poate fi eliminat complet. El revine, chiar și în formă degradată, pentru că răspunde unei nevoi fundamentale.

Problema nu este existența mass-mediei, ci *monopolul ei asupra pragului*. Atunci când ea devine singurul mediator al începutului de an, ritualul este redus la format. Omul nu mai participă la nașterea timpului; *consumă începutul*.

În concluzie, mass-media a transformat Revelionul într-o sărbătoare standardizată, sincronizată și ușor de consumat, dar a slăbit funcțiile sale rituale profunde.

Ea a creat comunități de moment, emoții regizate și un model unic de început, în detrimentul diversității și al sensului.

Revelionul mediatic nu este lipsit de semnificație, dar este *sărac simbolic* comparativ cu ritualul pe care l-a înlocuit. El marchează timpul, dar nu îl mai educă.

3.Ce s-a pierdut și ce a rămas

Transformarea ritualurilor de Anul Nou în Revelionul modern nu a fost un proces de distrugere totală, ci unul de *pierdere selectivă și supraviețuire fragmentară*.

Unele funcții rituale s-au stins aproape complet, altele au fost deformate, iar câteva au supraviețuit, camuflăte sub forme noi. Pentru a înțelege starea actuală a Revelionului, este esențial să distingem limpede *ce s-a pierdut* și *ce a rămas* din vechea arhitectură simbolică a pragului temporal.

Primul lucru pierdut este *coerența rituală*.

În tradiție, trecerea dintre ani era un proces amplu, desfășurat pe mai multe zile, cu o logică internă clară: închidere, purificare, alungare, naștere, orientare, stabilizare. Fiecare etapă avea sensul ei și se lega de următoarea. Revelionul modern a comprimat tot acest proces într-o singură noapte, anulând succesiunea și reducând pragul la un moment punctual. Timpul nu mai este lucrat; este bifat.

A doua pierdere majoră este *participarea activă*.

Ritualul tradițional cerea implicare: mers din casă în casă, rostire de formule, purtare de măști, aprindere de focuri, respectarea interdicțiilor. Fiecare membru al comunității avea un rol, chiar dacă modest. În Revelionul modern, rolul dominant este cel de spectator sau consumator. Actul simbolic este delegat, iar participarea se reduce la prezență fizică sau la privirea unui ecran.

S-a pierdut, de asemenea, *dimensiunea apotropaică clară*.

În vechile ritualuri, răul era numit implicit și alungat prin zgomot, foc, mască, ordine colectivă. În Revelionul modern, răul nu mai este recunoscut ca problemă simbolică. El este evitat prin distracție, ignorat prin exces sau anesteziat prin consum.

Această schimbare produce o fragilizare a începutului: răul nu este scos din circuit, ci amânat psihologic.

O altă pierdere este *raportarea la comunitate ca organism simbolic*. În ritualurile tradiționale, comunitatea acționa ca un întreg, cu roluri distribuite și responsabilități comune. Revelionul modern creează grupuri temporare, dar nu comunități rituale. Relațiile sunt conjuncturale, fără memorie și fără obligații ulterioare. Pragul nu mai consolidează legături; cel mult le suspendă pentru o noapte.

S-a pierdut și *educația simbolică a timpului*.

În tradiție, copilul învăța, prin participare, ce este un început, ce se face la prag, cum se gestionează speranța și frica. Revelionul modern oferă puține instrumente de transmitere a sensului către generațiile tinere. Copilul este adesea exclus sau marginalizat, iar începutul devine un eveniment al adulților, lipsit de dimensiune pedagogică.

De asemenea, s-a pierdut *legătura cu ciclurile naturale*.

Ritualurile tradiționale erau strâns legate de agricultură, anotimpuri, rod, lumină și întuneric. Revelionul modern este complet desprins de natură. El se poate desfășura identic oriunde, indiferent de climă, sol sau ritm natural. Timpul devine abstract, globalizat, standardizat.

Cu toate acestea, nu totul s-a pierdut.

Unele elemente au supraviețuit, chiar dacă deformate.

Conștiința pragului este încă prezentă.

Numărătoarea inversă, tăcerea relativă din ultimele secunde, explozia de după miezul nopții sunt semne clare că oamenii simt încă nevoia unei rupturi temporale. Chiar și cei care ironizează Revelionul așteaptă acel moment.

A rămas și *nevoia de sincronizare colectivă*.

Chiar dacă este mediată și standardizată, dorința de a intra „împreună” în noul an persistă. Oamenii vor să știe că nu sunt singuri în fața schimbării. Această nevoie explică succesul transmisiunilor în direct și al evenimentelor publice.

A supraviețuit, de asemenea, *ideea de început bun*.

Chiar dacă nu mai este formulată ritualic, ea apare sub forma rezoluțiilor, a dorințelor, a planurilor. Oamenii încă tratează începutul de an ca moment special, diferit de restul timpului. Această diferențiere arată că pragul nu a dispărut, ci a fost internalizat.

A rămas și *simbolismul focului și al luminii*, chiar dacă redus la artificii. Focul continuă să marcheze ruptura, să impresioneze și să emoționeze. Deși nu mai purifică, el încă semnalează schimbarea. Lumina rămâne asociată cu începutul, cu speranța, cu ieșirea din întuneric.

Masa festivă este un alt element persistent.

Chiar dacă sensul ei s-a mutat de la rod și belșug la exces și plăcere, ideea că începutul trebuie marcat prin hrană nu a dispărut. Masa rămâne un limbaj simbolic, chiar și atunci când nu mai este conștientizat ca atare.

A supraviețuit și *limbajul urării*, chiar dacă slăbit.

„*La mulți ani*” continuă să fie rostit, trimis, distribuit. Deși de multe ori mecanic, acest gest arată că oamenii simt nevoia de a spune ceva timpului și celorlalți la început de an. Cuvântul nu mai creează realitate, dar încă încearcă să o însoțească.

Un alt element care a rămas este *nostalgia ritualului*.

Mulți oameni simt că „*lipsește ceva*” din Revelionul modern, chiar dacă nu pot numi exact ce. Această nostalgie nu este doar sentimentală, ci semnul unei *memori simbolice active*. Ea indică faptul că structura rituală nu a fost complet ștearsă din conștiința colectivă.

Este important de observat că pierderile nu sunt definitive.

Ritualurile nu mor definitiv; ele *intră în latență*. Atunci când condițiile sociale, psihologice sau culturale o cer, ele pot reveni sub forme noi. Crizele, incertitudinile, rupturile istorice reactivează adesea nevoia de sens ritualic.

Problema actuală nu este absența completă a ritualului, ci *fragmentarea lui*. Elemente izolate supraviețuiesc, dar nu mai formează un sistem coerent. Fără sistem, ritualul nu mai poate educa timpul, ci doar îl marchează superficial.

Revelionul modern este, astfel, un spațiu al *ambiguității*.

El poartă urme clare ale ritualului de trecere, dar nu mai reușește să-i îndeplinească toate funcțiile. El este simultan sărbătoare și simulacru, comunitate și audiență, început și gol.

În concluzie, din vechiul ritual de Anul Nou s-au pierdut coerența, participarea activă, funcția apotropaică și legătura cu natura, dar au rămas conștiința pragului, nevoia de sincronizare, simbolismul focului, masa festivă, urarea și nostalgia sensului.

Revelionul modern este, așadar, *un ritual incomplet*, dar nu unul lipsit de rădăcini. În această tensiune dintre pierdere și supraviețuire se află cheia posibilității de recuperare simbolică.

4.Revelionul fără ritual – golirea de sens

Există un moment, greu de prins în calendar, dar ușor de recunoscut în trăire, în care Revelionul încetează să mai fie o sărbătoare cu sens și devine *un eveniment gol*, repetabil, consumabil, obositor.

Acest moment marchează apariția *Revelionului fără ritual*: o noapte care păstrează decorurile trecerii dintre ani, dar a pierdut aproape complet funcțiile ei simbolice. Nu este vorba despre absența totală a formelor, ci despre *golirea lor de conținut*.

Revelionul fără ritual nu este o invenție recentă, ci rezultatul unui proces lent de *eroziune simbolică*. Pe măsură ce societatea modernă a renunțat la structurile comunitare stabile, la ritmurile naturale și la memoria rituală, pragul temporal a rămas fără sprijin. Trecerea dintre ani a continuat să fie marcată, dar fără o cosmologie care să-i dea sens. A rămas data; s-a pierdut înțelesul.

Primul semn al golirii de sens este *indiferența față de început*.

Anul nou nu mai este perceput ca moment fondator, ci ca o simplă schimbare de cifră. Pentru mulți, Revelionul devine o obligație socială sau un inconvenient logistic. Participarea nu mai este motivată de speranță sau nevoie simbolică, ci de presiunea normei: „așa se face”.

Revelionul fără ritual este caracterizat de *suprasaturație*.

Zgomotul, lumina, muzica, alcoolul, imaginile se succed fără pauză. Această abundență nu produce sens, ci îl îneacă. Ritualul autentic funcționează prin alternanță: zgomot și tăcere, haos și ordine, lumină și întuneric. Revelionul golit de ritual elimină pauza, iar fără pauză nu există prag.

Un alt simptom este *disparația intenției*.

În ritualurile tradiționale, fiecare gest avea un scop: alungarea răului, protecția, orientarea timpului. În Revelionul fără ritual, gesturile sunt automate. Se bea pentru că se bea, se dansează pentru că se dansează, se numără pentru că se numără. Fără intenție, acțiunea nu mai are valoare simbolică.

Golirea de sens se manifestă și prin *fragmentarea temporală*.

Revelionul este trăit ca o succesiune de momente fără legătură: cină, petrecere, artificii, după-petrecere. Nu există o poveste a trecerii, ci doar episoade. Ritualul, însă, este o narațiune trăită. Fără poveste, pragul nu mai poate fi integrat psihic.

Revelionul fără ritual produce adesea *melancolie post-eveniment*.

După miezul nopții, după euforia forțată, apare un gol greu de explicat. Această stare nu este depresie în sens clinic, ci *semnalul unei nevoi simbolice neîmplinite*. Timpul a trecut, dar nu a fost asimilat. În loc de orientare, apare dezorientarea.

Un element central al golirii de sens este *înlocuirea comunității cu masa*.

Oamenii sunt împreună fizic, dar nu legați simbolic. Nu există responsabilitate reciprocă, nu există roluri, nu există continuitate. Relațiile sunt temporare și reversibile. Ritualul tradițional crea legături care durau dincolo de noaptea pragului. Revelionul fără ritual creează doar proximitate.

Disparația copilului din centrul Revelionului este un alt indicator al golirii de sens. Fără copil, începutul își pierde dimensiunea de viitor. Revelionul devine un eveniment al prezentului saturat, nu al continuității. Fără proiecție în viitor, începutul nu mai are miză existențială.

Revelionul fără ritual este, de asemenea, *dezistoricizat*.

El nu se mai leagă de ceea ce a fost, nici de ceea ce urmează. Anul vechi nu este închis simbolic, iar anul nou nu este deschis orientat. Fără această dublă mișcare, timpul devine o succesiune inertă. Oamenii „*intră*” în anul nou fără să știe ce lasă în urmă și ce își asumă.

Un alt simptom este *cinismul*.

Ironia excesivă, gluma permanentă, minimalizarea momentului sunt mecanisme de apărare în fața vidului de sens. Când ritualul dispare, omul râde de prag pentru a nu simți golul lui. Cinismul nu este semn de luciditate, ci de *nepuință simbolică*.

Revelionul fără ritual este strâns legat de *accelerarea timpului*.

Într-o lume în care fiecare zi seamănă cu alta, începuturile devin neclare. Anul nou nu mai este diferit de restul timpului. Ritualul încetinește timpul pentru a face loc schimbării. Fără el, schimbarea devine imperceptibilă.

Este important de subliniat că golirea de sens nu înseamnă dispariția totală a emoției. Dimpotrivă, emoția este adesea intensă, dar *neancorată*. Bucuria, tristețea, nostalgia apar, dar nu se transformă în orientare. Emoția fără structură nu poate susține sensul.

Revelionul fără ritual produce și *oboseală simbolică*.

Oamenii simt că „*au mai fost acolo*”, că nimic nu se schimbă.

Repetiția fără semnificație duce la epuizare. Ritualul tradițional se repeta, dar fiecare repetare avea sens. Repetiția modernă este mecanică.

Un efect profund al golirii de sens este *individualizarea excesivă a responsabilității*. Fără ritual colectiv, fiecare este lăsat să-și „*facă anul*” singur. Această presiune este greu de suportat. Ritualul tradițional distribuia responsabilitatea între membri. Revelionul fără ritual o concentrează asupra individului, generând anxietate.

Revelionul fără ritual nu este un eșec moral, ci un *simptom cultural*. El arată ce se întâmplă când societatea pierde instrumentele simbolice de gestionare a timpului. Pragul nu dispare, dar devine dureros. Oamenii simt că ceva important se întâmplă, dar nu știu ce să facă cu acel sentiment.

Există, totuși, semne de rezistență.

Dorința de liniște, de retragere, de reflecție, de ritual personal sunt reacții la golirea de sens. Chiar și refuzul Revelionului zgomotos este o formă de protest simbolic. Oamenii caută, adesea intuitiv, forme de *reîncărcare a pragului*.

În concluzie, Revelionul fără ritual este expresia unei treceri trăite fără sens, fără orientare și fără comunitate simbolică. El păstrează decorurile pragului, dar nu mai îndeplinește funcțiile lui fundamentale.

Golirea de sens nu anulează nevoia de ritual; o face mai vizibilă.

Tocmai acest gol explică de ce, din când în când, oamenii simt nevoia să se oprească, să tacă și să caute altceva în noaptea dintre ani.

Revelionul fără ritual nu este finalul poveștii, ci *punctul critic* din care poate începe recuperarea.

5.Posibilitatea recuperării – memoria ca rezistență culturală

După constatarea golirii de sens a Revelionului modern, apare inevitabil întrebarea esențială: *mai este posibilă recuperarea?*

Răspunsul nu poate fi nici nostalgic, nici utopic. Ritualul nu se întoarce identic, iar trecutul nu poate fi reconstituit ca muzeu viu. Totuși, între dispariție și restaurare literală există un spațiu fertil: *memoria ca formă de rezistență culturală*. În acest spațiu, sensul nu este reprodus mecanic, ci *reactivat*.

Memoria rituală nu este o arhivă pasivă de obiceiuri, ci un *mecanism activ de orientare*. Ea nu spune doar „așa a fost”, ci „așa poate fi înțeles”.

Recuperarea nu presupune reintroducerea măștilor în oraș sau refacerea cetii de colindători ca spectacol folcloric, ci *reînvățarea funcțiilor* pe care aceste forme le îndeplineau: închidere, purificare, naștere, orientare, stabilizare.

Primul pas al recuperării este *recunoașterea nevoii*.

Fără această recunoaștere, orice tentativă rămâne decorativă.

Golul de sens trăit după Revelionul modern nu este o slăbiciune individuală, ci un semnal colectiv. El indică faptul că pragul temporal continuă să ceară structură. Memoria culturală funcționează tocmai prin astfel de semnale: disconfortul devine indiciu.

Recuperarea nu este un act colectiv impus, ci *o sumă de inițiative personale și comunitare* care se pot coagula. Ritualurile tradiționale erau publice și obligatorii. Recuperarea modernă este, paradoxal, mai degrabă voluntară. Ea începe prin gesturi mici, dar semnificative: oprirea zgomotului, delimitarea timpului, rostirea intenționată a unor cuvinte, asumarea unui moment de reflecție.

Memoria acționează ca rezistență culturală prin *resemnificare*.

Nu este nevoie să repetăm Plugușorul ca text arhaic pentru a recupera funcția aratului simbolic. Este suficient să înțelegem că începutul de an cere *un gest de deschidere orientată spre muncă și responsabilitate*. Forma se schimbă; funcția rămâne.

Un element central al recuperării este *reintroducerea intenției*.

Ritualul nu este definit de complexitatea formelor, ci de claritatea scopului. A recupera ritualul înseamnă a ști de ce faci ceea ce faci la început de an. Fără intenție, orice gest rămâne inert. Cu intenție, chiar și un gest simplu capătă valoare simbolică.

Memoria culturală funcționează și prin *limbaj*.

Cuvintele au fost primele degradate în Revelionul modern.

Recuperarea începe prin refacerea relației cu cuvântul. Nu prin lozinci sau clișee, ci prin *rostire conștientă*. A spune ceva anume timpului, chiar într-un cadru restrâns, este un act de rezistență împotriva standardizării.

Un alt nivel al recuperării este *reintegrarea copilului* în sensul începutului. Nu ca element decorativ sau „*tradiție drăguță*”, ci ca purtător al viitorului. A face loc copilului în ritualurile de început de an înseamnă a recunoaște continuitatea. Memoria funcționează aici ca punte între generații, nu ca relicvă.

Recuperarea presupune și *reeducarea raportului cu tăcerea*.

Ritualul autentic nu este doar zgomot, ci și pauză.

Tăcerea de după miezul nopții, momentul de retragere, sunt esențiale pentru stabilizarea timpului nou. Într-o cultură a fluxului continuu, tăcerea devine un act subversiv. Ea oprește timpul suficient cât să-l facă inteligibil.

Memoria ca rezistență culturală nu se opune modernității, ci *excesului ei*. Nu este nevoie să refuzăm orașul, tehnologia sau media pentru a recupera ritualul. Este nevoie să le folosim fără a le lăsa să monopolizeze pragul. Ritualul poate coexista cu modernitatea, dar nu ca decor, ci ca *structură de sens*.

Un aspect esențial este *dimensiunea comunitară minimală*.

Ritualul nu cere mase, dar cere măcar un „împreună” autentic.

Două-trei persoane care își asumă conștient începutul anului creează deja un nucleu ritualic. Memoria nu are nevoie de mulțimi; are nevoie de *continuitate*.

Recuperarea nu se face prin impunere instituțională. Orice tentativă de „*oficializare*” a ritualului îl golește din nou de sens.

Ritualul trăiește în *margini*, în spații informale, în familie, în grupuri mici. Memoria culturală se transmite mai eficient prin practică decât prin reglementare.

Un pericol al recuperării este *folclorizarea*.

Transformarea ritualului într-un spectacol „*tradițional*” pentru consum turistic sau identitar produce o nouă golire de sens. Memoria ca rezistență nu se afișează; se practică. Ea nu cere aplauze, ci continuitate.

Recuperarea presupune și *acceptarea pierderilor*.

Nu totul poate fi recuperat. Unele structuri sociale care susțineau ritualul nu mai există. A insista pe restaurare totală înseamnă a transforma ritualul într-o simulare. Memoria autentică știe să selecteze ce poate fi reactivat și ce trebuie lăsat să se stingă.

Un element crucial este *ritualul personal*.

În lipsa unui cadru comunitar stabil, individul poate crea micro-ritualuri coerente: scrierea unui bilanț, formularea unor intenții, delimitarea clară a unui început. Aceste practici nu sunt substituții slabe, ci *forme adaptate ale aceleiași nevoi arhaice*.

Memoria ca rezistență culturală se manifestă și prin *educație simbolică*. Nu prin manuale, ci prin exemplu. Copiii care văd adulți tratând începutul cu seriozitate vor internaliza acest comportament.

Ritualul se transmite mai eficient prin trăire decât prin explicație.

Este important să înțelegem că recuperarea nu garantează fericirea sau succesul. Ritualul nu este o magie utilitară. El oferă *orientare*, nu rezultate. Memoria nu promite un an bun; promite un an *asumat*. Diferența este esențială.

Într-o lume fragmentată, memoria rituală oferă *continuitate fără rigiditate*. Ea permite adaptarea fără pierderea sensului. Această flexibilitate este cheia rezistenței culturale. Ritualul care nu se poate adapta moare. Ritualul care se diluează dispare. Ritualul care se reconfigurează supraviețuiește.

Recuperarea pragului dintre ani este, în fond, o *recuperare a relației cu timpul*. Nu ca resursă de exploatat, nici ca inamic de învins, ci ca mediu de viață. Ritualul nu oprește timpul, ci îl face locuibil. Memoria păstrează această funcție, chiar și atunci când formele se schimbă.

În concluzie, posibilitatea recuperării nu constă în întoarcerea la trecut, ci în *activarea memoriei ca instrument de rezistență culturală*.

Revelionul modern poate redeveni prag dacă este reîncărcat cu intenție, tăcere, cuvânt, comunitate și responsabilitate.

Ritualul nu a dispărut; el a intrat în latență.

Memoria este cheia care îl poate readuce la suprafață, nu ca spectacol, ci ca *formă de orientare într-o lume accelerată*.

Concluziile generale ale cărții

De ce omul nu poate intra într-un an nou fără să îngroape pe cel vechi

I. Timpul nu este neutru: de ce cultura a refuzat continuitatea pură

Una dintre concluziile fundamentale ale acestei lucrări este aceea că *timpul nu a fost niciodată perceput ca neutru în culturile tradiționale*, iar cultura românească nu face excepție. Anul nu este o simplă unitate de măsură, o succesiune abstractă de zile și nopți, ci o *structură vie*, supusă uzurii, acumulării și degradării simbolice. De aceea, ideea modernă a continuității neîntrerupte a timpului intră în conflict direct cu logica arhaică a supraviețuirii simbolice.

În imaginarul tradițional, timpul care curge fără oprire devine periculos. El nu este perceput ca progres, ci ca *încărcare*: cu boli, eșecuri, morți, neîmpliniri, greșeli, dezechilibre. Anul vechi poartă asupra sa urmele existenței umane, iar aceste urme nu pot fi ignorate sau „șterse” prin simpla schimbare a datei din calendar.

De aceea, continuitatea pură este refuzată. Nu pentru că omul ar fi incapabil să suporte timpul, ci pentru că știe că *timpul nestructurat îl poate zdrobi*.

Ritualurile de final de an sunt expresia acestui refuz lucid al continuității brute. Ele afirmă că timpul trebuie *închis*, nu abandonat.

Că trebuie tratat, nu ignorat. Că are nevoie de o moarte simbolică pentru a nu se transforma într-un cadavru purtat mai departe în mod inconștient. Această închidere nu este distrugere, ci *igienă simbolică*.

Modernitatea a înlocuit această logică cu una tehnică: timpul este ceva ce „trece”, indiferent ce faci cu el.

Dar această neutralizare a timpului a produs un efect paradoxal: *o presiune psihică și existențială mai mare*, nu mai mică. Omul modern este mai obosit nu pentru că are mai multe ritualuri, ci pentru că are prea puține mecanisme reale de închidere.

Cartea de față demonstrează că refuzul continuității pure nu este un semn de primitivism, ci de *inteligență culturală*. Cultura care știe să oprească timpul simbolic știe, de fapt, să-l facă suportabil.

II. Ajunul și liminalitatea: de ce pragul este mai important decât începutul

Un alt rezultat major al analizei este reevaluarea profundă a *Ajunului Anului Nou*. În cultura modernă, atenția cade aproape exclusiv pe „*momentul zero*”, pe miezul nopții, pe artificii și numărătoare inversă. În cultura tradițională, însă, adevărata miză nu este începutul, ci *pragul*. Nu nașterea în sine, ci traversarea.

Ajunul este un timp suspendat, ambiguu, instabil.

El nu aparține nici anului vechi, nici celui nou. Tocmai această lipsă de apartenență îl face periculos, dar și fertil. Liminalitatea nu este un accident cultural, ci un *dispozitiv simbolic*. Ea permite dezordine controlată, mască, zgomot, inversare temporară a regulilor. Nu pentru a distruge ordinea, ci pentru a o putea reconstitui.

Așadar, Ajunul este, de fapt, *laboratorul timpului nou*.

Aici se descarcă tensiunile, se exprimă fricile, se consumă excesele permise, tocmai pentru ca anul care vine să poată fi stabilizat.

Cultura tradițională știe că ordinea nu se naște dintr-un haos reprimat, ci dintr-un haos *ritualizat*.

Modernitatea a păstrat Ajunul doar ca timp al petrecerii, dar i-a eliminat funcția de suspendare conștientă. Rezultatul este o noapte aglomerată de stimuli, dar săracă în sens. Omul nu mai traversează pragul; îl sare. Iar ceea ce este sărit revine sub formă de anxietate, oboseală, dezorientare.

Înțelegerea Ajunului ca spațiu liminal este una dintre cheile centrale ale acestei lucrări. Fără această înțelegere, Revelionul rămâne un eveniment, nu un prag. Iar fără prag, începutul devine fragil.

III.Îngroparea Anului Vechi: moartea simbolică drept condiție a vieții

Poate cea mai dificil de acceptat pentru mentalitatea modernă este concluzia că *moartea simbolică este indispensabilă vieții sănătoase*.

Îngroparea Anului Vechi nu este un exces ritualic, nici o formă de teatralitate populară. Ea este operația centrală a întregului ciclu de trecere.

Cultura tradițională românească înțelege limpede că nimic nou nu poate fi construit peste un timp neînchis. De aceea, anul vechi este ars, îngropat, batjocorit, alungat, „*omorât*” simbolic. Masca, focul, ceata, zgomotul nu sunt elemente decorative, ci *instrumente precise* de scoatere din uz a unui timp devenit periculos.

Această carte demonstrează că ritualurile cu mască și foc nu sunt expresii ale unei mentalități „*superstițioase*”, ci tehnologii simbolice extrem de coerente. Ele tratează răul nu prin negare, ci prin *delimitare*.

Răul nu este alungat definitiv, ci scos din circuit pentru a nu contamina începutul.

Modernitatea, refuzând simbolic moartea, a produs o situație paradoxală: *timpul vechi nu mai moare niciodată*, ci se acumulează.

Traume nerezolvate, eșecuri neînchise, relații neterminate, ani „*lăsați deschiși*” se suprapun. Rezultatul nu este progres, ci încărcare toxică.

Îngroparea Anului Vechi apare astfel, în această lucrare, nu ca un obicei arhaic, ci ca o *lecție de igienă existențială*. Omul care nu știe să închidă simbolic ajunge să trăiască permanent într-un trecut nerezolvat.

IV.Nașterea timpului nou: cuvânt, gest, copil, responsabilitate

Analiza a arătat că Anul Nou nu „începe” pur și simplu.

El este *născut*. Iar nașterea, în cultura tradițională, este un proces care cere grijă, orientare și responsabilitate.

Plugușorul, Sorcova, copilul, primele gesturi ale anului nu sunt obiceiuri separate, ci *etape ale aceleiași pedagogii simbolice a timpului*.

Cuvântul are un rol central. El nu descrie timpul, ci îl creează.

Urările nu sunt dorințe vagi, ci *acte performative*. Ele spun timpului cum să fie: roditor, sănătos, ordonat. Ritmul, repetiția, formula fixă sunt mijloace de stabilizare, nu simple convenții poetice.

Copilul apare ca figură axială pentru că el întruchipează viitorul neuzat. A introduce copilul în ritual înseamnă a proiecta timpul înainte.

Modernitatea, marginalizând copilul în ritualurile de început de an, a slăbit această proiecție simbolică.

Nașterea timpului nou nu este un act magic, ci unul *etic*.

Ea implică asumare: ce facem cu timpul care vine? Ce îi cerem? Ce îi oferim? Fără această asumare, începutul rămâne formal.

V.Revelionul modern și memoria ca ultimă formă de rezistență

Ultima concluzie majoră este incomodă, dar necesară: *Revelionul modern nu este opus ritualului, ci urma lui degradată*. El păstrează structura de prag, dar a pierdut cosmologia.

Spectacolul, consumul, mass-media au preluat funcțiile rituale, dar le-au golit de sens profund.

Această golire nu a eliminat nevoia de ritual, ci a accentuat-o sub formă de frustrare, oboseală și cinism.

De aceea, soluția nu este respingerea Revelionului modern, ci *recuperarea memoriei funcțiilor rituale*.

Memoria culturală apare, în această lucrare, ca *formă de rezistență*. Nu împotriva modernității, ci împotriva golirii de sens.

Recuperarea nu presupune restaurarea trecutului, ci reactivarea funcțiilor: închidere, delimitare, purificare, orientare.

Concluzia finală este limpede: *omul nu poate intra sănătos într-un timp nou fără să închidă simbolic timpul vechi*. Aceasta nu este o opțiune estetică sau identitară, ci o necesitate antropologică.

Revelionul nu este o petrecere. Este un prag. Iar pragurile ignorate nu dispar; ele se întorc sub formă de criză.

Analiza prezentă nu oferă rețete festive, ci *o hartă a sensului*.

Dacă cititorul va înțelege că anul nu trebuie doar să înceapă, ci să fie *născut, curățat și asumat*, atunci miza ei a fost atinsă.

Postfață

Timpul nu curge. Se rupe, se leagă și se reînvață

La capătul acestui drum analitic, se poate spune limpede un lucru pe care modernitatea îl evită: *timpul nu este o bandă rulantă*. Nu curge lin, nu este neutru, nu este infinit de suportabil.

Timpul se rupe. Se fracturează. Se încarcă. Se înnădește. Și, mai ales, *are nevoie să fie învățat din nou*, generație după generație.

Cartea nu a fost scrisă pentru a idealiza trecutul și nici pentru a condamna prezentul. Ci pentru a arăta că, dincolo de formele schimbătoare ale sărbătorii, există *o structură profundă a raportării umane la timp* care nu dispare odată cu modernizarea. Ea poate fi ignorată, cosmetizată sau deturnată, dar nu poate fi anulată fără costuri.

În cultura tradițională românească, timpul nu este un simplu decor al vieții. El este un *actor*. Are vârstă, are uzură, are boală, are moarte.

Anul care se încheie nu este lăsat să se dizolve singur, pentru că dizolvarea spontană ar însemna contaminare. Timpul neînchis nu pleacă; *se lipește de cel care vine*.

De aici necesitatea ritualului, nu ca spectacol, ci ca operație.

Modernitatea a păstrat calendarul, dar a pierdut *pedagogia timpului*. Știm ce zi este, dar nu mai știm ce facem cu ea. Știm că vine Anul Nou, dar nu mai știm ce presupune intrarea într-un timp nou. Am păstrat data și artificiile, dar am pierdut *logica pragului*.

Această postfață nu încearcă să ofere soluții rituale standardizate. Ar fi un nou act de golire de sens.

Ea propune, în schimb, o *schimbare de privire*. O reînvițare a timpului nu prin întoarcere nostalgică, ci prin luciditate simbolică.

Primul lucru care trebuie reînvițat este că *începuturile cer închidere*. Fără închidere, începutul este o iluzie. Omul modern este învățat să înceapă mereu: proiecte, ani, relații, etape. Dar nu este învățat să închidă. De aici senzația de suprasarcină, de epuizare cronică, de trecut care nu trece.

Cultura tradițională nu începea nimic fără să închidă.

Nu pentru că ar fi fost rigidă, ci pentru că știa că *viața nu suportă acumularea neprocesată*. Îngroparea Anului Vechi este, în acest sens, o lecție de maturitate existențială. Nu poți cere timpului să fie nou dacă nu ai curajul să lași ceva să moară.

Un alt lucru care trebuie reînvițat este *valoarea pragului*.

Modernitatea vrea rezultate rapide, momente clare, începuturi instantanee. Pragul, însă, este lent, ambiguu, inconfortabil. Ajunul Anului Nou nu este o noapte „*de distracție*”, ci o noapte de *instabilitate controlată*. El nu oferă siguranță, ci posibilitate.

Pragul este locul în care ordinea veche nu mai funcționează, iar cea nouă nu este încă stabilă. De aceea apare zgomotul, masca, focul, mișcarea. Nu pentru haos, ci pentru a *elibera tensiunea acumulată*.

Cultura care nu mai știe să trăiască pragurile ajunge să se teamă de ele și să le acopere cu zgomot artificial.

Reînvițarea timpului presupune și *reabilitarea cuvântului*.

În ritualurile de An Nou, cuvântul nu este decorativ. El este performativ. Spune timpului ce să facă. Îl învață cum să fie. Modernitatea a transformat cuvântul într-un zgomot constant: urări automate, formule goale, sloganuri.

Această lucrare a arătat că nu cuvintele s-au pierdut, ci *intenția din spatele lor*. A spune ceva timpului fără să crezi că are sens este echivalent cu a nu spune nimic. Reînvițarea timpului începe cu reînvițarea rostirii asumate.

Un alt element esențial este *raportul cu copilul*.

Cultura tradițională a înțeles că începutul aparține copilului nu din sentimentalism, ci din logică simbolică. Copilul nu este pur pentru că este „*drăguț*”, ci pentru că *nu este încă încărcat de timp*. El este proiecția viitorului neuzat.

Modernitatea, marginalizând copilul în ritualurile de început, a slăbit legătura simbolică dintre prezent și viitor. Anul Nou a devenit un eveniment al adulților oboșiți, nu un moment de transmitere.

Reînvișarea timpului presupune și *reintegrarea copilului ca purtător de sens*, nu ca element decorativ.

Această postfață nu cere revenirea la mască, ceată sau foc ritualic în formele lor arhaice. Ea cere *recuperarea funcțiilor*: închidere, delimitare, purificare, orientare, stabilizare. Aceste funcții pot fi activate și în cadre moderne, dacă există conștiință.

Reînvișarea timpului este, în fond, un act de *responsabilitate existențială*. Nu mai putem lăsa timpul să treacă peste noi ca un fenomen natural impersonal. Trăim prea mult, prea repede și prea fragmentat pentru a ne permite această pasivitate.

Revelionul modern, cu toate limitele lui, arată că nevoia de prag nu a dispărut. Ea doar a fost deturnată. Petrecerea, spectacolul, consumul sunt tentative eșuate de a suplini lipsa ritualului. Ele oferă intensitate, dar nu orientare. Emoție, dar nu stabilitate.

Cartea a fost scrisă din convingerea că *memoria culturală nu este un muzeu*, ci un rezervor de sensuri reutilizabile. Nu tot ce a fost trebuie recuperat, dar ceea ce a funcționat antropologic merită reînțeles. Nu pentru identitate, ci pentru echilibru.

A reînvișă timpul nu înseamnă a-l controla, ci a *locui conștient în el*. Ritualul nu promite un an bun, ci un an locuibil. Nu garantează succesul, ci sensul.

Iar sensul este singura resursă care nu se epuizează prin folosire.

Într-o lume în care totul curge prea repede, a opri timpul simbolic pentru a-l închide, a-l curăța și a-l porni din nou nu este un gest arhaic.

Este un gest de *igienă profund modernă*.

Dacă această carte va lăsa în urmă o singură idee activă, aceasta ar trebui să fie următoarea: *timpul nu se schimbă pentru că vine un an nou, ci pentru că omul știe să-l închidă pe cel vechi.*

Fără acest act, calendarul se schimbă, dar viața rămâne în același loc.

Timpul nu curge.

Se rupe. Se leagă. Și se reînvață.

Dr. Gioni Popa-Roman & Fulga-Florina Popa-Roman -ANUL CARE MOARE, ANUL CARE SE NAȘTE - Revelionul, Ajunul Anului Nou și Îngroparea Anului Vechi în cultura românească

Note Bibliografice

1. Adorno, Theodor W., și Max Horkheimer. *Dialektik der Aufklärung*. Amsterdam: Querido, 1947.
2. Assmann, Jan. *Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011.
3. Bachelard, Gaston. *La dialectique de la durée*. Paris: Boivin & Cie, 1936.
4. Bachelard, Gaston. *La poétique de l'espace*. Paris: Presses Universitaires de France, 1957.
5. Bakhtin, Mikhail. *Rabelais and His World*. Cambridge, MA: MIT Press, 1968.
6. Baudrillard, Jean. *La société de consommation*. Paris: Gallimard, 1970.
7. Baudrillard, Jean. *Simulacres et simulation*. Paris: Galilée, 1981.
8. Bauman, Zygmunt. *Liquid Modernity*. Cambridge: Polity Press, 2000.
9. Bauman, Zygmunt. *Consuming Life*. Cambridge: Polity Press, 2007.

10. Bell, Daniel. *The Cultural Contradictions of Capitalism*. New York: Basic Books, 1976.
11. Benjamin, Walter. *Das Kunstwerk im Zeitalter seiner technischen Reproduzierbarkeit*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1936.
12. Bernea, Ernest. *Cadre ale gândirii populare românești*. București: Editura Cartea Românească, 1985.
13. Bernea, Ernest. *Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român*. București: Editura Eminescu, 1985.
14. Bîrlea, Ovidiu. *Folclorul românesc*. București: Editura Minerva, 1981.
15. Bîrlea, Ovidiu. *Istoria folcloristicii românești*. București: Editura Minerva, 1974.
16. Blaga, Lucian. *Spațiul mioritic*. București: Editura pentru Literatură, 1966.
17. Blaga, Lucian. *Trilogia culturii. Orizont și stil*. București: Editura pentru Literatură, 1969.
18. Burke, Peter. *Popular Culture in Early Modern Europe*. New York: Harper & Row, 1978.
19. Caillois, Roger. *L'homme et le sacré*. Paris: Gallimard, 1950.
20. Chartier, Roger. *Cultural History: Between Practices and Representations*. Ithaca: Cornell University Press, 1988.

21. Debord, Guy. *La société du spectacle*. Paris: Buchet-Chastel, 1967.
22. Detienne, Marcel. *L'invention de la mythologie*. Paris: Gallimard, 1981.
23. Dumézil, Georges. *Mythe et épopée*, vol. 1. Paris: Gallimard, 1968.
24. Durand, Gilbert. *Les structures anthropologiques de l'imaginaire*. Paris: Bordas, 1969.
25. Durkheim, Émile. *Les formes élémentaires de la vie religieuse*. Paris: Félix Alcan, 1912.
26. Eliade, Mircea. *Traité d'histoire des religions*. Paris: Payot, 1949.
27. Eliade, Mircea. *Le Mythe de l'éternel retour. Archétypes et répétition*. Paris: Gallimard, 1949.
28. Eliade, Mircea. *Le Sacré et le profane*. Paris: Gallimard, 1957.
29. Eliade, Mircea. *Mythes, rêves et mystères*. Paris: Gallimard, 1957.
30. Eliade, Mircea. *Aspects du mythe*. Paris: Gallimard, 1963.
31. Elias, Norbert. *Time: An Essay*. Oxford: Blackwell, 1992.
32. Frazer, James George. *The Golden Bough: A Study in Magic and Religion*. London: Macmillan, 1890.

33. Gennep, Arnold van. *Les rites de passage*. Paris: Émile Nourry, 1909.

34. Ghinoiu, Ion. *Calendarul popular românesc*. București: Editura Academiei Române, 2003.

35. Ghinoiu, Ion. *Sărbători și obiceiuri românești*. București: Editura Fundației Culturale Române, 1997.

36. Ghinoiu, Ion. *Obiceiuri populare de peste an*. București: Editura Fundației Culturale Române, 1997.

37. Hobsbawm, Eric, și Terence Ranger, eds. *The Invention of Tradition*. Cambridge: Cambridge University Press, 1983.

38. Hubert, Henri, și Marcel Mauss. *Essai sur la nature et la fonction du sacrifice*. Paris: Alcan, 1899.

39. Kaufmann, Jean-Claude. *La trame conjugale*. Paris: Nathan, 1992.

40. Kernbach, Victor. *Dicționar de mitologie generală*. București: Editura Albatros, 1989.

41. Koselleck, Reinhart. *Futures Past: On the Semantics of Historical Time*. New York: Columbia University Press, 2004.

42. Lefebvre, Henri. *La production de l'espace*. Paris: Anthropos, 1974.

43. Lévi-Strauss, Claude. *La pensée sauvage*. Paris: Plon, 1962.

44. Malinowski, Bronisław. *Magic, Science and Religion and Other Essays*. New York: Doubleday, 1948.
45. Mauss, Marcel. *Sociologie et anthropologie*. Paris: Presses Universitaires de France, 1950.
46. McLuhan, Marshall. *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York: McGraw-Hill, 1964.
47. Noica, Constantin. *Devenirea întru ființă*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981.
48. Pop, Ioan Mihai. *Obiceiuri tradiționale românești*. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1999.
49. Postman, Neil. *Amusing Ourselves to Death*. New York: Viking Penguin, 1985.
50. Ricoeur, Paul. *Temps et récit*, vol. 1. Paris: Éditions du Seuil, 1983.
51. Ricoeur, Paul. *Temps et récit*, vol. 3. Paris: Éditions du Seuil, 1985.
52. Stoichiță, Victor I. *Fabricants d'émotion. Les figures de la mascarade*. Paris: Éditions de la Maison des Sciences de l'Homme, 2017.
53. Turner, Victor. *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*. Chicago: Aldine Publishing, 1969.

54. Turner, Victor. *From Ritual to Theatre: The Human Seriousness of Play*. New York: PAJ Publications, 1982.

55. Turner, Victor. *The Anthropology of Performance*. New York: PAJ Publications, 1987.

56. Veyne, Paul. *Comment on écrit l'histoire*. Paris: Éditions du Seuil, 1971.

57. Vulcănescu, Romulus. *Etnologie juridică*. București: Editura Academiei, 1970.

58. Vulcănescu, Romulus. *Mitologia română*. București: Editura Academiei Române, 1985.

59. Weber, Max. *Die protestantische Ethik und der Geist des Kapitalismus*. Tübingen: Mohr, 1905.

FREE EBOOKS – Lista completă și actualizată

Autori: Dr. Gioni Popa-Roman & Fulga-Florina Popa

Descărcare gratuită: fișierele grupului FB FREE EBOOKS /

www.free-ebooks.fr

1. ANUL CARE MOARE, ANUL CARE SE NAȘTE – Revelionul, Ajunul Anului Nou și Îngroparea Anului Vechi în cultura românească — (27 dec. 2025)

2. Inima Crăciunului adevărat – Lumina și Renașterea sufletului românesc în Noaptea Sfântă — (20 dec. 2025)

3. Sfântul și Ritualul Zilei de Ignat – Sânge, Foc și Timp. Arheologia celei mai vechi sărbători de iarnă — (9 dec. 2025)

4. Sfântul Nicolae și Moș Nicolae – De la Episcopul Milei la Spiritul Invizibil al Iernii — (5 dec. 2025)

5. Sfânta Varvara – Arhetipul fiicei jertfite. Sacru, subteran și simbolul care nu moare — (4 dec. 2025)

6. 1 Decembrie 1918 – Mitul și contra-mitul României Mari — (30 nov. 2025)

7. Noaptea Lupilor și a Strigoilor. Mitologia Sfântului Andrei și secretele iernii românești — (27 nov. 2025)

www.free-ebooks.fr

8. Părintele Arsenie Boca, Sfântul Interzis – De la prigoană la canonizare — (20 nov. 2025)

9. Ajunurile Sacre ale Iernii Românești – De la Post la Bobotează — (20 nov. 2025)

10. Dansul Ursului: Dosar de Patrimoniu – Tradiție, magie și oameni — (18 nov. 2025)

11. Filipii de Toamnă – Calendarul lupului în tradiția românească — (16 nov. 2025)

12. Lăsatul Secului – Ajunul Postului Crăciunului — (14 nov. 2025)

13. Nașterea Cuvântului. Epifania Lumii – Crăciunul în literatura universală — (12 nov. 2025)

14. Scenele Nașterii. Crăciunul din Cărți – O istorie literară a luminii românești — (10 nov. 2025)

15. Postul Crăciunului – Cei 40 de pași spre Nașterea Luminii — (9 nov. 2025)

16. Asumarea răspunderii Guvernului, controlul de constituționalitate și promisiunea politică de demisie — (7 nov. 2025)

17. România fără rușine – Cercetare despre sfârșitul conștiinței și începutul imitației — (3 nov. 2025)

18. Matrixul karmic – Manualul secret al închisorii cosmice — (20 oct. 2025)

19. Manualul Asistenților Judiciari — (15 oct. 2025)
20. Căderea Zeului Verde – Sfârșitul dolarului — (4 oct. 2025)
21. De la logodnă la petrecere — (28 sept. 2025)
22. De la vis, la fundație — (26 sept. 2025)
23. Utilizarea Chat-GPT în Ferma Agricolă — (24 sept. 2025)
24. Ferma de animale digitală — (22 sept. 2025)
25. Imperiul falsurilor – Mitul visului american — (19 sept. 2025)
26. AI în școlile sanitare — (16 sept. 2025)
27. Medicina Veterinară 5.0 — (12 sept. 2025)
28. Chat-GPT în mâinile educatorului — (7 sept. 2025)
29. Republica Rapandulelor — (6 sept. 2025)
30. Cum să folosești Chat-GPT în Educație — (30 aug. 2025)
31. Radio Vacanța prezintă: Teatru la malul mării — (24 aug. 2025)
32. Domnu', nu deranjați adevărul! — (20 aug. 2025)
33. Teatrul datoriei — (12 aug. 2025)
34. Marița și Revoluția Morală — (6 aug. 2025)
35. Brotherhood of the Gods and the Shadow Government — (4 aug. 2025)
36. Banul electronic invizibil — (31 iul. 2025)
37. Povești de adormit adulții — (24 iul. 2025)
38. UE, spatele Schengen — (19 iul. 2025)

39. Psihologia resetării zilnice — (14 iul. 2025)
40. De la Cupola de foc la Pustiul alb — (4 iul. 2025)
41. Resetul – Ardealul din Peșteră — (28 iun. 2025)
42. Iranul – Ținta finală — (24 iun. 2025)
43. Geopolitica Imperiului Gazului și a Petrolului Levantin — (19 iun. 2025)
44. Iron Dome – Îngerii nu mai apără — (17 iun. 2025)
45. Trump vs. Musk — (13 iun. 2025)
46. Paradoxul Divin — (10 iun. 2025)
47. Spionul din buzunar. Microfonul tăcut — (6 iun. 2025)
48. Vorbe pentru pereți — (4 iun. 2025)
49. Mult Iubite și Stimate (roman umoristic) — (2 iun. 2025)
50. Tartaria – Imperiul care a fost (sau nu a fost) — (29 mai 2025)
51. Umbra Ursulei peste România — (28 mai 2025)
52. Tu ești propriul tău manipulator — (21 mai 2025)
53. Contractele Imperiului — (19 mai 2025)
54. Arta Nunții Perfecte — (16 mai 2025)
55. Frăția Zeilor și Guvernul Umbrei Mondiale — (14 mai 2025)
56. Conștiința Captivă – Vol. I — (10 mai 2025)
57. Conștiința Captivă – Vol. II — (10 mai 2025)
58. Conștiința Captivă – Vol. III — (10 mai 2025)
59. Biblia Neagră a Democrației — (7 mai 2025)

- 60. Cânepa – Marea conspirație verde — (5 mai 2025)
- 61. Minți otrăvite — (1 mai 2025)
- 62. Blackout – Apocalipsa invizibilă — (1 mai 2025)
- 63. Poisoned Minds (versiune în limba engleză) — (1 mai 2025)

Contact: gionipoparoman@gmail.com / contact@free-ebooks.fr
www.free-ebooks.fr

Conținutul și modalitatea de comandă pentru Edițiile Free, Regular și Premium

1. Raport de conținut

Ediția FREE

- Include aproximativ 30–35% din volumul final.
- Conține nucleul antropologic, simbolic și identitar necesar înțelegerii sensului *trecerii dintre ani* în cultura românească.
- Abordează clar și coerent:
 - anul ca entitate simbolică vie, supusă uzurii și morții rituale;
 - Ajunul Anului Nou ca timp de prag, suspendare și veghe;
 - sensul ritual al zgomotului, focului și mișcării;
 - Îngroparea Anului Vechi ca mecanism de resetare simbolică;
 - diferența fundamentală dintre ritualul tradițional și Revelionul modern.

Ediția FREE arată limpede ce înseamnă *sfârșitul timpului* în mentalitatea tradițională, de ce anul nu poate curge neîntrerupt și cum se naște simbolic timpul nou.

Este ediția potrivită pentru cititorul care vrea să înțeleagă:

- de ce anul trebuie „*omorât*” pentru a putea continua viața;
- de ce Revelionul nu este doar petrecere, ci un prag existențial;
- cum funcționează ruptura rituală a timpului;
- de ce aceste mecanisme există în toate culturile, nu doar în cea românească.

Ediția REGULAR

- Include aproximativ 70% din conținut.
- Dezvoltă în profunzime toate dimensiunile majore ale cărții:
- antropologia timpului și a pragului;
- Ajunul ca noapte liminală și spațiu de instabilitate simbolică;

www.free-ebooks.fr

- veghea nocturnă ca act ritual de control asupra timpului;
- focul, masca, zgomotul și jocul ca tehnologii culturale de resetare;
- ceata rituală, comunitatea și rolurile colective;
- copilul, urarea, Plugușorul și Sorcova ca acte performative;
- analiza detaliată a transformării Revelionului tradițional în spectacol mediatic.
- Oferă o imagine completă asupra modului în care trecerea dintre ani a structurat, timp de secole, raportarea românilor la timp, moarte, speranță și ordine.

Ediția PREMIUM

– Cuprinde *100% din conținut + capitole aprofundate și analize extinse:*

- „*Timpul ca ființă simbolică și moartea sa rituală*”;
- „*Ajunul ca spațiu dintre lumi și suspendare ontologică*”;
- „*Îngroparea Anului Vechi: foc, mască, zgomot și dezordine controlată*”;
- „*Nașterea timpului nou: urare, cuvânt, copil și început*”;
- „*Revelionul modern: pierdere de sens, spectacol și substituție rituală*”;
- „*Cum poate fi recuperată conștiința pragului în lumea contemporană*”.

Este ediția pentru cititorul care dorește *dosarul complet*, fără simplificări, fără folclorizări superficiale și fără adaptări comerciale.

Aici se află arhitectura totală a *trecerii dintre ani*, explicată antropologic, simbolic, istoric, psihologic și identitar.

2. De ce există trei ediții?

- **FREE** – pentru cititorul care vrea esența: sensul morții simbolice a timpului și nașterea anului nou.
- **REGULAR** – pentru cititorul care vrea mecanismele reale: ritual, comunitate, ordine, discontinuitate.

– **PREMIUM** – pentru cititorul care vrea întregul fenomen: timpul ca experiență existențială și culturală completă.

3. De ce să treci de la FREE la REGULAR?

Ediția **FREE** îți arată:

- ce este anul vechi și de ce trebuie închis;
- ce înseamnă Ajunul ca prag;
- de ce Revelionul nu este doar distracție.

Ediția **REGULAR** îți explică:

- cum funcționează ritualurile de trecere;
- de ce zgomotul, focul și masca sunt necesare;
- cum comunitatea gestionează timpul;
- ce s-a pierdut și ce s-a transformat în modernitate.

Trecerea de la FREE la REGULAR înseamnă trecerea:

sens → *mecanism*

intuiție → *structură*

simbol → *sistem cultural*

4. De ce să alegi Ediția PREMIUM?

Pentru că aici se spune totul:

- relația dintre timp, moarte simbolică și renaștere;
- mecanismele prin care comunitățile au evitat stagnarea;
- diferența dintre ritual autentic și spectacol modern;
- rolul trecerii dintre ani ca formă de igienă existențială;
- motivul pentru care anul nou, fără ritual, obosește rapid.

Ediția **PREMIUM** nu adaugă artificii.

Adaugă *înțelegerea completă*.

5. Piramidă vizuală comparativă

– **FREE** (≈35%) – nivel introductiv: sensul morții și nașterii timpului.

– **REGULAR** (≈70%) – nivel intermediar: ritual, comunitate, mecanisme.

– **PREMIUM (100%)** – nivel avansat: arhitectura completă a pragului temporal.

6. Recomandarea clară

Alege **FREE** dacă vrei reperele esențiale.

Alege **REGULAR** dacă vrei înțelegere profundă.

Alege **PREMIUM** dacă vrei adevărul integral.

Traseul rămâne același:

FREE → REGULAR → PREMIUM

sens → structură → arhitectură completă

7. Cum comanzi edițiile **REGULAR** și **PREMIUM**

EDIȚIA **REGULAR**

– Format PDF protejat, parolă unică.

– Plata: 19,99 RON

IBAN: RO64CECEB00008RON2520876

(titular: Popa-Roman Gioni)

– Mențione plată: „c/v *EDIȚIA REGULAR – ANUL VECHI CARE MOARE*”

– Trimite dovada la: gionipoparoman@gmail.com

Prin același email trimiți: numele complet, emailul de livrare, telefonul.

Primești cartea și parola de acces imediat după confirmare.

EDIȚIA **PREMIUM**

– Format PDF integral, parolă unică.

– Plata: 29,99 RON

IBAN: RO64CECEB00008RON2520876

(titular: Popa-Roman Gioni)

– Mențione plată: „c/v *EDIȚIA PREMIUM – ANUL VECHI CARE MOARE*”

– Trimite dovada la: gionipoparoman@gmail.com

Prin același email trimiți: numele complet, emailul de livrare, telefonul.

Primești cartea și parola de acces imediat după confirmare.

8. Mesaj către cititor

Această carte nu este despre o petrecere.

Este despre *cum omul face față timpului*.

Anul nu se schimbă singur.

El trebuie închis.

Ajunul nu este o noapte oarecare.

Este un prag.

Revelionul nu este zgomot.

Este o încercare de a rupe continuitatea.

Atâta timp cât oamenii simt nevoia

să oprească timpul,

să-l ardă,

să-l îngroape

și să-l nască din nou,

Anul care moare și Anul care se naște vor continua să existe.

Drepturi de autor și declarație de proprietate intelectuală

Lucrarea „ANUL CARE MOARE, ANUL CARE SE NAȘTE – Revelionul, Ajunul Anului Nou și Îngroparea Anului Vechi în cultura românească” (Hemeiș – 2026) este o creație originală, protejată integral de legislația română și internațională privind drepturile de autor, în conformitate cu *Legea nr. 8/1996, Codul penal al României, Convenția de la Berna, Convenția Universală privind Drepturile de Autor, Directiva (UE) 2019/790*, precum și toate tratatele multilaterale în materie de proprietate intelectuală la care România este parte.

Drepturi exclusive

Toate drepturile morale și patrimoniale asupra conținutului acestei lucrări – titlul, subtitlurile, structura editorială, arhitectura capitolelor, analiza antropologică a timpului și a pragului dintre ani, interpretările simbolice privind moartea rituală a anului vechi și nașterea anului nou, studiile despre Ajun ca spațiu liminal, cercetările asupra zgomotului, focului, măștii și jocului ritual, analizele privind rolul comunității, al cetei, al urării și al copilului ca agent simbolic al începutului, reflecțiile asupra discontinuității temporale, precum și critica transformării Revelionului tradițional în spectacol modern – aparțin în mod exclusiv autorilor: *Dr. Gioni Popa-Roman & Fulga-Florina Popa-Roman*

Întregul ansamblu conceptual, simbolic, antropologic și identitar este protejat ca operă unitară.

Interdicții explicite

Este strict interzisă, fără acordul prealabil, expres și scris al autorilor, orice formă de: reproducere integrală sau parțială; multiplicare, tipărire sau arhivare; stocare digitală pe platforme, site-uri, grupuri sau baze de date; distribuire, retransmitere sau publicare în orice format; adaptare, traducere, rescriere sau transformare; realizare de opere derivate; folosire în contexte instituționale, universitare, culturale, media, politice sau comerciale.

Orice utilizare neautorizată atrage răspunderea *civilă și penală*, conform legislației în vigoare.

Este interzisă folosirea textului în emisiuni media, conferințe, cursuri universitare, proiecte culturale, politice sau comerciale fără licență scrisă.

Notă privind citarea

Sunt permise doar citate scurte, utilizate exclusiv pentru: analiză critică; cercetare academică; informare publică; educație necomercială. Orice citare trebuie să includă menționarea completă a sursei: Titlul lucrării, autorii, anul, ediția și linkul oficial www.free-ebooks.fr

Citățile extinse, adaptările, traducerea sau includerea în alte lucrări necesită acordul scris al autorilor.

Marcă intelectuală protejată

Cartea face parte din inițiativa editorială independentă *FREE EBOOKS*, proiect intelectual protejat. Formatul editorial, structura interdisciplinară (antropologică, culturală, simbolică, istorică și identitară), metoda de interpretare a trecerii dintre ani, a Ajunului, a ritualurilor de sfârșit și început de timp, a mecanismelor comunitare de resetare simbolică și a relației omului cu timpul constituie *proprietate intelectuală*.

Volumul este integrat în seria tematică dedicată riturilor de trecere, pragurilor temporale și simbolicii ciclurilor anuale din cultura românească și documentează, în mod original: anul ca entitate simbolică supusă morții rituale; Ajunul ca timp suspendat și spațiu dintre lumi; îngroparea anului vechi ca mecanism de regenerare; nașterea timpului nou prin cuvânt, urare și copil; opoziția dintre ritual autentic și Revelionul comercial; rolul trecerii dintre ani ca formă de igienă simbolică și rezistență culturală.

Declarație de responsabilitate

Lucrarea are caracter *antropologic, cultural, simbolic, istoric și documentar*.

Toate interpretările privind timpul, trecerea dintre ani, Ajunul, ritualurile, comunitatea, simbolurile, mecanismele culturale și structurile analizate aparțin exclusiv autorilor și constituie un exercițiu legitim de cercetare, creație și interpretare, conform legii.

Interpretările antropologice, istorice sau culturale reflectă viziunea autorilor și nu reprezintă poziții oficiale ale instituțiilor academice, administrative sau culturale menționate. Utilizarea ideilor se face pe propria răspundere, cu respectarea normelor legale și deontologice.

Contact autori

Pentru colaborări academice, solicitări oficiale, acorduri de publicare, licențiere, utilizare editorială, acces la anexe sau confirmarea plăților pentru edițiile Regular și Premium:

gionipoparoman@gmail.com / contact@free-ebooks.fr
www.free-ebooks.fr